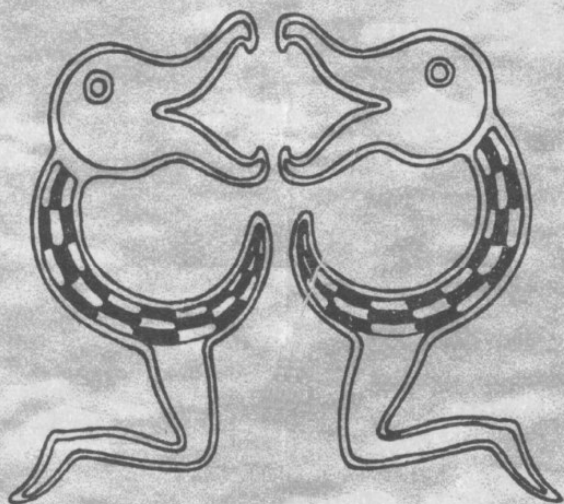

MABINOGI

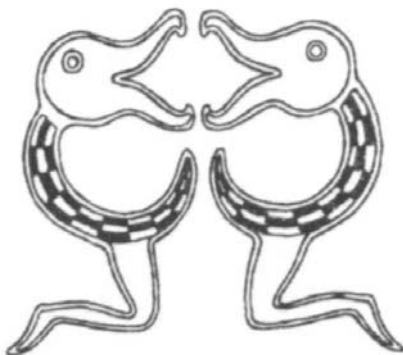

KELTSKÉ POVĚSTI

ISBN -80-85436-37-X

MABINOGI

KELTSKÉ POVĚSTI

1995

»Zvláštní vydání...«

Ilustrace © Petr Štěpán, 1995
Překlad © Jan Vilikovský, dědicové, 1995

Pwyll, vládce dyvedský

Tu se počíná Mabinogi

Pwyll, vládce dyvedský, panoval nad sedmi okresy v Dyvedu. Jednoho dne byl v svém nejpřednějším sídle, Arberthu, a přišlo mu na mysl jít na lov; Glynn Cuch byla ta část jeho panství, kde chtěl lovit. I vypravil se té noci z Arberthu a došel až do Llwyn Diarwya, a tam strávil noc. Druhého dne za úsvitu vstal a šel do Glynn Cuchu, aby pustil své psy po lese. Zatroubil na roh, ohlašuje tak počátek honu, a šel za svými psy, až ztratil družinu. A když naslouchal štěkotu svých psů, uslyšel štěkot jiné smečky; ten zněl jinak a blížil se.

V lese spatřil paseku, úplně rovnou; a jak jeho smečka dobíhala k jejímu okraji, uviděl jelena, jenž prchal před druhou smečkou. A smečka, která se hnala za ním, asi uprostřed paseky ho dohonila a strhla k zemi.

Tu se Pwyll zadíval na barvu těch psů, nevšímaje si jelena. Ze všech loveckých psů, co jich kdy viděl, žádný neměl takovou barvu: byla jasně a zářivě bílá, jejich uši červené. A jako se skvěla jejich bělost, tak zářila i rudá barva jejich uší. Tu šel k psům, odehnal smečku, jež zabila jelena, a dal droby svým psům.

V té chvíli spatřil za smečkou přijíždět rytíře na velikém siváku. Na krku mu visel lovecký roh; byl oděn v lovecký šat ze šedé vlny.

Rytíř přijel k němu a řekl: „Pane, vím, kdo jsi, a nepozdravím tě.“ „Ano,“ děl Pwyll, „snad máš takovou hodnost, že ti to nepřísluší.“

„Věřu,“ odvětil muž, „nezdržuje mě od toho důstojnost mého postavení.“

„Co jiného tedy, pane“ tázal se Pwyll.

„Přísámbůh," odpověděl muž, „tvá nevzdělanost a nezdvořilost." Jakou nezdvořilost, pane, jsi na mně upozoroval?"

„Neviděl jsem větší nezdvořilosti, než odehnati smečku, která zabila jelena, a dáti droby svým psům. To," pravil muž, „byla nezdvořilost. A byť se i na tobě nepomstím, přísámbůh, udělám ti hanby za sto jelenů."

„Pane," řekl Pwyll, „učinil-li jsem něco nesprávného, vykoupím si tvé přátelství"

„Jakým způsobem je vykoupíš?" „Podle toho, jaká je tvoje hodnota. Ale nevím, kdo jsi."

„Jsem korunovaný král země, z níž pocházím.“

„Pane," řekl Pwyll, „buď zdrav! Ale z které země pocházíš?"

„Z Annwvnu. Jsem Arawn, král Annwvnu."

„Pane, jakým způsobem dosáhnu tvého přátelství?"

„Hle, takto: Muž, jehož panství leží proti mému, ustavičně se mnou válčí. Je to Havgan, král Annwvnu. Zbavíš-li mě této pohromy - a to můžeš snadno - získáš si mé přátelství."

„Učiním to rád," řekl Pwyll; „pověz mi, jak to mohu dokázati."

„Povím. Hle, jak to dokážeš: Uzavřu s tebou pevné přátelství, a to tak, že tě pošlu na své místo do Annwvnu a dám ti nejkrásnější ženu, jakou jsi kdy viděl, aby s tebou spala každou noc, a budeš mít mou podobu a postavu, takže nebude ani komorníků ani dvořanů ani jiného člověka z těch, kdož mě kdy doprovázeli, jenž by věděl, že to nejsem já. To bude až do konce roku, počínajíc od zítřejšího dne. Potom se setkáme na tomto místě."

„Ano," řekl Pwyll, „ale i když tam budu celý rok, jak se budu moci setkati s člověkem, o němž mluvíš?"

„Mám s ním za rok ode dnešní noci schůzku u brodu. Budeš tam ty v mé podobě a dáš mu jedinou ránu: té nepřezijí. A třebaš by tě i žádal o druhou, nedávej mu ji, byť tě jakkoli prosil."

Když já jsem ho podruhé udeřil, bojoval pak se mnou druhého dne stejně jako předtím."

„Ano," děl Pwyll, „a co učiním se svým panstvím?"

„Já půjdu na tvé místo," řekl Arawn, „a způsobím, že nebude v tvém panství muže ani ženy, kteří by poznali, že to nejsi ty."

„Ano," pravil Pwyll, „půjdu tedy."

„Tvá cesta bude nerušena a nic ti nebude překážeti, dokud nedojdeš do mého panství; já tě povedu."

Uvedl ho, až uviděl hrad a obydlí. Tu řekl Arawn: „Odevzdávám hrad a panství do tvé moci. Jdi do hradu, není v něm nikoho, kdo by v tobě nepoznával mne. A podle toho, jak uvidíš konati službu, poznáš zvyky bradu."

Pwyll šel do hradu. Tam spatřil nejkrásnější ložnice, síně, pokoje a ozdoby, jaké kdy člověk viděl v domě. A když se šel do síně svléci, přišli ho odstrojit mladí sluhové a panoši a každý, jak přicházel, ho pozdravil. Dva rytíři mu přišli svléci lovecký oděv a oblékli mu zlatem prošivaný oblek z brokátu. Také síň byla připravena. Tu spatřil čeled' a dvořanstvo (a to dvořanstvo nejkrásnější a nejlépe vypravené, jaké kdo kdy viděl), jak vcházejí dovnitř. S nimi přišla královna, nejkrásnější žena, jakou kdy spatřil, v oděvu z brokátu prošivaném zlatem. Umyli si ruce a šli ke stolu. Posadili se tak, že královna mu seděla po jedné straně a po druhé člověk, kterého považoval za hraběte.

Jal se rozmlouvat s královnou, a jak poznal při tomto rozhovoru, byla to žena nejvzdělanější a nejušlechtlejší jak v chování, tak v rozhovoru. Strávili večer při jídle, pití, zpěvech a hodování. Ze všech hradů, co jich kdy na světě spatřil, byl to hrad nejvíce zásobený jídlem i pitím, zlatým nádobím a královskými klenoty.

Když přišel čas k spánku, šel Pwyll s královnou spát Jakmile si lehli, obrátil se obličejem k okraji postele a zády k ní; od té chvíle až do druhého dne k ní nepromluvil ani slova. Druhého

dne byli k sobě přívětiví a přátelsky spolu rozmlouvali. Ať se však ve dne chovali k sobě sebestřelštěji, ani jedna noc za celý rok se v ničem nelišila od prvé.

Strávil rok lovem, zpěvem a hostinami, v přátelství a zábavě se svými druhy, až přišla noc stanovená k souboji. V době oné noci i nejvzdálenější člověk v jeho panství myslil na tuto schůzku. A on šel ke schůzce se šlechtici své říše.

Když přišel k brodu, povstal jeden rytíř a promluvil takto: „Páni, poslouvejte mě dobře: Toto utkání je mezi dvěma králi, a to jen mezi nimi, život na život. Každý z nich se domáhá země a panství proti druhému. Vy všichni můžete být klidni a nechati to mezi nimi dvěma.”

Tu se oba králové navzájem přiblížili uprostřed brodu a utkali se. A při první srážce Pwyll, jenž byl na místě Arawnově, udeřil Havgana doprostřed puklice na štítu tak, že mu rozrazil štít na dva kusy, roztrhl mu brnění a Havgana celou délkou svého ramene a svého kopí srazil k zemi přes bedra jeho koně.

Havgan byl smrtelně raněn. „Pane,” řekl, „jaké právo jsi měl na mou smrt? Vždyť jsem na tobě ničeho nežádal a nevěděl jsem, že máš příčinu mě zabít. Ale pro Boha,” pravil, „skonči, cos začal, a zabij mě.”

„Pane,” odvětil Pwyll, „snad mi může být líto toho, co jsem ti učinil. Hledej, kdo by tě zabil: já tě nezabiju.”

„Moji věrní pánové,” řekl Havgan, „odneste mě odtud. Nyní je mi souzeno zemřít. Nejsem s to, abych vás dále chránil.“

„Pánové moji,” děl Pwyll, jenž byl na místě Arawnově, „vypetejte se a zvězte, kdo z Havganových mužů má být mým vazalem.”

„Pane,” odvětili páni, „každý jím má být, neboť není krále v celém Annwnu leč ty.”

„Ano,” řekl Pwyll, „kdo přijde oddaně, bude spravedlivě přijat; kdo však nepřijde pokorně, budiž donucen mocí meče.”

Potom přijal hold šlechticů a jal se podmaňovati si zemi a k poledni druhého dne byla obě království v jeho moci.

Pak se vydal na cestu k smluvenému místu a přišel do Glynn Čuchu. Když tam přišel, Arawn, král Annwvnu, ho očekával a s radostí se vzájemně pozdravili.

„Ano,“ řekl Arawn, „Bůh ti odplat' tvé přátelství, slyšel jsem vše. A až přijdeš do své země, uvidíš, co jsem učinil já pro tebe.“

„Co jsi pro mne učinil,“ odvětil Pwyll, „kěz ti Bůh odplatí.“

Tu vrátil Arawn Pwyllovi, vládci dyvedskému, jeho postavu a podobu a sám též přijal svou vlastní.

A Arawn se odebral k svému hradu v Annwvnu a radoval se, spatřiv své dvořanstvo a svou čeleď, neboť jich neviděl tak dlouho. Oni však nevěděli o jeho nepřítomnosti a jeho příchod se jim nezdál neobvyklejší než obyčejně. Strávil ten den v zábavě a veselí, sedě a rozmlouvaje se svou ženou a se svými pány. A když se zdálo vhodnější jít spát, než hodovati, šli spát.

Král šel na lůžko a jeho žena šla s ním. Nejdříve s ní rozmlouval a pak se s ní pohroužil v rozkoše lásky a milování. Tomu nebyla zvyklá po celý rok, i zamyslila se nad tím.

„Ach Bože,“ pravila, „jak jiné myšlenky má dnes, než měl po celý rok!“ A přemýšlela o tom dlouho.

Po těchto jejích úvahách se král probudil a promluvil k ní jednou, podruhé a potřetí; nedostal však od ní odpovědi.

„Proč se mnou nemluvíš?“ tázal se.

„Řeknu ti,“ odvětila, „že jsem nepromluvila za celý rok tolik na tomto místě.“

„Proč?“ pravil Arawn; „rozmlouvali jsme přece hodně.“

„Hanba mi,“ odvětila, „včera večer tomu byl rok, co ses se mnou nebavil, ani nemluvil a neobrátil svou tvář ke mně, neřku-li něco více, od té chvíle, co jsme přišli do postele.“

Tu se Arawn zamyslil. „Pane Bože,“ pravil, „pevného v přátelství a spolehlivého muže jsem to získal za přítele.“ A tu řekl své

ženě: „Paní, nehaň mě! Přisámboh, nespal jsem s tebou celý rok.“ A pověděl jí celou příhodu.

„Doznávám před Bohem,“ děla žena, „pevnou oporu jsi našel v příteli, co se týče boje, tělesné zdatnosti i zachování věrnosti tobě.“

„Paní,“ řekl Arawn, „na toto právě jsem myslel po tu dobu, co jsem mlčel.“

„To nebylo nic divného,“ řekla královna.

A Pwyll, vládce dyvedský, přišel do své říše a země a jal se vyptávat svých pánů, jaká byla jeho vláda nad nimi v tomto roce u porovnání s dřívější.

„Pane,“ odvětili, „nikdy jsi nebyl tak moudrý, nikdy jsi nebyl tak laskavý, nikdy jsi nerozdával štědřeji ze svého majetku: nikdy nebyla tvá vláda lepší než v tomto roce.“

„Přisámboh,“ zvolal Pwyll, „je spravedливо, abyste děkovali muži, který byl s vámi.“ A pověděl jim celou příhodu, jak se udala.

„Věru, pane,“ pravili šlechticové, „děkuj Bohu, že jsi získal takové přátelství. A neodnímej nám panování, jakého se nám dostalo tohoto roku.“

„Dokážu-li to, neodejmu, přisámboh,“ řekl Pwyll.

A od té doby počali upevňovat své přátelství a posílali si navzájem koně, honící psy a sokoly a všechny takové klenoty, jimiž se doufali navzájem zavděčiti. A protože Pwyll, vládce dyvedský, strávil tento rok v Annwvnu a panova! tak úspěšně a spojil svou silou a zdatností obě království za jeden den, ztratil své jméno a nazýval se nadále Pwyll, vládce Annwvnu.

Jednoho dne, když byl s velikými zástupy pánů v Arberthu, svém nejpřednějším sídle, kde měl připravenou hostinu, vstal Pwyll po prvním jídle k procházce a zamířil na vršek kopce, jenž byl nad hradem a jmenoval se kopec arberthský.

„Pane," pravil jeden dvořan, „tento kopec má zvláštní vlastnost kterýkoliv šlechtic si naň sedne, neodejde, aniž se nestala jedna z těchto dvou věcí: buď se mu dostane ran a výprasku, nebo spatří div."

„Nebojím se, že by se mi dostalo ran nebo výprasku uprostřed takové družiny; div bych však uviděl rád. Půjdu si sednout na kopec."

Sedli si tam, a jak seděli, spatřili ženu na velkém a vysokém bělouši, v třpytivém zlatém obleku, která přijížděla po hlavní cestě vedoucí s kopce. Kůň, jak se zdálo všem divákům, šel volným, rovnoměrným krokem. Přicházel do stejné výše s místem, kde seděli.

„Aj, pánové," zvolal Pwyll, „zná někdo z vás tamtu jezdkyňi?"

„Nikoli, pane," odpověděli.

„Nechť jí tedy jde někdo vstříc, aby zvěděl, kdo je."

Jeden ochotně vstal, a právě v tom okamžiku, kdy přicházel k cestě, jezdkyňě ho minula. Běžel za ní, co mohl nejrychleji; a čím rychleji běžel, tím více se od něho vzdalovala.

Když viděl, že se mu ji nepodaří dohoniti, vrátil se k Pwyllovi a řekl: „Pane, nikdo na světě ji nedohoní pěšky."

„Ano," řekl Pwyll, „jdi do hradu, vezmi nejrychlejšího koně, kterého uvidíš, a jed' za ní."

Vzal koně a jel za ní. Když přišel na otevřenou pláň, pobodl koně; a čím více ho bodal, tím více se od něho vzdalovala. A jela stejným krokem jako na počátku. Jeho kůň ochaboval. Když viděl, že jeho rychlosti ubývá, vrátil se k místu, kde byl Pwyll, a řekl:

„Pane, nikomu se nepodaří dostihnouti tu jezdkyňi. Neznám lepšího koně v celém kraji, a nepodařilo se mi ji dohoniti."

„Ano," řekl Pwyll, „je v tom nějaké kouzlo; pojd' me do bradu."

Šli do hradu a strávili tam ostatek dne.

Druhého dne vstali a vyčkali, až byl čas k jídlu. Po prvním

jídle řekl Pwyll: „Půjdeme na kopec, všichni, kdož jsme tam byli včera. A ty," pravil jednomu z panošů, „vezmi s sebou nejrychlejšího koně, jakého znáš na pláni." Panoš tak učinil.

Šli na kopec i s koněm. Když tam seděli, spatřili ženu na témž koni, v témž šatě, přijíždějící po téže cestě. „Hle," pravil Pwyll, „včerejší jezd kyne. Buď připraven, panoši, abys zvěděl, kdo je."

„Pane," odvětil panoš, „učiním tak s radostí."

Vtom jezdce přijela proti nim. Tu panoš vsedl na koně; dříve než se usadil v sedle, minula ho, stále od něho vzdálena. Nezdálo se, že by jela rychleji než včera. Panoš pobídl koně do klusu a myslel si, že ji dohoní, byť jeho kůň šel sebestopaleji. To se mu však nedařilo. Pustil koni uzdu, ale nebyl jí blíže, než kdyby jel krokem. A čím více bodal koně, tím více se mu vzdalovala; její rychlost však nebyla větší než dříve.

Poněvadž viděl, že se mu ji nepodaří dohonit, navrátil se k místu, kde byl Pwyll. „Pane/" řekl, „kůň nemůže dokázati více, než jsi viděl."

„Viděl jsem," odvětil Pwyll, „nikomu se nepodařilo ji dohonit. A měla, přísámboh, jednání s někým z tohoto kraje, jen kdyby to chtěla říci. Pojdme do hradu."

Šli do hradu a strávili tuto noc zpěvem a hodováním do sytosti. Druhého dne se bavili, až byl čas k jídlu. Když se najedli, řekl Pwyll: „Kde jsou ti, s nimiž jsem byl včera a především na kopci?"

„Zde, pane," odvětili.

„Pojdme tedy na kopec," řekl Pwyll. „A ty," pravil svému podkonímu, „osedlej dobře mého koně, pojd s ním k cestě a vezmi s sebou mé ostruhy."

Podkoní tak učinil.

Přišli na kopec, aby si sedli. Sotva tam byli chvíli, uviděli jezdce přijíždějící po téže cestě, v téže podobě a týmž krokem.

„Aj, podkoní," zvolal Pwyll, „vidím jezdkyňu přijížděti. Sem s mým koněm!"

A nevystoupil ještě na koně, když ona ho minula. Pwyll se obrátil za ní a pustil uzdu svému bujnému a bystrému koni, myslé, že ji dohoní druhým nebo třetím skokem. Nebyl jí však o nic blíže než dříve. Přinutil koně k největší rychlosti, jaké byl schopen, a viděl, že se mu ji nepodaří dostihnouti.

I zvolal Pwyll: „Ó dívko, pro muže, jež nejvíce miluješ, počkej na mne!"

„Počkám ráda," odvětila dívka, „ale bylo by bývalo výhodnější pro tvého koně, kdybys o to požádal trochu dříve."

Dívka se zastavila a počkala na něho. Odstranila část závoje, jenž jí měl zakrývatí obličej, upřela svůj pohled na něho a počala s ním rozmlouvatí.

„Paní," řekl Pwyll, „odkud jdeš a jaká je tvá cesta?"

„Jdu za svými záležitostmi," odpověděla, „a jsem ráda, že tě vidím."

„Buďmi vítána," pravil Pwyll. A pomyslí si, že proti její kráse se mu zdá nepatrná krása všech dívek i žen, jež kdy spatřil. „Paní," tázal se, „povíš mi něco o svých záležitostech?"

„Povím," odvětila, „přísámboh. Nejdůležitější věc pro mne byla vyhledatí tebe."

„Ach," zvolal Pwyll, „toť nejlepší záležitost pro mne, tvůj příchod sem! A povíš mi, kdo jsi?"

„Povím, pane," odpověděla. „Jsem Rhiannon, dcera Eveydda Starého. A dávají mě proti mé vůli jednomu muži. Nechtěla jsem žádného muže, a to proto, že miluji tebe. A nebudu chtítí ani nadále, nezapuďíš-li mě. A přišla jsem, abych zvěděla tvou odpověď."

„Přísámboh," zvolal Pwyll, „toto jest má odpověď: Kdybych si mohl volití mezi všemi ženami a dívkami světa, zvolil bych tebe."

„Nuže," děla Rhiannon, „je-li tvé smýšlení takové, smluv si se mnou schůzku, než mě dají jinému muži."

„Čím dříve, tím lépe," řekl Pwyll. „A stanov schůzku na místě, kde sama chceš."

„Ustanovím, pane," řekla Rhiannon. „Za rok od dnešního večera dám na Eveyddově hradě připravit hostinu k tvému příchodu."

„Ano," odpověděl, „budu tam v ten čas."

„Pane," řekla dívka, „buď zdrav a pamatuj, abys splnil svůj slib. Odcházím již."

Rozloučili se a Pwyll se vrátil k své čeledi a družině. Ať se ho sebe více vyptávali na dívku, Pwyll obracel rozhovor k jiným věcem. Strávili rok až do smlouveného času. Tu se Pwyll vypravil se svými rytíři, sám stý, a šli na Eveyddův hrad. Přišel na hrad a byl radostně uvítán: byl tam veliký ruch a veselí a velké přípravy k jeho uctění. A všech zásob na hradě bylo použito podle jeho přání. Síň byla připravena a šli ke stolům. Seděli takto: Eveydd Starý po jedné ruce Pwyllově a Rhiannon po druhé a každý další podle své hodnosti.

Jedli, popíjeli a rozmlouvali. Když po jídle začínali popíjeti, spatřili vcházeti dovnitř velikého hnědovlasého mladíka královského vzezření v brokátovém oděvu. Když přišel do přední části síně, pozdravil Pwylla a jeho družinu.

„Buď vítán, můj milý," řekl Pwyll, „a posad' se."

„Nepůjdu," pravil mu, „jsem prosebník a vyřídím svou záležitost."

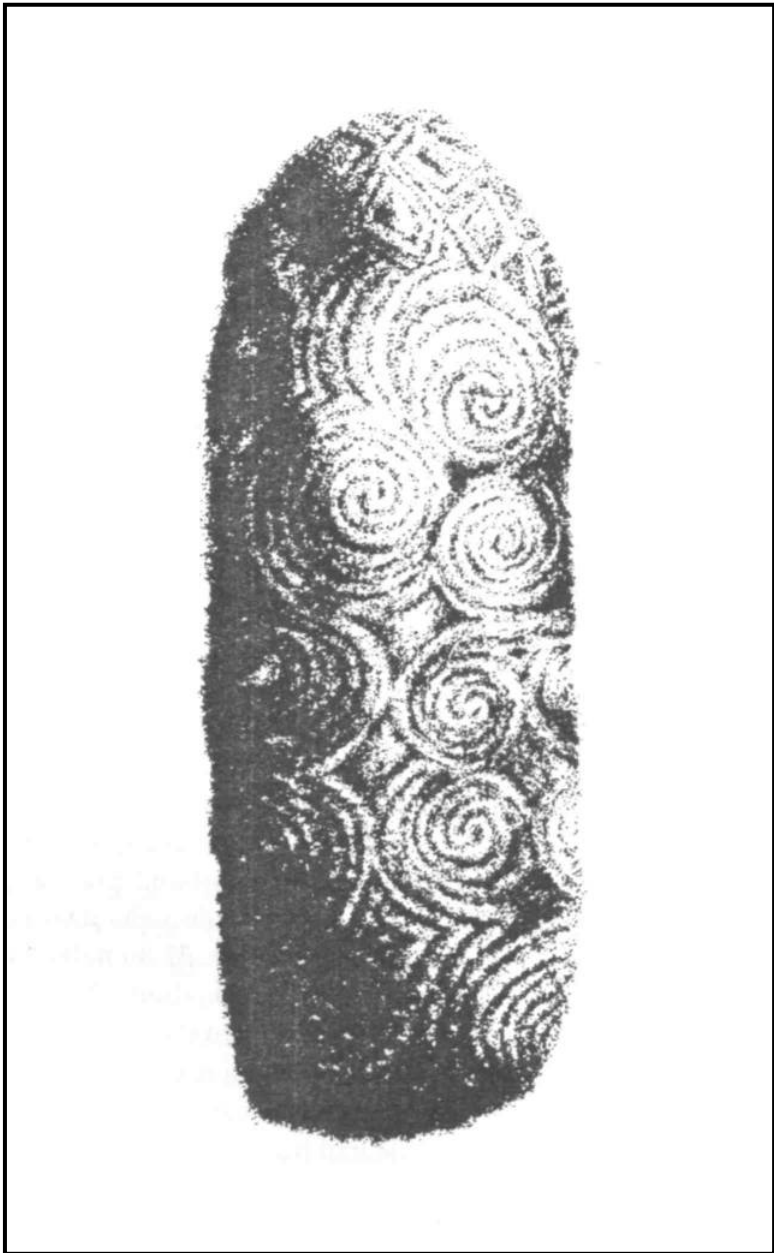
„Vyřid' ji tedy," pravil Pwyll.

„Pane, mám jednání s tebou a přišel jsem k tobě s prosbou."

„Ať žádáš cokoliv, pokud je v mé moci, abys to dostal, bude to tvé."

„Ach," zvolala Rhiannon, „proč dáváš takovou odpověď?"

„Dal ji nyní takto, v přítomnosti svých šlechticů," pravil mladík.

„Můj milý," děl Pwyll, „jaká je tvoje žádost?"

„Ty máš dnes v noci spát se ženou, kterou nejvíce miluji. A přišel jsem, abych žádal ji a zásoby a přípravy, jež jsou zde."

Pwyll mlčel, poněvadž neměl, co by odpověděl.

„Mlč, pokud budeš chtít," řekla Rhiannon. „Nikdy nebylo člověka méně duchapřítomného než ty."

„Paní," odvětil Pwyll, „nevěděl jsem, kdo to je."

„Je to muž, kterému mě chtěli dátí proti mé vůli: je to Gwawl, syn Cludův, muž bojovný a bohatý. A poněvadž jsi již vyřkl své slovo, dej mě jemu, aby ses uchránil hanby."

„Paní," pravil Pwyll, „jaká to odpověď? Nikdy nedokážu toho, co mi radíš."

„Dej mě jemu," řekla Rhiannon, „a já se postarám, aby mě nikdy nedostal."

„Jak se to stane?"

„Dám ti malý pytel," odpověděla Rhiannon, „a ten dobře opatruj. On žádá hostinu a přípravy a zásoby, to však není v tvé moci, a já dám hostinu tvé čeledi a dvořanstvu. A to bude tvá odpověď ohledně těchto věcí. Pokud jde o mne, smluvím s ním lhůtu, aby se mnou spal za rok od dnešního večera. Po uplynutí roku přijď sem s tímto pytlem, sám stý, do zahrady tamhle nahoře. Až bude uprostřed zábavy a hodování, vejdi ty sám dovnitř v chatrném oděvu s pytlem v ruce a nežádej od něho nic, než aby ti naplnil pytel jídlem. A způsobím," pravila, „že pytel nebude plnější než dříve, i kdyby se do něho dalo jídla a nápoje, co ho je v těchto sedmi okresech. Až do něho bude dáno veliké množství, Gwawl se tě zeptá: »Bude tvůj pytel vůbec kdy plný?« Odpověz: »Nebude, nevstane-li vznešený a mocný člověk, aby sešlapal jídlo v pytli a řekl: Dost tam bylo dáno.« A já způsobím, že on půjde sešlapati jídlo v pytli. A až tam bude, sevři mu okraj pytle nad hlavou a pak svaž řemínky do uzle. Na krku musíš mítí lovecký roh, a až on bude svázan

v pytli, zatrub na roh. A to budiž znamení mezi tebou a tvými rytíři: až uslyší zvuk rohu, nechť vejdou do hradu."

„Pane," řekl Gwawl, „byl by nejvyšší čas, abych dostal odpověď na to, co jsem žádal."

„Pokud jsi žádal to, co je v mé moci," děl Pwyll, „dostaneš to."

„Můj milý," pravila Rhiannon, „pokud jde o hostinu a připravené zásoby, to jsem dala mužům dyvedským a čeledi a družině, která je tu; a nedovolím, aby to bylo někomu dáno. Za rok od dnešního večera bude na tomto hradě připravena hostina pro tebe, abys se mnou spal."

Gwawl šel na své panství, Pwyll pak odešel do Dyvedu.

A strávili každý z nich ten rok až do doby stanovené pro hostinu na hradě Eveyddově. Gwawl, syn Cludův, se odebral k hostině, která proň byla připravena, přišel na hrad a byl radostně uvítán. Pwyll, vládce dyvedský, zatím přišel do zahrady, sám stý, jak mu nařídila Rhiannon, s pytlem. Oblékl si těžké hadry a na nohou měl veliké boty. Když poznal, že začínají po jídle popíjeti, šel do síně.

Vstoupiv do přední části síně, pozdravil Gwawla a jeho druhy, muže i ženy.

„Bůh ti požehnej," řekl Gwawl, „a buď vítán."

„Pane," pravil Pwyll, „Bůh ti odplat'. Jdu k tobě s prosbou."

„Budiž požehnána tvá prosba," odvětil Gwawl; „a bude-li tvá žádost slušná, s radostí ti vyhovím."

„Slušná, pane," děl Pwyll; „žádám toliko z nouze. Toto je má žádost: aby tento malý pytel, který vidíš, byl naplněn jídlem."

„To je skromná žádost," pravil Gwawl, „a dostaneš to s radostí. Doneste mu jídlo!"

I vstalo veliké množství sloužících a počali plnit pytel. Ať tam však dávali sebevíce, nebyl plnější než dříve.

„Můj milý," pravil Gwawl, „bude tvůj pytel vůbec kdy plný?"

„Nebude, přisám bůh," odvětil Pwyll, „ať se do něho dá cokoliv,

nevstane-li urozený muž, mající panství a zemi, a nesešlape oběma nohama jídlo v pytli a neřekne: Dost tam byl dáno."

Tu řekla Rhiannon Gwawlovi: „Druhu, vstaň rychle!"

„Milerád," odpověděl Gwawl.

I vstal a dal obě nohy do pytle, a tu Pwyll mu jej přetáhl přes hlavu, rychle pytel sevřel, zavázal řemínky na uzel a zatroubil na svůj roh. V tu chvíli čeled' vnikla do hradu a zajali každého, kdo přišel s Gwawlem, a dali ho do vězení. Pwyll shodil se sebe staré šaty a boty a všechny ošklivé hadry.

A jak jeho družina vcházela dovnitř, udeřil každý do pytle a ptal se: „Co tam je?" - „Jezevec," odpovídali mu. I hráli si tak: Každý udeřil do pytle buď nohou nebo klackem, a tak se bavili. Kdo vcházel, ptal se: Jakou hru to hraje? Hru »jezevec v pytli«, odpovídali. A tehdy se poprvé hrál jezevec v pytli.

„Pane," pravil muž v pytli, „kdybys mě vyslechl, nedal bys mi umřít v pytli."

„Pane," řekl Eveydd Starý, „to je pravda. Sluší se jej vyslechnouti: to by se mu nemělo stát."

„Ano," řekl Pwyll, „naložím s ním podle tvé rady."

„Toto je má rada," pravila Rhiannon. „Nyní se sluší na tebe, abys uspokojil prosebníky a pěvce. Nech ho, aby dal každému za tebe, a vezmi od něho slib, že to nikdy nebude žádati zpět, ani se proto mstít. A to je proň dostatečný trest."

„To mu dám s radostí," pravil muž v pytli.

„A já to s radostí přijmu," řekl Pwyll, „radí-li mi to Eveydd Starý a Rhiannon."

„Ano, to je naše rada."

„Přijmu to tedy," děl Pwyll. „Hledej si rukojmí."

„My se za něho zaručíme," řekl Eveydd, „dokud jeho lidé nebudou svobodni, aby se za něho zaručili." A tu byl puštěn z pytle a jeho šlechticové osvobozeni.

„Nyní žádej od Gwawla rukojmí," řekl Eveydd; „známe

každého, koho bys měl vzít za rukojmí," Eveydd je vypočítal.

„Stanov sám své podmínky," řekl Gwawl.

„Mně stačí tak, jak je stanovila Rhiannon," odpověděl Pwyll. Rukojmí se zaručili za tuto úmluvu.

„Och, pane," děl Gwawl, „jsem zbit a dostal jsem veliký výprask. Je mi třeba lázně. Odejdu pryč s tvým dovolením a nechám tu své šlechtice, aby ručili za vše, oč tě budou prosebníci žádati."

„Ano," řekl Pwyll, „učíš tak."

Gwawl se odebral na své panství. Síň byla připravena pro Pwylla a jeho družinu a kromě toho i pro hradní družinu. Šli se posadit ke stolům a každý seděl té noci tak, jako seděli před rokem. Jedli a popíjeli; přišel čas jít spát. Pwyll šel do ložnice s Rhiannon a strávili noc v rozkoši a uspokojení.

Druhého dne za úsvitu pravila Rhiannon: „Pane, vstaň a počni odměňovat pěvce; a neodmítej nikoho z prosebníků."

„To udělám rád," řekl Pwyll, „dnes i každý den, pokud bude trvati tato hostina."

I vstal Pwyll, dal příkázati ticho a vyhlásiti výzvu, aby se ukázali všichni prosebníci a pěvci a aby jim bylo oznámeno, že se vyhová každému podle přání a chuti. A tak se stalo. Hostina pokračovala, a pokud trvala, nikdo nebyl odmítnut. Když skončila, pravil Pwyll Eveyddovi: „Pane, s tvým dovolením se vypravím zítra do Dyvedu."

„Ano," řekl Eveydd, „Bůh tě provázej! A stanov čas a lhůtu, kdy má Rhiannon přijíti za tebou."

„Bůh ví," děl Pwyll, „půjdeme odtud společně."

„Je takové tvé přání, pane?" tázal se Eveydd.

„Ano, přísámbůh," odvětil Pwyll.

Druhého dne se vydali na cestu do Dyvedu a odebrali se na hrad Arberth. Tam byla pro ně připravena hostina. Přišlo k nim množství urozených pánů i paní z Pwyllovy země; nikoho

z nich Rhiannon nepropustila, aby mu nedala drahocenný dar, buď sponu nebo prsten nebo drahokam.

A vládli šťastně nad zemí ten rok i druhý. V třetím roce počali Pwyllovi vazalové mít obavy, vidouce bez dědice člověka, kterého tak milovali jako svého pána a druha, s nímž byli společně vychováni. A pozvali si ho; sešli se v Presseleu v Dyvedu.

„Pane," řekli mu, „nevíme, zda se dožiješ stejného věku jako někteří mužové této země, a bojíme se, že ze své nynější ženy nebudeš mít dědice. Vezmi si proto jinou ženu, od které bys dědice dostal. Nepotrváš věčně. I kdyby se ti to takto líbilo, my toho nestrpíme."

„Ano," děl Pwyll. „Nejsme ještě dlouho spolu; může se státi všelicos. Dejte mi lhůtu jednoho roku a za rok od nynějška se sejdeme a já uposlechnu vaší rady."

Povolili mu tuto lhůtu. Ještě než uplynula, narodil se mu syn. Narodil se v Arberthu. Té noci, kdy se narodil, byly povolány ženy, aby bděly nad chlapcem i nad matkou. Ženy byly s chlapcovou matkou, Rhiannon; bylo jich celkem šest. Bděly nějakou chvíli, ale před půlnocí všechny usnuly. Probudily se před kuropěním.

Když se probudily, pohlédly na místo, kam daly chlapce: tam nebylo po něm ani stopy. „Ach," pravila jedna z žen, „chlapec se ztratil!"

„Ano," řekla druhá, „a byl by to malý trest, kdyby nás upálili, nyní když jsme ztratily chlapce."

„Víš některá z vás nějakou radu, co počít?" tázala se jedna.

„Ano," dělá druhá, „já vím dobrou radu."

„Jakou?" tázaly se.

„Je tu fena se štěnaty. Zabijme několik štěnat a namažme Rhiannoně krvi ruce i tváře a hodme před ni kosti; a přísahejme, že ona sama zahubila své dítě. A přísaha nás šesti jistě zvítězí proti ní samé."

Při té radě zůstaly.

K ránu se Rhiannon probudila a řekla: „Ženy, kde je dítě?“

„Paní," odvětily ženy, „nežádej dítě od nás. Jsme samá pohmožděnina a rána, jak jsme s tebou zápasily. A jistě jsme nikdy neviděly tolik krutosti u ženy jako u tebe. Nepomohlo nám rváti se s tebou: roztrhala jsi svého syna. Nežádej ho od nás!"

„Ach, bídnice!" zvolala Rhiannon. „Pro Boha, který ví všechno, neobviňujte mě křivě. Bůh, jenž ví vše, ví, že je to lež. A bojíte-li se, přísahám před Bohem, že vás ochráním."

„Věru," odpověděly, „nenecháme na sobě žádnou křivdu pro nikoho na světě."

„Bídnice," pravila Rhiannon, „nic se vám nestane, když řeknete pravdu."

Ať jim říkala cokoli, ať pěkně či žalostně, dostávala od žen stále stejnou odpověď. V tu chvíli vstal Pwyll, vládce dyvedský, i jeho čeled' a družina a tato příhoda se nemohla zatajit. Zpráva o tom šla po celé zemi a slyšel ji každý z jeho pánů. Páni se sešli, aby vyslali k Pwyllovi poselství se žádostí, aby se odloučil od své ženy pro tak ohavný čin, jaký spáchala.

Pwyll odpověděl takto: „Žádali jste ode mne, abych se odloučil od své ženy jedině proto, že neměla dětí. Já vím, že dítě měla, a neodloučím se od ní. Učinila-li něco nesprávného, nechť za to odpyká trest."

Rhiannon si zavolala učitele a mudrce, a rozhodnuvši, že je lépe přijmouti trest, nežli se hádati se ženami, přijala trest. Byl jí stanoven tak: měla býti na hradě Arberthu po sedm let, každodenně seděti vedle patníku, který byl zvenčí u brány, a povídati každému přichozímu, o němž by myslila, že to neví, celou tu příhodu a nabídnouti hostům a cizincům, kteří by jí dovolili, že je donese na zádech do hradu. Jen zřídka někdo dovolil, aby ho nesla. A tak strávila část roku.

Toho času pánem v Gwent Is Coed byl Teirnon Twryv Vliant,

nejlepší člověk na světě. V jeho domě byla klisna a nebylo v království krásnějšího koně ani klisny, než byla tato. Každého roku v noci na prvního máje měla hříbě, ale nikdo nikdy nic o hříběti nezvěděl. I řekl Teirnon jedné noci své ženě: „Ach, ženo, jsme věru nedbalí; každého roku dostáváme od klisny hříbě a nedovedeme si z nich žádné zachovati.“

„Co můžeme proti tomu dělat?“ odvětila žena.

„Ať mě Bůh tresce,“ zvolal Teirnon - „dnes je noc na prvního máje - nezvím-li, který netvor to odnáší hříbata!“

Dal zavést klisnu do domu, oblékl si brnění a počal noční hlídku. Když začínala noc, klisna se ohřebila; hříbě bylo veliké a krásné a stálo na místě. Teirnon vstal a pozoroval, jak je hříbě urostlé. Tu pojednou uslyšel veliký hluk a hned potom náhle vnikl oknem do domu jakýsi pařát a uchopil hříbě za hřívu. Teirnon tasil meč a odsekl paži s pařátem v ohbí lokte, takže ta část paže i s hříbětem zůstala uvnitř, a uslyšel hluk a zároveň zakvílení. Otevřel dveře a vyřítil se za tím zvukem, ale pro velkou tmu neviděl, kdo ten hluk dělá. Přesto běžel za ním a pronásledoval jej. A tu si vzpomněl, že nechal dveře otevřené, i vrátil se. A hle: u dveří našel malého chlapce v plenkách, zabaleného v plášti z brokátu. Vzal chlapce k sobě; zdál se mu silný na svůj věk. Zavřel dveře a odebral se do jizby, kde byla jeho žena.

„Paní,“ tázal se, „spíš?“

„Nikoli, pane,“ odvětila žena. „Spala jsem již, ale probudila jsem se, když jsi přišel dovnitř.“

Teirnon řekl: „Chceš-li, tu máš syna, jež jsi dosud neměla.“

„Pane,“ tázala se žena, „co se to přihodilo?“

„Bylo to tak,“ řekl Teirnon a pověděl jí celou událost.

„Ano, pane; jaký šat má chlapec na sobě?“

„Plášť z brokátu.“

„Je to tedy syn vznešených lidí,“ pravila žena. „Pane, měla

bych zábavu a potěšení, kdybys chtěl. Zavolala bych si ženy a řekla bych jim, že jsem v jiném stavu.“

„Rád souhlasím v tom s tebou," řekl Teirnon.

I učinil tak. Dali chlapce pokřtít (křtem, jaký byl tenkrát) a dali mu jméno Gwri Zlatovlasý, protože vlasy, co jich měl, byly žluté jako zlato. Chlapec byl vychováván na hradě, až mu byl rok; dříve než mu byl rok, dovedl již dobře chodit a byl silnější než tříletý chlapec, který by byl silný a velký na svůj věk. Byl chován dále druhý rok a byl tak silný jako šestiletý chlapec. Než mu byly čtyři roky, přemlouval podkoní, aby ho nechali vodit koně k vodě.

„Pane," řekla Teirnonovi žena, „kde je hříbě, jež jsi zachránil té noci, kdy jsi našel chlapce?"

„Svěřil jsem je podkoním," odpověděl Teirnon, „a žádal jsem, aby o ně pečovali."

„Nezdálo by se ti, pane, že by bylo dobře dát je zkrotit a darovati je chlapci, neboť se narodilo a zachránil jsi je té noci, kdys našel chlapce?"

„Nenamítám proti tomu nic," děl Teirnon, „a dovolím ti, abys mu je dala."

„Pane," pravila žena, „kěz ti to Bůh odplatí, já mu je dám."

I byl dán kůň chlapci a žena šla nařídít štítonošům a podkoním, aby o něj pečovali a zkrotili jej; nařídila také, aby chlapci oznámili, že je kůň připraven pro projížďku.

Zatím se doslechli o Rhiannoně a jejím trestu. Teirnon Twryv Vliant pomyslel na svůj nález, když zaslechl tuto zprávu, a vyptával se horlivě, až uslyšel od mnohých lidí, kteří přicházeli ke dvoru na návštěvu, nářky na žalostný osud Rhiannonin a její trest. I přemýšlel o tom, zadíval se pozorně na chlapce a pomyslel si, že co do podoby nikdy neviděl dva lidi, kteří by si byli tak podobní, jako je chlapec podoben Pwyllovi. Podobu Pwyllovu znal dobře, neboť býval dříve jeho vazalem.

I byl jat starostí, že nejedná správně, podržuje chlapce u sebe, ač ví, že je synem jiného. A při první vhodné příležitosti pověděl své ženě, že není od nich spravedlivé míti chlapce dále u sebe a nechati tak vznešenou ženu, jako je Rhiannon, v takovém trestu, znají-li jeho příčinu.

Jeho žena souhlasila, aby chlapec byl poslán Pwyllovi. „A tím dosáhneme tří věcí, pane," pravila: „Dík a odplatu za vysvobození Rhianny z jejího trestu; dík od Pwylla za vychování a vrácení chlapce; a za třetí, bude-li chlapec ušlechtilý, udělá nám, jsa našim vychovancem, co nejlepšího bude moci."

Zůstalo při tomto rozhodnutí. A nečekali déle než do druhého dne: Teirnon se vypravil se dvěma muži a s nimi jako Čtvrtý chlapec na koni, jež mu Teirnon dal, a jeli do Arberthu. Netrvalo dlouho a přijeli tam. Když přišli ke dvoru, uviděli Rhiannon sedící vedle patníku. Když přišli tak vysoko, jako bylo ona, řekla Rhiannon: „Ó pánové, nechod'te dále. Donesu každého z vás až do hradu. A to je můj trest za to, že jsem sama zabila svého syna a zahubila ho."

„Ó paní," zvolal Teirnon, „nemyslím, že by se někdo z nás dal od tebe nést."

Chlapec řekl: „Ať se dá nést, kdo chce; já se nedám."

„Věru, má milá," děl Teirnon, „nedáme se nést."

Vešli do hradu a byli přijati s velikou radostí. Právě tam začínala hostina - Pwyll se byl vrátil z cesty po Dyvedu. Šli do síně a umyli si ruce; a Pwyll měl radost z Teirnonova příchodu. Šli si sednout. Seděli tak: Teirnon mezi Pwylem a Rhiannonou, jeho dva průvodci nad Pwylllem a chlapec mezi nimi.

Když přestali jísti a začali popíjetí, dali se do řečí. Teirnon promluvil tak: pověděl celou příhodu s kobyloou i s chlapcem, a jak byl chlapec považován za jejich vlastního a jak ho Teirnon se svou ženou vychovali.

„A zde je syn tvůj, paní," pravil Teirnon. „A kdokoliv o tobě

lživě mluvil, křivdil ti. Když jsem uslyšel o tvém hoři, bolelo mě to a rmoutil jsem se. A nemyslím, že by v celé této družině byl někdo, kdo by nepoznal, že chlapec je syn Pwyllův."

„Není tu nikoho," říkali všichni, „kdo by o tom nebyl přešvědčen."

„Přísámboh," zvolala Rhiannon, „bylo by to pro mne vysvobození (pryderi) ze zármutku, kdyby to byla pravda."

„Paní," pravil Pendarann Dyved, „dobře jsi nazvala svého syna: Pryderi. A velmi dobře se mu hodí jméno Pryderi, syn Pwyllův, vládce Annvwnu."

„Hled'te," pravila Rhiannon, „zda by se mu lépe nehodilo jeho vlastní jméno?"

„Jak se jmenuje?" tázal se Pendaran Dyved.

„Nazvali jsme ho Gwri Zlatovlasý."

„Pryderi bude jeho jméno," řekl Pendaran Dyved.

„To je nejsprávnější," děl Pwyll, „dátí chlapci jméno podle slova, jež pronesla jeho matka, když o něm dostala radostnou zprávu." A při tom zůstalo.

„Teirnone," řekl Pwyll, „Bůh ti odplat', že jsi živil chlapce až dosud. A bude-li to člověk ušlechtilý, je spravedlivo, aby ti to splatil."

„Pane," pravil Teirnon, „nikdo na světě nebude mít větší zármutek než žena, jež ho vychovala. Je spravedlivo, aby nezapomněl mně i této ženě toho, co jsme proň učinili."

„Přísámboh," pravil Pwyll, „pokud budu živ, budu podporovati tebe i tvé panství, pokud budu moci udržeti své vlastní. A budeš-li souhlasiti ty i tito pánové, poněvadž jsi ho až do této chvíle choval ty, dáme ho nadále Pendaranovi, aby ho vychovával. A vy mu budete druhy a pěstouny."

„To je spravedlivé rozhodnutí," prohlásili všichni.

I byl chlapec dán Pendaranovi a šlechticové z kraje odcestovali s ním. Teirnon Twryv Vliant se odebral se svými

průvodci do své země, provázen projevy lásky a radosti. Než odešel, nabízeli mu nejkrásnější drahokamy a nejlepší koně a nejvzácnější psy; on však nechtěl nic. Pak zůstal na svém panství.

A Pryderi, syn Pwylla, vládce Annwnu, byl pečlivěji vychováván, jak se slušelo, až z něho byl nejdokonalejší a nejkrásnější a ve všech dobrých hrách nejzběhlejší mladík v celém království. A tak strávili rok a léta, až nadešel Pwyllovi konec života a on zemřel.

A Pryderi vládl nad sedmi okresy Dyvedu šťastně, milován od celé země a od každého z okolí. A potom získal tři okresy Ystrad Tywi a čtyři okresy Keredigyawnu (těchto sedm se nazývá sedm okresů Seissyllwch). A tak Pryderi, syn Pwylla, vládce Annwnu, rozmnožoval svou moc, až mu přišel úmysl oženiti se. Vybral si za ženu Kigvu, dceru Gwynna Gohoywa, syna Gloywa Wallta Llydana, syna Kasnara Wlediga, z urozených tohoto ostrova.

A tak se končí tato větev

Mabinogi.

Branwen, dcera Llyrova

Tu je druhá větev Mabinogi

Bendigeidvran, syn Llyrův , byl korunovaným králem ostrova a vznešený důstojenstvím koruny londýnské. Jednoho odpoledne byl na svém dvoře v Harddlechu v Ardudwy a seděli na skále barddlešské nad mořem. S ním byli jeho bratr Manawyddan, syn Llyrův, a jeho dva bratři z jedné matky, Nissyen a Evnyssyen, a okolo nich šlechticové, jak se slušelo na krále. Jeho bratři z jedné matky byli synové Eurosswydda a matky Bendigeidvranovy Penarddun, dcery Beliho, syna Mynoganova. Jeden z těchto mladíků byl dobrý hoch, sjednával mír mezi vojsky bratrů, když byli nejvíce rozhněváni: to byl Nissyen. Druhý vyvolával hněv mezi oběma bratry, když se nejvíce milovali: to byl Evnyssyen.

Když tak seděli, spatřili od jižního Irska plouti třináct lodí, směřujících k nim. Pluly lehce a rychle; vítr jim vál do zad a rychle je přinášel blíže.

„Vidím lodi,“ řekl král; „blíží se rychle k zemi. Požádejte dvořany, aby se oblékli a šli se podívat, jaké jsou jejich úmysly.“

Mužové se oblékli a přiblížili se k nim dolů. Když uviděli lodi zblízka, nepochybovali, že dosud neviděli lodí lépe vypravených napohled. Byly na nich krásné praporce z brokátu. Potom náhle jedna loď předjela ostatní a viděli, jak nad jednou stranou lodí vztyčují štít špicí vzhůru na znamení míru. A mužové se k nim přiblížili, aby bylo slyšetí rozhovor. Spustili čluny, přiblížili se k zemi a pozdravili krále.

Král je slyšel z místa na vysoké skále nad nimi, kde seděl.

„Bůh vám žehnej," řekl, „a buďte vítáni. Čí je to množství lodí? A kdo je jejich velitel?"

„Pane," odpověděli mu, „je tu král irský Mathohwch a ty lodi jsou jeho."

„Co by si přál?" tázal se král. „Chce přijít na zem?"

„Nechce, pane, nebude-li splněna jeho žádost; jde k tobě s žádostí."

„Jaká je jeho žádost?" děl král.

„Chce se s tebou sešvagřiti, pane," odvětili. „Přišel žádat o Branwen, dceru Llyrova. A budeš-li s tím souhlasiti, chce spojit navzájem Anglii a Irsko, aby byly silnější."

„Ano," řekl král, „ať přijde na zem, a my se o tom poradíme."

Tato odpověď byla sdělena Matholwchovi.

„Jdu s radostí," řekl.

Šel na zem a byl radostně uvítán. Té noci bylo na dvoře veliké shromáždění jeho družiny i dvorské družiny. Hned druhého dne se konala rada a v ní bylo rozhodnuto dáti Branwen Matbolwchovi. Branwen byla jedna ze tří nejkrásnějších dívek tohoto ostrova, nejkrásnější dívka na světě. A bylo stanoveno, aby se s ní setkal v Aberffraw, kde by s ní spal. Vypravili se tam a obě družiny šly do Aberffraw: Matholwch s družinou na lodích, Bendigeidvran se svou družinou po zemi, až přišli do Aberffraw. Tam zasedli k hodům. Seděli takto: král Anglie, po jedné straně Manawyddan, syn Llyrův, po druhé Matbohch a s ním Branwen, dcera Llyrova. Nebyli v domě, nýbrž pod stany; Bendigeidvran se nikdy nevešel do domu. A počali hodovati, pili a hovořili; a když viděli, že jim bude lépe jít spát, než hodovati dále, šli spát. A tu noc spal Matholwch s Branwenou.

Když druhého dne všichni členové dvorské družiny vstali, starali se úředníci o umístění koní a sluhů. A rozřadili je všudy až k moři.

Potom jednoho dne Evnyssyen, svárlivý muž, o němž jsme se zmínili výše, přišel na místo, kde byli Matbolwchovi koně, a tázal se, čí koně to jsou.

Odpověděli mu: „To jsou koně irského krále Matholwcha.

„Co tu dělají?“ pravil Evnyssyen.

„Je tu král irský a spal s tvou sestrou Branwenou. A tito koně jsou jeho.“

„Tak tedy jednali s dívkou tak vznešenou a mou sestrou! Vdali ji bez mého svolení! Nemohli mě více urazit než tímhle.“

S těmi slovy vlezl pod koně a uřezal jim pysky až k zubům, uši až k hlavě, ocasy až k hřbetu, a kde mohl zachytit vička, odřezal je až na kost a tak zohavil koně, že nebyli k ničemu.

Zpráva o tom se donesla Matholwchovi. To bylo tak: řekli mu, že jeho koně byli zohaveni a zkaženi tak, že se s nimi nedá vůbec nic dělat.

„Ano, pane, byl jsi potupen, a to zúmyslně.“

„Věřu, divím se, chtějí-li mě potupiti, že mi dali dívku tak vznešenou, urozenou a oblíbenou v národě.“

„Pane,“ pravil druhý, „tu vidíš důkaz. A nezbývá ti nic jiného, než odebrati se na své lodi.“

Tu se Matholwch připravoval k odplutí.

Bendigeidvranovi přišla zpráva, že Matholwch opouští ostrov bez rozloučení. I šli k němu poslové tázat se, co to znamená. To byli Iddic, syn Anarawgův, a Eveydd Hir. Tito mužové ho dostihli a tázali se, jaký je jeho úmysl a proč odchází.

„Věřu,“ děl Matholwch, „kdybych to byl věděl, byl bych sem nechodil. Byl jsem úplně potupen. Nikomu se nedostalo horší urážky než mně zde. Něco však mě uvedlo v podiv.“

„Co?“ tázali se.

„Že mi byla dána Branwen, jedna ze tří nejpřednějších dívek tohoto ostrova a dcera anglického krále, a že jsem s ní spal a potom jsem byl potupen. Divil jsem se, že mi ta potupa, jež se mi stala, nebyla učiněna dříve, než mi tak vznešená dívka byla dána.“

„Věřu, pane, ta urážka se ti nestala z vůle toho, kdo vládne tímto dvorem, ani jeho návodem. A je-li to potupa pro tebe, je

ten urážlivý kousek ještě větší potupa pro Bendigeidvrana."

„Ano," odpověděl jim Matholwch, „tomu věřím. Ale přesto nemůže odčinit tuto mou potupu."

Mužové se vrátili s touto odpovědí na místo, kde byl Bendigeidvrana, a oznámili mu, co řekl Matholwch.

„Ano," řekl Bendigeidvrana, „nelze mu zabránit, aby odešel s nepřátelskými úmysly, i kdybych mu to nedovolil."

„Pane," pravili mu, „pošli za ním ještě posly."

„Pošli," odpověděl. „Povstaňte, Manawyddane, synu Llyrův, Eveydde Hire a Unicu Glewe Ysgwydde, jděte za ním a povězte mu: Dostane nového koně za každého zkaženého a zároveň dostane v náhradu za urážku stříbrný prut tak silný a tak vysoký, jako je on sám, a zlatou desku tak širokou, jako je jeho tvář. A povězte mu, kdo to učinil a že se to stalo proti mé vůli. A učinil to můj nevlastní bratr, a povězte jim, že by mi nebylo lze ho zabít anebo se ho zbavit. A ať mě přijde navštívit a já s ním sjednám mír, jak si bude přát."

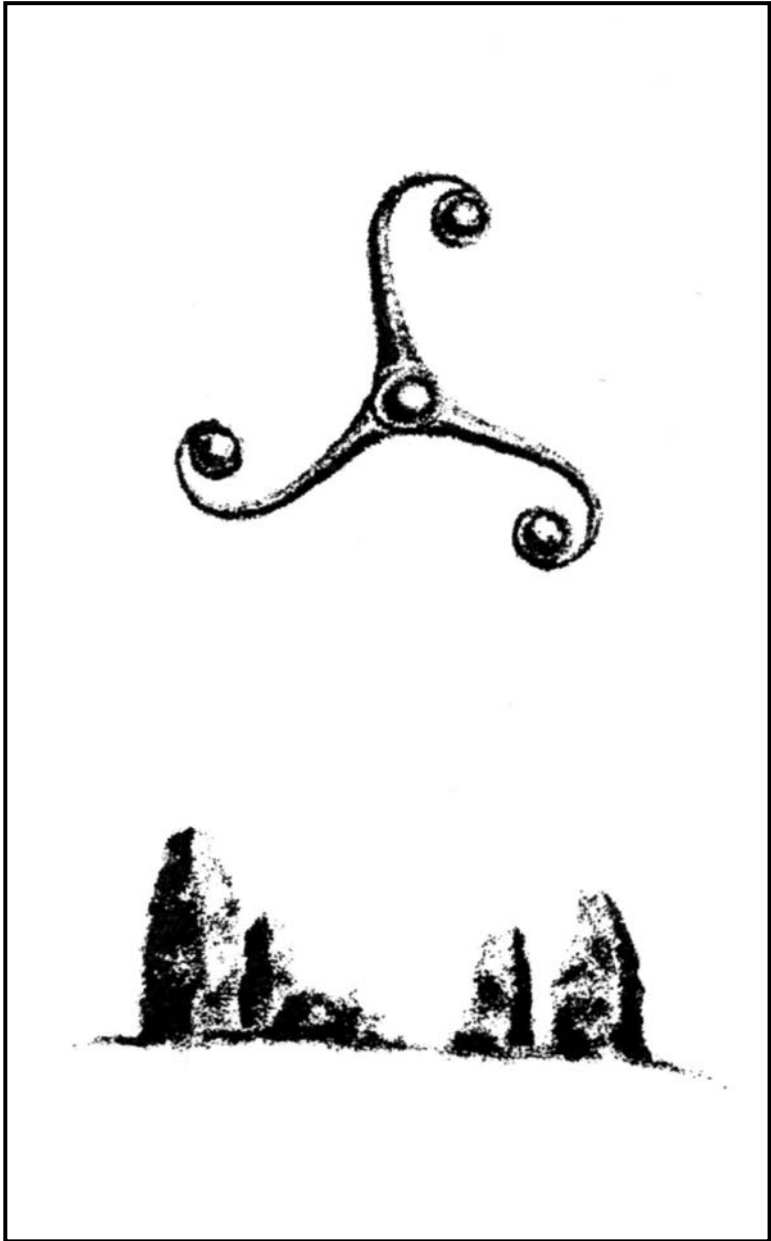
Poslové šli za Matholwchem a přátelsky mu sdělili toto prohlášení.

Matholwch je vyslechl a pravil: „Ó mužové, poradíme se." Šel na radu a rozhodli se tak: Odmítnou-li, utrpí pravděpodobně ještě větší pohanu na místě tak velikého zadostiučinění. Při této radě zůstali a vrátili se smírně ke dvoru. Připravili jim stany a boudy zařízené jako síň a šli jíst. A seděli zase tak, jako seděli na počátku hostiny.

Matholwch počal rozmlouvat s Bendigeidvránem. Tomuto se zdálo, že Matholwch je nemluvný a smutný, patrně pro svou pohanu, ač dříve byl stále veselý. I myslil, že kníže je smutný, protože se mu dostalo malé náhrady za jeho křivdu.

„Ó pane," pravil Bendigeidvrana, „dnes nerozprávíš tak jako předečím. Zdá-li se ti náhrada malá, dostaneš více podle svého přání a zítra ti zaplatím za tvé koně."

„Pane," odpověděl Matholwch, „Bůh ti to odplat'."

„A já ještě doplním svou náhradu," řekl Bendigeidvran. „Dám ti kotel. Ten má kouzelnou moc: hodíš-li do něho člověka, kterého ti dnes zabijí, bude zítra právě tak zdrav jako kdykoli dříve, až na to, že nebude mluvit."

Matholwch mu za to poděkoval a měl z toho velikou radost.

Druhého dne mu dávali náhradu za koně, pokud měli krotké koně, potom šli do jiného obvodu a dávali mu hříbata, až byl uhrazen plný počet. A proto se nazýval ten obvod nadále Tal Ebolyon.

Druhé noci seděli společně. „Pane," pravil Matholwch, „odkud se ti dostalo kotle, který jsi mi dal?"

Bendigeidvran odpověděl: „Přišel mi s jedním člověkem, který byl v tvé zemi. Nevím však, dostal-li jej tam."

„Kdo to byl?" tázal se Matholwch.

„Llassar Llaesgyvnewid," odpověděl Bendigeidvran. „Přišel sem z Irska se svou ženou Kymideu Kymeinvoll; utekli ze železného domu v Irsku, když byl okolo nich rozžhaven do běla. A divím se, nevíš-li nic o tom."

„Vím, pane," děl Matholwch, „a povím ti vše, co vím. Jednoho dne byl jsem v Irsku na honě, na vrchu kopce, který byl nad jezerem zvaným Jezero kotle. A uviděl jsem velikého ryšavého muže přicházejícího z jezera s kotlem na hřbetě. Byl to muž ohromně veliký a divokého vzezření. Za ním šla žena; byl-li muž veliký, žena byla dvakrát větší. Zamířili ke mně a pozdravili mě. »Jaká je vaše cesta?« tázal jsem se. Muž odpověděl: »To je pane tak: Tato žena bude za šest neděl matkou. A z chlapce, který se jí narodí, bude za šest neděl bojovník v plné zbroji.« Postaral jsem se o jejich zaopatření. Byli se mnou rok a neměl jsem kvůli nim nepříjemností, ale pak jsem začal mítí potíže. A než uplynuly čtyři měsíce, vyvolávali proti sobě nenávist po celé zemi, páchající bez míry bezpráví po zemi, sužující a trápící urozené muže a ženy. Potom se

shromáždili moji vazalové proti mně a žádali, abych se jich zbavil, a dali mi na vybranou mezi nimi a mým panstvím. Dal jsem své zemi rozhodnouti, co se s nimi má státi. Dobrovolně by byli neodešli, ani by nemusili ustoupiti v boji. V těchto nesnázích se rozhodli vystavěti dům, celý ze železa. Když byl dům hotov, byli tam povoláni všichni kováři, co jich bylo v Irsku, co jich mělo kleště a kladiva. A nakupili okolo uhlí až po hřeben domu a dali donésti muži, ženě i jejich potomstvu hojnost jídla a nápoje. A když věděli, že jsou opilí, zapálili uhlí okolo domu a foukali do něho měchy, až se dům nahoře rozžhavl do běla. Ti lidé se radili na podlaze uprostřed domu. Když byl žár nesnesitelný, udeřil muž ramenem do stěny, vyrazil ji, vyběhl a za ním jeho žena. A neunikl odtamtud nikdo než on a jeho žena. A potom, podle mého mínění, pane," děl Matholwch Bendigeidvranovi, „přišel přes moře k tobě."

„Tu skutečně přišel sem," pravil Bendigeidvran, „a dal mi kotel."

„Jak jsi je přijal, pane?"

„Rozděлил jsem je po všech místech svého panství. Oni se rozmnožují a vzmáhají všude, a kdekoliv jsou, zabezpečují se muži zbraněmi, nejlepšími, jaké by bylo možno spatřit."

Pokračovali v rozmluvě, zpěvu a hodování, dokud se jim chtělo. Když viděli, že by bylo lépe, aby šli spát, než aby dále seděli, šli spát. A tak strávili tu hostinu ve veselí.

Konečně se Matholwch odebral s Branwenou do Irska; vypluli z Aber Menei s třinácti loďmi a pluli k Inku. V Irsku byli přijati s ohromnou radostí. Žádný urozený muž ani žena z Irska nepřišel na návštěvu k Branweně, aby mu nedala buď sponu nebo prsten anebo vzácný královský šperk při loučení, skvělý napohled. A tak strávila slavně rok a získala si mnoho slávy a přátel. Potom přišla do jiného stavu a po náležité době se jí narodil syn, jemuž bylo dáno jméno Gwern, syn Matholwchův. A byl poslán na vychování tam, kde jsou nejlepší muži Irska.

V druhém roce však povstal v Irsku neklid pro urážku, kterou Matholwch utrpěl ve Walesu, a pro pohanu, jakou mu způsobili zohavením jeho koní. A hlavně mu to vytykali otevřeně druzi, s nimiž tyl vychován, a nejbližší příbuzenstvo; a konečně nastalo v Irsku takové pozdvížení, že neměl pokoje, dokud se za svou potupu nepomstil. A přišli na takovou pomstu: vyhnali Branwenu z jeho síně a donutili ji, aby vařila na hradě, a nařídili, aby řezník, když rozsekal maso, k ní každodenně přistoupil a dal jí políček. Tak byl stanoven trest.

„A nyní, pane,“ pravili Matholwchovi jeho mužové, „zakaž lodím, člunům i bárkám plavbu do Walesu, a kdož přijdou z Walesu, dej je uvězniti, aby se nevrátili a aby se o tom nezvědělo.“ Při tom zůstalo.

Tak uplynuly neméně než tři roky. Potom si Branwen vychovala špačka a naučila ho mluvit. Pověděla mu, jaký člověk je její bratr, napsala dopis o svém utrpení a potupě, přivázala jej špačkovi ke kořeni křídla a poslala ho do Walesu. Špaček přiletěl na tento ostrov a našel Bendigeidvrana, když jednoho dne zasedal na soudu v Kaer Seintu v Arvonu. Sestoupil mu na rameno a načechrával si peří, až zpozorovali dopis, a poznalo se, že pták byl vychován v lidském obydlí. I vzali dopis a podívali se do něho. A když byl dopis přečten, zarmoutil se Bendigeidvran, uslyšev o trestu, jaký stihl Branwenu.

I jal se ihned rozesílati posly, aby svolali do zbraně celý ostrov, a povolal veškerou pohotovost sto padesáti čtyř krajů k sobě. A sám si před nimi stěžoval na trest, který stihl jeho sestru. Konala se porada a bylo rozhodnuto táhnouti do Irska a nechati doma vládu sedmi mužům, z nichž nejvyšší byl Karadawg, syn Branův. Bylo to sedm rytířů a byli ponecháni

v Edeirnonu, a proto bylo toto místo nazváno Sedm rytířů. Ti mužové byli Karadawg, syn Branův, Eveydd Hir, Unic Glew Ysgwydd, Iddic, syn Anarawga Walltgrwna, Ffodor, syn Eryyllův, Gwlch Minasgwrn, Llashar, syn Llassara Llaesgyvnewida a s nimi jeho mladé páže Pendaran Dyved. Těch sedm mužů zůstalo jako sedm vladařů, aby bděli nad ostrovem, a Karadawg, syn Branův, byl vrchním vladařem nad nimi.

Bendigeidvran a vojsko, o němž jsme pověděli, vypluli k Irsku. Moře nebylo tehdy hluboké: Bendigeidvran šel po mělčinách. Byly tu toliko dvě řeky jménem Lli a Archan; pak se moře rozšířilo, zaplavivši ta království A on šel, nesa na zádech hudebníky, co jich bylo, a přišel do Irska.

Matholwchovi pasáci vepřů byli jednoho dne na břehu mořském, pasouce vepře. Přišli k Matholwchovi a řekli mu: „Pane, buď zdrav!”

„Bůh vám požehnej,” děl Matholwch; „máte nějaké zprávy?”

„Pane,” odvětili, „máme podivné zprávy: spatřili jsme na moři les, tam, kde jsme nikdy nespattřili ani stromu.”

„To je divná věc,” pravil Matholwch. „Viděli jste ještě něco jiného?”

„Viděli, pane,” odpověděli: „Velikou horu vedle lesa a ta hora šla.”

„Ano,” pravil Matholwch, „neví-li o tom něco Branwen, pak tu není nikoho, kdo by věděl.”

I odebrali se poslové k Branweně: „Paní,” řekli jí, „co myslíš, že to je?”

„Mužové z Anglie přicházejí přes moře, uslyševše o mém trestu a potupě.”

„Co je les, který byl spatřen na moři?”

„Stěžně a ráhna lodí,” odvětila Branwen.

„Ach,” pravili poslové, „co byla ta hora, již viděli vedle lodí?”

„To je můj bratr Bendigeidvran,” děla Branwen, „kráčejíci po mělčině. Nebylo lodi, do které by se vešel.”

„Co byl vysoký útes s jezírky po obou stranách?"

Branwen odpověděla: „Bendigeidvran pohlíží rozhněvaně na tento ostrov, jeho oči z obou stran nosu, to jsou ta dvě jezera po obou stranách útesu."

Tu byli rychle svoláni do zbraně všichni mužové irští a všichni náčelníci a konala se porada. „Pane," pravili šlechticové Matbolwchovi, „není jiné rady, než ustoupiti za Llinon (to byla irská řeka), nechati Llinon mezi ním a tebou a strhnouti most, který je na řece. Na dně řeky je magnetický kámen, takže po řece nemůže plouti žádná loď ani člun."

Ustoupili za řeku a strhli most.

Bendigeidvran přišel k zemi a zároveň připlulo loďstvo k břehu řeky. „Pane," pravili jeho šlechticové, „znáš kouzlo řeky; nikdo ji nemůže přejíti a není na ní mostu. Co myslíš o mostu?"

„Není jiné rady," děl Bendigeidvran, „než aby ten, kdo je hlava, byl mostem. Budu mostem." Tehdy bylo poprvé užito tohoto rčení a ještě nyní se ho užívá za přísloví Položil se přes řeku, byla naň naložena košatina a jeho vojsko přešlo po něm.

jakmile pak vstal, přicházeli k němu již poslové Matholwchovi, zdravíce ho a vyřizující od Matholwcha, jeho sešvagřence, a ujišťující, že pokud bylo na něm, že se k němu vždycky dobře choval. „A Matholwch postupuje království irské Gwernovi, synu Matholwchovu, tvému synovci, synu tvé sestry, a odevzdává mu je v tvé přítomnosti co náhradu za křivdu a příkoří, jichž se dostalo Branweně. A usad' Matholwcha, kde sám určíš, ať zde či v Anglii."

„Ano," řekl Bendigeidvran, „nemohu-li sám dostati království, možná, že se poradím o vašem poselství Nedostanete však ode mne odpovědi, dokud nepřijdete s jinou."

„Ano," odpověděli. „Přijdeme k tobě s nejlepší odpovědí, jakou dostaneme. A čekej na naše poselství."

„Počkám," odpověděl; „vraťte se rychle."

Poslové se vrátili a přišli k Matbolwchovi. „Pane," řekli, „připrav odpověď, jež by se lépe líbila Bendigeidvranovi. Nechtěl slyšeti o podmínkách, jež jsme mu přinesli."

„Aj, pánové," děl Matholwch, „co byste radili?"

„Pane," odpověděli, „není ti rady leč tato: Bendigeidvran se nikdy nevešel do domu. Postav dům, do kterého by se z jedné strany vešel on a vojsko Anglie, z druhé strany ty se svým vojskem. Odevzdej království do jeho moci a holduj mu. A on se s tebou smíří, poctěn postavením domu, do něhož by se vešel, věc to, již se mu nikdy nedostalo."

I šli poslové s tímto poselstvím k Bendigeidvranovi. Bendigeidvran svolal radu a na ní se rozhodlo přijmouti tuto nabídku. To všecko bylo na radu Branweninu, která nechtěla, aby její země trpěla škodu. I byl sjednán mír a vystavěn veliký dům.

Irčané připravili lest dali z obou stran každého ze sta domovních sloupů věšák a na každý zavěsili kožený pytel a do každého pytle dali ozbrojeného muže.

Ale v čele anglického vojska vešel Evnyssyen a rozhlédl se po domě divoce a nelítostně, i spatřil kožené pytle podle sloupů. „Co je v tom pytli?" tázal se jednoho Irčana.

„Mouka, můj milý," odpověděl Irčan.

Tu Evnyssyen ohmatával pytel, až našel hlavu a smáčkl ji tak, že jeho prsty pronikly kostí a sevřely se v mozku. Pak ho nechal, položil ruku na druhý a tázal se: „Co je tu?"

„Mouka," odpověděl Irčan. Evnyssyen provedl týž kousek se všemi, takže nenechal naživu ze všech dvou set mužů než jediného.

Přišel k němu a ptal se: „Co tam je?" - „Mouka, můj milý," děl Irčan. On jej ohmatával, až našel hlavu, a jako mačkal hlavy ostatním, smáčkl i tuto. Ucítil na ní brnění, i nepustil ho, dokud ho nezabil.

Potom zazpíval verš:

„V tomto pytli je divná mouka: válečníci, bojovníci sestupující do zápasu; boj je připraven před bojovníky."

Potom přišla vojska do domu, mužové ostrova irského šli na jednu stranu, mužové z Anglie na druhou. Jakmile si sedli, měli spolu dobrou vůli a království bylo postoupeno Matholwchovu synu. Potom, když byl sjednán mír, Bendigeidvran zavolal chlapce k sobě. Od Bendigeidvrana šel chlapec k Manawyddanovi a každý, kdo ho viděl, měl ho rád. Od Manawyddana zavolal si ho Nissyen, syn Eurosswyddův. Chlapec k němu vesele šel.

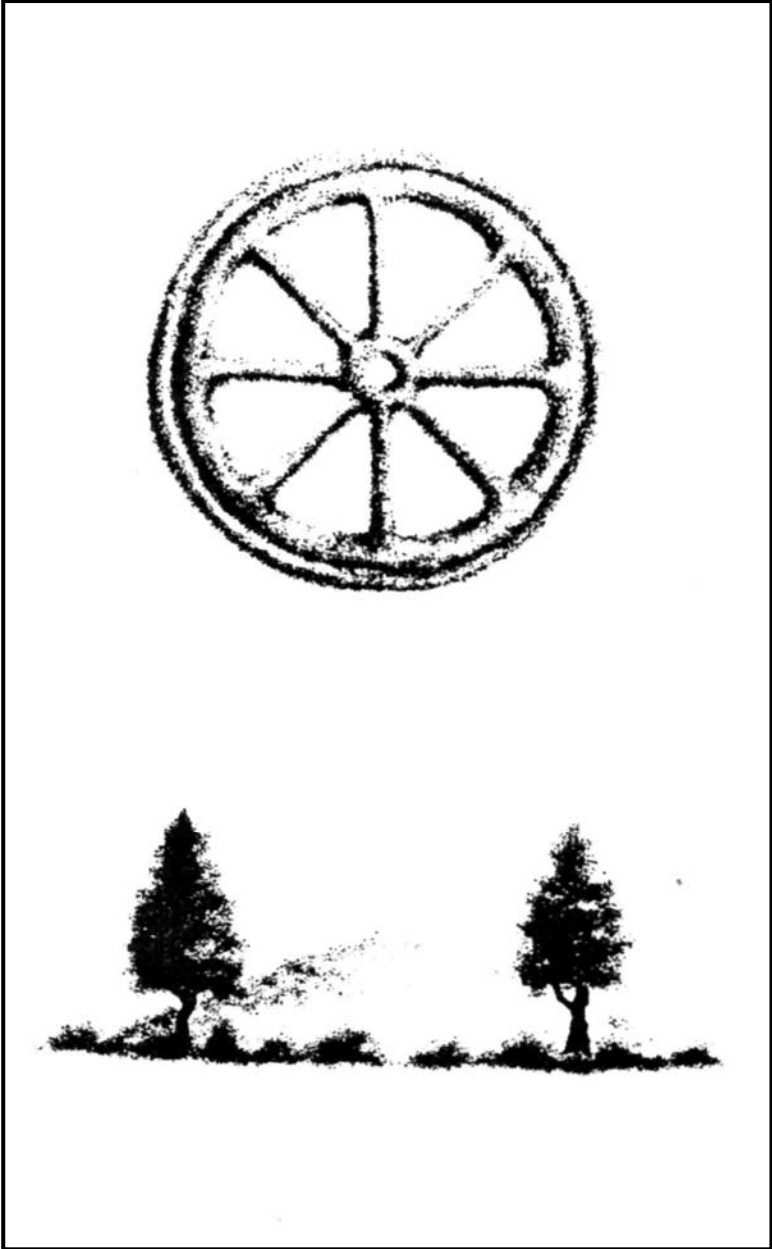
Evnyssyen řekl: „Proč nejde můj synovec, syn mé sestry, ke mně? I kdyby nebyl irským králem, rád bych se s ním pomazlil.“

„Ať jen jde,“ pravil Bendigeidvran, a chlapec šel rád.

„Doznávám před Bohem,“ děl v duchu Evnyssyen, „nyní provedu krvavý zločin, zcela neočekávaný v domácnosti.“ Vstal, vzal chlapce za nohy a bez váhání, než ho mohl kdokoliv z přítomných zadržeti, hodil chlapce hlavou napřed do planoucího ohně.

A když Branwen viděla svého syna hořeti v plamenech, chtěla se vrhnouti do ohně z místa, kde seděla mezi oběma bratry. Bendigeidvran ji uchopil jednou rukou a do druhé vzal štít Všichni po celém domě ihned vyskočili a nastal lomoz, největší, jaký kdy způsobili lidé v jednom domě. Každý se chápal zbraní. Než všichni popadli své zbraně, Bendigeidvran skryl Branwenu na svých plecích pod štítem.

Irčané se jali topiti pod kotlem znovuzrození a házeli mrtvoly do kotle, dokud nebyl plný. A druhý den z něho vycházeli bojovníci stejně dobří jako dříve, až na to, že nemohli mluvit. Tu Evnyssyen, vida mrtvoly anglických mužů, jichž nikdo neoživoval, řekl si v duchu: „Ach, Bože, běda mi, že jsem příčinou této zhouby anglických mužů. A hanba mi, nepokusím-li se odpomoci tomu.“ I vmísil se mezi irské mrtvoly a dva bosí Irčané přišli k němu a hodili ho do kotle jako Irčana. Evnyssyen se v kotli protáhl, až kotel praskl na čtyři kusy a jemu puklo srdce. A tím

pomohl mužům Anglie k takovému vítězství, jakého dosáhli; nebylo však větší, leč že sedm mužů vyvázlo a Bendigeidvran byl raněn jedovatým oštěpem do nohy. A těch sedm mužů, co vyvázli, byli: Pryderi, Manawyddan, Glivieu Eil Taran, Taliessin, Ynawg, Gruddyeu, syn Murielův, a Heilyn, syn Gwynna Starého.

Tu přikázal Bendigeidvran, aby mu uťali hlavu, a řekl: „Vezměte hlavu a doneste ji do Londýna na Gwynn Vryn (Bílý kopec) a tam ji pochovejte tváří k Francii. Dlouho budete na cestě: V Harddlechu budete sedm let hodovati a Rhiannonini ptáci vám budou zpívat. A hlava vám bude tak dobrým společníkem, jako jsem byl já zaživa, když jsem byl v nejlepší míře. A v Gwalesu v Penvro budete čtyřicet let a budete tam moci zůstat potud, pokud neotevřete dveře na Aber Henveleu směrem ke Cornwallu a hlava zůstane neporušena. Jakmile otevřete ty dveře, už tam nebudete moci prodlévat; pak jděte do Londýna pochovat hlavu. A jděte rovnou před se.“

I uťali mu hlavu a dali se na cestu s hlavou. Bylo jich sedm mužů a Branwen osmá. V Aber Alaw v Tal Ebolyonu přišli k zemi a sedli si tam a odpočívali.

Branwen se zahleděla na Irsko a na Anglii, pokud ji bylo viděti. „Ach, Synu Boží," zvolala, „běda mi, že jsem se narodila! Dva tak krásné ostrovy byly pro mne zničeny!" Vzdechla zhluboka a puklo jí srdce. Zřídili jí čtyřhranný hrob a pochovali ji tam na břehu Alawy.

Potom kráčelo těch sedm mužů i s hlavou k Harddlechu. Cestou potkali zástup mužů a žen. „Máte nějaké noviny?" tázal se Manawyddan.

„Nemáme," odvětili, „leč že Kasswallawn, syn Beliho, dobyl Anglie a je korunovaným králem v Londýně.“

„Co se stalo," ptali se mužové, „s Karadawgem, synem Branovým, a sedmi muži, kteří byli necháni na tomto ostrově?"

„Kasswallawn je napadl a šest jich zabil. A Karadawgovi

puklo srdce žalem, když viděl zabíjeti lidi, ale neviděl, kdo je zabíjí. Kasswalawn si oblékl kouzelný plášť a nebylo ho viděti, jak vraždí muže, nýbrž jen ten meč. Karadawga nechtěl Kasswalawn zabíti, byli jeho synovec, syn jeho bratrance. A to byl jeden ze tří lidí, jimž puklo srdce žalem. Pendaran Dyved, který zůstal s těmi sedmi muži jako mladé páže, utekl do lesa."

Tu šli do Harddlechu, sedli si tam a dostalo se jim zásob jídla a pití a oni počali jísti a pít. Přiletěli tři ptáci a zpívali jim jakousi píseň; a každá píseň, co jich kdy slyšeli, byla proti této bezvýznamná. Viděli je v dálce nad mořskými vlnami, ale tak zřetelně, jako by byli přímo u nich. A tak hodovali sedm let.

Na konci sedmého roku se odebrali do Gwalesu v Penvro. Tam našli krásné královské místo nad mořem a byla tam pro ně veliká síň. Vstoupili do síně, jež měla dvoje dveře otevřené a třetí zavřené, totiž ty, jež byly proti Cornwallu.

„Hle, tam jsou dveře, kterých nesmíme otevřítí," děl Manawyddan.

Tu noc strávili v nadbytku a veselí. A byť viděli sebevíce zármutku na světě a byť ho sebevíce pocítili sami, nevzpomínali si na nic z toho, ani na žádný žal na světě. A tam strávili čtyřadvacet let tak, že nikdy neměli času příjemnějšího a rozkošnějšího než tehdy. A nikomu to nikdy nebylo méně příjemné a nikdo nezpozoroval na druhém, že by byl starší, než když tam přišli. A hlava jim byla neméně příjemným druhem, než když byl Bendigeidvran živ. A proto se těch čtyřadvacet let nazývá pohostinství ctné hlavy (a když se šlo do Irska, to bylo pohostinství Branwenino a Matholwchovo).

Jednoho dne řekl Heilyn, syn Gwynnův: „Hanba mému vousu, neotevřu-li ty dveře, abych zvěděl, je-li pravda, co se o nich říká." I otevřel dveře a pohlédl ke Cornwallu a na Aber Henvelen. Když tam pohlédl, uvědomili si, jaké ztráty kdy utrpěli, jak velké množství příbuzných a přátel ztratili, a všechna

nešťestí, která je kdy potkala, to vše se jim vybavilo v paměti, jako by se to bylo právě stalo; zejména to byla ztráta jejich pána.

Od té chvíle nemohli již odpočívatí, nýbrž odebrali se s hlavou do Londýna. Ať jejich cesta byla jakkoliv dlouhá, přišli do Londýna a pohřbili hlavu na Bílém kopci. A to bylo jedno ze tří dobrých ukrytí, když byla ukryta, jedno ze tří zlých odkrytí, když byla odkryta, neboť by nepřišla přes moře pohroma na tento ostrov, dokud by hlava byla v tom úkrytě.

To je vypravování o jejich příběhu. Toť jsou mužové, kteří se vrátili z Irska...

V Irsku nezůstalo živé duše, leč v jedné jeskyni v pusté krajině pět těhotných žen. Těmto pěti ženám se současně narodilo pět synů. Vychovávali je, až z nich byli velcí mladíci a až myslili na ženy a zachtělo se jim jich. Tu spal každý z nich s matkou svého druha. A vládli zemi a osídlili ji a rozdělili si ji mezi sebou. A od toho rozdělení se jmenuje dosud pět dílů Irska. Potom se podívali po místech, kde byly bitvy, a našli tam zlata a stříbra a tak zbohatli.

A tak se končí tato větev Mabinogi, o Branwenině políčku, což byl jeden ze tří nešťastných políčků na tomto ostrově, a o pohostinství Branově, když šlo vojsko sto padesáti čtyř krajů do Irska pomstít Branwenin políček, a o sedmiletém hodování v Harddlechu, o zpěvu ptáků Rhiannoniných a o čtyřiadvaceti letem pohostinství ctné hlavy.

Manawyddan, syn Llyrův

Tu je třetí větev Mabinogi

Když sedm mužů, o nichž jsme mluvili výše, pohřbilo Bendigeidvranovu hlavu na Bílém kopci v Londýně tváří k Francii, pohleděl Manawyddan na město Londýn a na své druhy a zhluboka vzdychl. Pojal ho veliký žal a stesk: „Oh, Bože všemohoucí, běda mi!“ zvolal. „Každý má dnes v noci útulek, jenom já ne.“

„Pane,“ pravil Pryderi, „nermuť se tak příliš. Tvůj bratranec je králem Anglie, a byť by ti i činil křivdu, nedomáhal ses nikdy země ani statků; jsi jeden ze tří pánů-bezzemků.“

Manawyddan odpověděl: „Ačkoliv tento muž je můj bratranec, je pro mne velmi bolestné viděti jiného na místě Bendigeidvranově. A nebudu moci býti vesel v jeho domě.“

„Přijmeš jinou radu?“ tázal se Pryderi.

„Potřeboval bych rady,“ děl Manawyddan. „Jaká je tvá rada?“

„Zdědil jsem sedm okresů, je tam má matka Rhiannon. Dám ti ji a s ní vládu nad těmi sedmi okresy. A třeba bys neměl jiného panství než těchto sedm okresů, není nikde lepších nad ně. Má žena je Kigva, dcera Gwynna Gloywa; třebaš panství bude podle jména mé, budeš ho užívatí ty a Rhiannon. A kdybys někdy chtěl panství, snad bys nedostal tak dobrého, jako je toto.“

„Nebudu chtít, pane,“ odvětil Manawyddan, „a kéž ti Bůh odplatí tvé přátelství“

„Dostane se ti ode mne nejlepššího přátelství, jakého jsem schopen, budeš-li chtít.“

„Budu chtít, můj milý, Bůh ti odplat'. A půjdu se s tebou podívat na Rhiannon i na panství.“

„Správně činíš," řekl Pryderi. „Myslím, žeš nikdy neslyšel ženy, která by lépe rozprávěla než ona. V době, kdy byla v plném rozkvětu, nebylo hezčí ženy nad ni a ještě nyní nebude se ti nelíbit její podoba."

Dali se na cestu. Ať byla cesta jakkoli dlouhá, přišli do Dyvedu. K jejich příchodu byla připravena hostina v Arberthu; Rhiannon a Kigva samy ji přichystaly. Všichni se posadili a Manawyddan počal rozmlouvat s Rhiannon. A tato rozmluva upoutala jeho mysl a srdce k ní a těšil se v duchu, že nikdy neviděl krásnější a dokonalejší ženy.

„Pryderi," pravil, „uposlechnu tvých slov."

„Co to bylo?" tázala se Rhiannon.

„Paní," odvětil Pryderi, „dal jsem tě za ženu Manawyddanovi."

„Přistoupím na to s radostí," řekla Rhiannon.

„Já jsem také rád," děl Manawyddan. „A kéž Bůh odplatí muži, jenž mi věnuje tak spolehlivé přátelství."

Než ta hostina skončila, spal Manawyddan s Rhiannon.

„Co z hostiny zbylo, snězte vy," pravil Pryderi, „a já půjdu složit hold Kasswallawnovi, synu Beliho."

„Pane," děla Rhiannon, „Kasswallawn je v Kentu. Můžeš hodovati a vyčkati, až bude blíže."

„Počkáme naň," řekl Pryderi. I skončili hostinu a počali konati objížd'ku po Dyvedu, lovití a užívati zábav. Projíždějíce zemí, shledali, že nikdy neviděli země více obydlené, ani lepších lovišť, ani bohatší medem a rybami. Mezitím vzrostlo mezi všemi čtyřmi takové přátelství, že nechtěli býti jeden bez druhého ani ve dne ani v noci.

Zatím Pryderi šel do Oxfordu ke Kasswallawnovi složit mu hold a byl velmi radostně uvítán. Poděkovali mu za jeho hold. A když se vrátil, Pryderi s Manawyddanem se opět oddali svým

hostinám a zábavám. Hostina počala v Arberthu, neboť to byl hlavní dvůr a začínala se tam každá slavnost.

Toho večera po prvním jídle, zatímco služebnictvo jedlo, oni čtyři se svou družinou vstali a odebrali se na kopec arberthský. Když tam seděli, náhle se ozval ohromný hluk provázený takovým mžením, že jeden neviděl druhého. Pak se mlha rozptýlila a bylo zase všude jasno. A když se rozhlédli po místech, kde předtím viděli stáda, bohatství a obydlí, nespátřili nic, ani domu ani zvířete ani kouře ani ohně ani člověka ani obydleného místa kromě dvorských domů, jež byly pusté a prázdné a nebylo v nich živého tvora, člověka ani zvířete. Jejich vlastní druhové se ztratili a nebylo po nich ani stopy - zbyli jen oni čtyři.

„Ach, Pane Bože!“ zvolal Manawyddan. „Kde je čeled' a naši druzi společníci? Pojd'me se podívat!“

Přišli do síně - tam nebyl nikdo. Vešli do pokoje a do ložnice - neviděli nikoho. Ve sklepě ani v kuchyni nebylo nic než pustota.

I jali se všichni čtyři hodovati dále a loviti a baviti se. A každý z nich počal procházeti krajinou, pátraje, zda uvidí dům neb obydlený kraj; a nespátřili nic kromě lesní zvěře. A když skončili hostinu a vyčerpali zásoby, počali se živiti masem ulovené zvěře, rybami a medem divokých včel, a tak vesele strávili dva roky. Posléze však měli nedostatek.

„Víš Bůh,“ děl Manawyddan, „nezůstaneme dále takto. Pojd'me do země Kasswallawnovy a hledejme řemeslo, jímž bychom se uživil.“

Odešli tam a přišli do Herefordu a jali se vyráběti sedla. Manawyddan počal vytvářeti předky sedel a počal je barviti modrou smaltovanou barvou, jak to viděl dělat Llasara Llaesgyvnewid, a vyráběl modrý smalt tak jako on (proto se také jmenuje calch Llasar, že jej udělal Llasar Llaesgyvnewid). A pokud bylo možno dostati u Manawyddana sedlo nebo hlavu

sedla, nekoupil je nikdo od žádného sedláře po celém Herefordu, až sedláři poznali, že ztrácejí velikou část svého zisku. A nekupovalo se u nich nic, leč když se nedostalo u Manawyddana. Tu se všichni shromáždili a dohodli se, že zabijí jej i jeho druhy.

Oni však dostali výstrahu a rozhodli se opustit město.

„Přísámboh," pravil Pryderi, „nesouhlasím s tím, abychom opouštěli město, nýbrž abychom pobili ty raby."

„Nikoli," řekl Manawyddan, „kdybychom se s nimi bili, získali bychom si špatné jméno a byli bychom uvězněni. Je pro nás lépe odebrati se do jiného města a tam hledati obživu." I odebrali se všichni čtyři do jiného města.

„Jakému řemeslu se nyní věnujeme?" tázal se Pryderi.

„Budeme dělati štíty," odvětil Manawyddan.

„Dovedeme to?" děl Pryderi.

„Zkusíme to," odpověděl Manawyddan.

Počali dělati štíty a upravovati je podle vzoru dobrých štítů, které byli viděli, a barvili je tak jako dříve sedla. A dílo se jim dařilo tak, že se v celém městě nekoupilo štítu, leč když se nedostal u nich. Pracovali rychle a vyrobili jich nesmírné množství. A tak žili, dokud druzí mistři jimi nebyli zkráceni a nedohodli se, že se je pokusí zabít.

Přišla jim výstraha a uslyšeli, že ti lidé pomýšlejí na jejich záhubu.

„Pryderi," děl Manawyddan, „tito lidé nás chtějí zničiti."

„Nedejme si to líbit od těch rabů, pojďme na ně a pobijme je."

„Nikoli," řekl Manawyddan. „Kasswallawn a jeho lidé by o tom uslyšeli a byli bychom zničeni. Půjdeme jinam."

Přišli do jiného města. „Jaké řemeslo budeme provozovati?" řekl Manawyddan.

„Které chceš z těch, jež dovedeme," pravil Pryderi.

„Nikoli," odvětil Manawyddan, „dejme se na ševcovství; ševci

nebudou mít odvahu zabít nás nebo nám dělati překážky."

„Já z toho nic neumím," pravil Pryderi.

„Já to dovedu," řekl Manawyddan, „a naučím tě šítí. A nebudeme si připravovati kůži, nýbrž budeme ji kupovati hotovou a z ní dělati své dílo."

I počal kupovati nejhezčí korduán, jaký se ve městě dostal; a nekupoval jiné kůže leč na podrážky. A spojil se s nejlepším zlatníkem v městě, dal dělat sponky ke střevícům a zlatiti je a dohlížel na něho, až se tomu naučil. A proto byl nazván jedním ze tří ševců-zlatníků. Pokud se dostaly u něho střevíce nebo boty, nekupovalo se nic od ševců po celém městě. Ševci poznali, že se jejich výdělků zmenšují, neboť jak Manawyddan přikrajoval dílo, tak Pryderi šil. Ševci se sešli a rozhodli se svorně, že je zabijí.

„Pryderi," pravil Manawyddan, „ti lidé nás chtějí zabít."

„Proč bychom to trpěli od lotrovských rabů?" řekl Pryderi. „Pobijeme je všechny."

„Nikoli," odvětil Manawyddan, „nebudeme se s nimi bít a nezůstaneme déle v této zemi. Pojdme do Dyvedu, podívat se naň."

Byť cesta byla sebedelší, přišli do Dyvedu a odebrali se do Arberthu. Udělali oheň a počali lovit, a tak strávili měsíc. Shromáždili své psy a lovili, a tak tam byli rok.

Jednoho jitra Pryderi s Manawyddanem vstali na lov, připravili si psy a vyšli z hradu. Někteří psi vyběhli napřed a běželi k malému keři, který byl stranou. Jakmile přišli ke keři, ucouvli rychle se zježenou srstí a vrátili se k mužům.

„Pojďme ke keři," řekl Pryderi, „podívat se, co v něm je."

Přiblížili se ke keři. Když se přibližovali, náhle se z keře zvedl bílý divoký kanec. Psi, poštvaní od mužů, vyřítili se naň. Kanec opustil keř a couvl kousek před muži. A dokud se muži nepřiblížili, postavil se proti psům, necouvaje před nimi. Když

ho mužové tísnili, couvl podruhé a postavil se proti nim. I šli za kancem, až spatřili veliký a vysoký hrad, vyhlížející jako nově postavený, na místě, kde nikdy nic nespatriili, ani kamene, ani díla. Kanec rychle vběhl do hradu a psi za ním.

Když kanec i psi vešli do hradu, divili se mužové, že vidí hrad na místě, kde předtím nikdy neviděli nic. A dívali se s vršku kopce a naslouchali psům. Ať tam byli sebedéle, neuslyšeli ani jediného psa, ani nespatriili stopy po nich.

„Pane,“ děl Pryderi, „půjdu se podívat do hradu po psech.“

„VÍ Bůh,“ řekl Manawyddan, „není dobrý tvůj úmysl jít do tohoto hradu, kterého nikdy neviděl. Poslechneš-li mé rady, nepůjdeš tam. Ten hrad zde postavil ten, kdo začaroval zemi.“

„VÍ Bůh,“ děl Pryderi, „neopustím své psy.“ - A byť mu Manawyddan jakkoli radil, odebral se do hradu.

Když přišel do hradu, nespatriil ani člověka ani zvířete ani kance ani psů ani domu nebo jiného stavení. Asi uprostřed hradního nádvoří viděl kašnu s mramorovým roubením dokola. Na okraji kašny nad mramorem visel zlatý pohár na čtyřech řetězech, jejichž konce - směřovaly k nebi - nebylo vidět. Užasl nad krásou zlata a dokonalostí, s jakou byl pohár zhotoven. Přistoupil k němu a dotkl se poháru. Jakmile se ho dotkl, přilnuly mu obě ruce k poháru a nohy ke kameni, na němž stál pohár. A ztratil řeč, takže nemohl promluvíti ani slova. A tak stál.

Manawyddan na něho čekal až do sklonku dne. A pozdě odpoledne, když nabyl přesvědčení, že se nedoví nic ani o Pryderim, ani o psech, vrátil se ke dvoru. Když přišel dovnitř, Rhiannon na něho pohlédla a řekla: „Kde je tvůj druh a tvoji psi?“

„Tohle se mi přihodilo,“ odvětil Manawyddan a pověděl všechno.

„VÍ Bůh, toť jsi byl špatný druh a dobrého druha jsi ztratil.“

S těmito slovy Rhiannon odešla. Dala se směrem, kde podle

vyprávění Manawyddanova byl muž a hrad. Bránu hradu uviděla otevřenou; nebyl zavřen. Vešla dovnitř. Když tam vstoupila, uviděla Pryderiho s rukama na poháru a přišla k němu: „Ach, pane," zvolala, „co tu děláš?" A dotkla se také poháru. Jakmile se ho dotkla, přilnuly jí obě ruce k poháru a nohy ke kameni, takže nemohla promluvit ani slova. A když potom nastala noc, ozval se hluk, zamžilo se a zároveň hrad i s nimi zmizel.

Když Kigva, dcera Gwyna Gloywa, viděla, že na dvoře je toliko ona a Manawyddan, zarmoutila se tak, že se jí zdálo lepší zemřít, než žít Manawyddan se na ni požíval a řekl: „Víš Bůh, křivdíš mi, jestliže se rmoutíš ze strachu přede mnou. Zaručuji se ti před Bohem, žeš neviděla věrnějšího druha, než budeš mít ve mně, pokud to Bůh tak ponechá. Víš Bůh, kdybych byl na prahu svého mládí, zachoval bych věrnost Pryderimu: zachovám ti ji také. A neboj se. Přisámbůh, dostane se ti ode mne takového přátelství, jaké budeš chtít, podle mých sil, pokud se Bohu uzdá nechati nás v tomto zármutku a soužení."

„Bůh ti odplatí," děla Kigva, „myslila jsem si to." Z toho měla dívka radost a odvalu.

„Toto místo, má milá," řekl Manawyddan, „není pro nás vhodné, abychom se tu zdržovali. Ztratili jsme své psy a neuživíme se tu; pojďme do země Kasswallawnovy, tam se nejsnáze obživíme."

„Ano, pane," pravila Kigva, „učiníme tak."

I šli tam. „Pane," tázala se Kigva, „jaké řemeslo si vybereš? Zvol si nějaké čisté."

„Nevezmu," odvětil, „než ševcovství, jako jsem dělal dříve."

„Pane," řekla Kigva, „to se nehodí pro člověka tak obratného a urozeného, jako jsi ty."

„Věnuji se tomuto," řekl Manawyddan. - I jal se ševcovati a zhotovoval své dílo z nejhezčího korduánu, jaký v městě

dostal. A jako dříve na jiném místě, tak se jali znovu spínati střevice pozlacenými sponkami, takže dílo všech ševců v městě bylo k ničemu a nestálo za mnoho u porovnání s jeho. A dokud se boty nebo střevice dostaly u něho, nekupovalo se u jiných nic.

Tak tam žil rok, až ševci pojali proti němu zášť a nenávisť, i byl varován a řekli mu, že se ševci dohodli zabít ho.

„Pane," pravila Kigva, „proč to trpěti od rabů?"

„Nikoli," odvětil Manawyddan, „půjdeme však do Dyvedu."

Odebrali se do Dyvedu.

Když Manawyddan odcházel do Dyvedu, nesl s sebou náklad pšenice. Odebrali se do Arbertnu a usadili se tam. A nic ho nepotěšilo více, než když spatřili znovu Arberth a krajiny, kde býval na lovu s Pryderim a Rhiannon. Navykl si loviti ryby a lesní zvěř v jejích doupatech. Potom počal vzdělávati půdu, pak osel pole a druhé a třetí. I vzešla mu nejkrásnější pšenice na světě a prospívala stejně zdárně na všech třech polích, takže nikdo neviděl krásnější pšenice. Tak uplynula obvyklá údobí roční a přicházel podzim.

Manawyddan se šel podívat na jedno ze svých polí a pšenice byla zralá. „Zítřejí požnu," řekl si. Vrátil se navečer zpět do Arbertnu a druhého dne za úsvitu šel žít pole.

Když tam přišel, byla tam toliko prázdná stébla, každé zlomeno právě v místě, kde přechází v klas, a klasy všechny byly pryč; zůstala tam jen prázdná stébla. Velice se tomu podivil a šel se podívat na druhé pole; obilí bylo zralé. „Víš Bůh, zítra je požnu," řekl. Druhého dne přišel s úmyslem požít je, ale když tam přišel, nebylo tam nic než prázdné klasy. „Ach, Pane Bože," zvolal, „kdo takto dovršuje mou zkázu? A já to vím: týž, kdo mě počal ničit, chce zničit i mne, jako zničil mou zemi."

Šel se podívat na třetí pole; přišed tam, spatřil překrásnou pšenici a již zralou. „Hanba mi," zvolal, „nebudu-li dnes v noci

hlídati. Ten, kdo odnesl ostatní obilí, přijde odnést i toto a já zvím, kdo to je." I vzal si zbraně, aby ohlídal pole. Pověděl to všechno Kigvě.

„A jaký máš úmysl?" tázala se ho.

„Budu dnes v noci pole hlídati."

Šel hlídat. Asi okolo půlnoci uslyšel největší hluk na světě. Ohlédl se a zpozoroval náramné množství myší, jichž bylo bezpočtu k nepřehlédnutí. A než se vzpamatoval, vnikly myši na pole a každá z nich šplhala po stéble, sehnula je s sebou, ulomila klas a odcházela s ním pryč, nechávajíc jen stéblo. A Manawyddan neviděl ani jediného stébbla, na němž by nebyla myš a z něhož by neodnesla klas. Tu ve vzteku a zlosti počal bít, kde bylo myší nejvíce. Ale nezasáhl z nich ani jedině -právě jako by honil komáry nebo ptáky ve vzduchu - až na jednu, která byla velmi pomalá, takže se zdálo, že nemůže běžat. Běžel za ní, chytil ji a dal si ji do rukavice. Otvor rukavice zavázal šňůrou, vzal ji s sebou a šel domů.

Přišel do pokoje, v němž byla Kigva,-rozdělal oheň a zavěsil rukavici šňůrou na věšák.

„Co tam je, pane?" tázala se Kigva.

„Zloděj," odpověděl, „kterého jsem chytil, když mě okrádal."

„Jakého zloděje bys mohl dát do rukavice, pane?" řekla Kigva.

„Věc je taková," řekl Manawyddan a pověděl jí, jak mu byla poškozena pole a jak mu přišly myši na poslední pole za jeho přítomnosti. „Jedna z nich byla pomalá; chytil jsem ji a teď je v mé rukavici. A zítra ji oběsím. A přisámbůh, kdybych je chytil všechny, všechny bych je oběsil."

„Pane," pravila Kigva, „na tom by nebylo nic divného. Ale přece není pěkné vidět člověka tak vznešeného a urozeného, jako jsi ty, věšeti takového tvora. Lépe bys udělal, kdybys myš nechal a pustil pryč."

„Hanba mi," zvolal Manawyddan, „kdybych chytil všechny a neoběsil jich! A tu, co jsem chytil, také oběsím."

„Ano, pane," řekla Kigva, „nezastávám se toho zvířete, leč abych tě uchránila od nedůstojného činu. Učiň, jak ti libo, pane!"

„Kdybych znal sebemenší příčinu, proč by ses jí měla zastávat, uposlechl bych tvé rady," řekl Manawyddan. „Poněvadž však neznám, paní, jsem rozhodnut zabít ji."

„Dobrá, učiň tak," děla Kigva.

I vzal Manawyddan myš a odebral se na arberthský pahorek. Na nejvyšším místě kopce vztyčil dvě vidlice. A přitom náhle spatřil, jak k němu přichází žák v starém ošumělém a nuzném oděvu. A bylo tomu sedm roků, co neviděl ani člověka, ani zvířete, kromě čtyř lidí, jak tu spolu žili, dokud neztratili dva.

„Pane," pravil žák, „dobrý den!"

„Bůh ti požehnej a buď vítán," odvětil. „Odkud jdeš, žáku?"

„Jdu ze země Kasswallawnovy, pane, kde jsem zpíval. A proč se ptáš, pane?"

„Protože jsem tu sedm let kromě čtyř opuštěných lidí a tebe neviděl člověka."

„Jdu nyní, pane," řekl žák, „touto zemí do své země. A co tu děláš, pane?"

„Věším zloděje, kterého jsem chytil, když mě okrádal."

„Jakého zloděje, pane? Vidím v tvé ruce něco jako myš. Špatně se hodí pro tak vznešeného člověka zabývat se takovým tvorem. Pusť ji!"

„Nepustím, přísám bůh," odvětil Manawyddan. „Chytil jsem ji při krádeži a naložím s ní jako se zlodějem; oběsím ji."

„Pane," řekl žák, „než bych viděl tak vznešeného muže, jako jsi ty, při takové práci, dám ti raději libru, kterou jsem vyžebal, a pusť ji!"

„Nepustím, přísámbůh, ani neprodám.“

„Jak chceš, pane; nebýti toho, že vidím tak vznešeného člověka zabývati se takovým tvorem, nestaral bych se o to.“ -A odešel.

Když dával do vidlic příčku, přicházel k němu kněz na vystrojeném koni.

„Pane, dobrý den!“ pravil.

„Bůh ti požehnej,“ řekl Manawyddan, „tvé požehnání!“

„Bůh ti žehnej! A co to děláš, pane?“

„Věším zloděje, kterého jsem chytil, když mě okrádal.“

„Jaký zloděj to je, pane?“

„Zvíře v podobě myši, okrádalo mě a naložím s ním jako se zlodějem.“

„Pane,“ řekl kněz, „než bych tě viděl zabývati se tím tvorem, vykoupím jej. Pust' jej.“

„Doznávám před Bohem, že ho ani neprodám, ani nepustím.“

„Je pravda, pane, že nemá žádné ceny, ale než bych tě viděl zabývat se takovým tvorem, dám ti tři libry a propust' jej.“

„Nechci zaň, přísámbůh, jiné ceny kromě té, již zasluhuje: oběšení.“

„Ano, pane, proved' svou vůli.“

Kněz odešel.

Manawyddan ovinul šňůru myši okolo krku. A když ji zvedal, spatřil průvod biskupův, jeho zavazadla a družinu. A biskup sám zaměřil k němu. Manawyddan přerušil svou práci a řekl: „Pane biskupe, tvé požehnání!“

„Bůh ti žehnej,“ odvětil biskup. „A co to děláš?“

„Věším zloděje, kterého jsem chytil, když mě okrádal.“

„Není to myš, co vidím v tvé ruce?“

„Ano,“ řekl Manawyddan, „a okrádala mě.“

„Když jsem přišel k popravě takového tvora, koupím jej od tebe. Dám ti zaň sedm liber. Nerad bych viděl člověka tak

vznešeného, jako jsi ty, zabíjeti tak ohavného tvora, pust' jej a dostaneš peníze."

„Nepustím, přísámbůh."

„Když ho nepustíš za tolik, dám ti dvacet čtyři libry stříbra v hotovosti a pust' jej."

„Nepustím, doznávám před Bohem, ani za dvojnásobnou částku."

„Když ji nepustíš za tolik, dám ti všechny koně, co jich je na tomto poli, a sedm nákladů, které tu jsou, a sedm koní, na nichž jsou naloženy."

„Nechci to, přísámbůh."

„Když nechceš tohle, stanov cenu, jakou chceš."

„Stanovím," řekl Manawyddan, „propuštění Rhiannony a Pryderiho."

„Dostaneš to."

„To nestačí, přísámbůh."

„Co chceš ještě?"

„Aby sedm okresů Dyvedu bylo zbaveno kouzla a začarování."

„Dostaneš to také a pust' myš."

„Nepustím, přísámbůh; chci vědět, kdo je ta myš."

„Je to má žena: nebýti toho, nevykupoval bych ji."

„Jak sem přišla?"

„Loupit," řekl biskup. „Já jsem Llwyd, syn Kilkoedův, a začaroval jsem sedm okresů Dyvedu. Začaroval jsem je z přátelství, abych pomstil Gwawla. A mstil jsem se na Pryderim za hru s jezevcem v pytli, kterou s Gwawlem zahrál Pwyll, vládce Annwvnu, na dvoře Eveyddově z nerozvážnosti. Když jsme zvěděli, že bydlíš v jeho zemi, přišla má čeleď ke mně se žádostí, abych je proměnil v myši, aby ti mohli zničit obilí. První noc šla má čeleď sama, druhé noci šli též, a tak zničili dvě pole. A třetího dne přišla ke mně má žena a dvorské

paní, žádající, abych je také změnil v myši, a já jsem vyhověl. Má žena byla v jiném stavu. Kdyby nebyla v jiném stavu, nikdy bys ji nedohonil; jen proto jsi ji chytil. Dám ti Pryderiho a Rhiannon a zbavím Dyved začarování a kouzel, pověděl jsem ti, kdo je ta myš; pusť ji nyní."

„Nepustím, přísámbůh."

„Co chceš ještě?"

„Tohle: aby sedm okresů Dyvedu nikdy nemohlo být a nebylo očarováno."

„Dostaneš to a pusť ji."

„Nepustím, na mou věru."

„A co chceš ještě?"

„Tohle chci: aby ses za to nemstil ani na Pryderim, ani na Rhiannoně, ani na mně."

„Toto všecko dostaneš. A ví Bůh, dobře jsi učinil, jinak by tě byla stihla všecka neštěstí."

„Právě proto jsem to žádal," řekl Manawyddan.

„Propusť nyní mou ženu na svobodu!"

„Nepropustím, přísámbůh, dokud tady vedle sebe neuvidím Pryderiho a Rhiannon svobodné."

„Hle, již přicházejí!" - A v tom okamžiku Pryderi a Rhiannon byli tu. Manawyddan jim vstal vstříc, pozdravil je a sedl si s nimi.

„Ó pane, propusť nyní mou ženu!" pravil biskup. „Dostal jsi již všecko, cos žádal."

„Propustím ji s radostí," řekl Manawyddan a pustil ji. Biskup ji udeřil kouzelnou hůlkou a ona se změnila v nejkrásnější ženu, jakou kdy člověk spatřil.

„Rozhlédni se po zemi," děl biskup, „a uvidíš všechna obydlí a domy v tak dobrém stavu jako kdy dříve."

I vstal Manawyddan a rozhlédl se; když se podíval, uviděl celou zemi obydlenou a opatřenou vším jejím bohatstvím a domy.

„Jak sloužili Pryderi a Rhiannon?" tázal se. „Pryderi měl na krku klepátko mého dvora a Rhiannon chomout, jaký nosí osli, když vozí seno. Takové bylo jejich vězení." A pro toto vězení se nazývá toto vypravování Mabinogi Chomout a klepátko.

A tak se končí tato větev
Mabinogi.

Math, syn Mathonwyův

Toto je čtvrtá větev Mabinogi

Math, syn Mathonwyův, vládl nad Gwyneddem a Pryderi, syn Pwyllův, vládl nad jednadvaceti okresy na jihu, což bylo sedm okresů Dyvedu, sedm okresů Morgannwgu, čtyři okresy Keredigyawnu a tři Ystradu Tywi. V tom čase Math, syn Mathonwyův, jedině mohl žít, pokud jeho nohy byly v klíně panny, nepřekážela-li mu v tom ovšem vřava válečná. Panna, jež s ním byla, byla Goewin, dcera Pebina z Dol Pebinu v Arvonu, a byla to nejkrásnější dívka své doby, jakou tam kdo znal. Math dlel ustavičně v Kaer Dathylu v Arvonu. Nemohl objížděti svou zemi, nýbrž jeho synovci Gilvaethwy, syn Dony, a Gwydion, syn Dony, synové jeho sestry, a družina ji objížděli za něho. Dívka byla ustavičně s Mathem; Gilvaethwy, syn Dony, upjal svou mysl k ní a miloval ji tak, že nevěděl, co má pro ni dělat. I vadla jeho barva, pleť a podoba pro lásku k ní tak, že bylo těžko ho poznat

Jednoho dne se bratr Gwydion naň pozorně zadíval a řekl: „Mladíku, co se ti stalo?”

„Proč?” otázal se. „Co na mně vidíš?”

„Vidím, že ztrácíš podobu a barvu. Co se ti stalo?”

„Pane bratře,” odvětil Gilvaethwy, „neprospěje mi přiznati někomu, co se mi stalo.”

„Co to je, můj milý?”

„Znáš,” pravil, „zvláštní moc, již má Math, syn Mathonwyův; zví každý rozhovor mezi lidmi, byť se mluvilo sebetišeji, jestliže jej zachytil vítr.”

„Ano,” řekl Gwydion, „nemluv dále. Víím, co je v tvé mysli: miluješ Goewin.”

Když Gilvaethwy viděl, že bratr zná jeho myšlenky, vzdychl zhluboka, jak jen je možno.

„Přestaň se svým vzdycháním, můj milý," děl Gwydyon, „tím se nevyhrává. Způsobím, aby byl svolán do zbraně Gwynedd a Powys i Jih, abychom dívku dostali; bez toho by to nešlo. Buď vesel, zařídím ti to."

Potom šli k Mathovi.

„Pane," děl Gwydyon, „slyšel jsem, že na Jih přišla zvířata, jaká dosud nikdy nebyla na tomto ostrově."

„Jak se jmenují?" děl Math.

„Prasata, pane."

„Jaká zvířata to jsou?"

„Jsou to malá zvířata, jejichž maso je lepší než hovězí."

„Čí jsou?"

„Pryderi je dostal z Annwvnu."

„A jak je lze od něho dostat?"

„Půjdu k němu, sám dvanáctý, jako bard, pane, žádat o vepře."

„Může vás odmítnouti - "

„Vyznám se ve lsti, pane - nepřijdu bez vepřů."

„Dobře tedy, dej se na cestu."

I šel s Gilvaethym a deseti muži do Keredigyawnu na místo, jež se nyní nazývá Rhuddian Teivi, kde Pryderi měl dvůr. Vešli dovnitř přestrojeni za bardy a byli s radostí přijati. Gwydyon seděl té noci vedle Pryderiho.

„Tak," řekl Pryderi, „byli bychom rádi, kdybychom uslyšeli od někoho z těchto mladých mužů vyprávění."

„Máme zvyk, pane," pravil Gwydyon, „že prvního večera, když přijdeme k velmoži, vypravuje první bard. S radostí vám budu vyprávěti povídku."

Gwydyon byl nejlepší vypravěč na světě a bavil toho večera dvůr rozkošným hovorem a povídkami tak, že všichni dvořané byli udiveni a Pryderi se s ním příjemně pobavil. Nakonec pravil

Gwydyon: „Pane, vykoná někdo lépe mé poslání u tebe než já sám?”

„Nikoli," odpověděl Pryderi. „Máš velmi dobrý jazyk."

„Toto je mé poslání, pane: prosím tě o zvířata, jež ti byla poslána z Annwvnu."

„To by byla nejlehčí věc na světě," řekl Pryderi, „kdybych o nich neměl smlouvu se svou zemí, že jich totiž nedám od sebe, dokud se jejich počet nezdvoujnásobí."

„Pane," řekl Gwydyon, „dovedu tě zbaviti tohoto závazku. Takto to dokážu: Nedávej mi vepře dnes večer, ani mě neodmítej. Zítra ti ukáži, zač bys je mohl vyměnit."

Tu noc se radil v ložnici se svými druhy. „Ó mužové," pravil, „nedostaneme vepře, ač o ně žádáme."

„Ano," odpověděli. „Jakým uskokem je dostat?"

„Zařídím, že je dostaneme," odvětil Gwydyon. A uchýlil se k svému kouzelnictví a jal se provozovati své čáry: Vykouzčil dvanáct hřebců a dvanáct psů, z nichž každý byl Černý a měl bílá prsa, a dvanáct obojků s dvanácti smyčkami (a nikdo by nepoznal, že nejsou ze zlata) a dvanáct sedel na koně (a všude, kde na nich mělo být železo, bylo zlato) a uzdy stejného díla.

S koňmi a psy se odebral k Pryderimu. „Dobrý den, pane," řekl.

„Bůh ti žehnej," odvětil Pryderi, „a buď vítán."

„Pane, tímto budeš zproštěn závazku, o němž jsi mluvil včera večer, že jich nedáš, ani neprodáš: můžeš je vyměnit za něco lepšího. Dám ti těchto dvanáct koní tak, jak jsou, v plném postroji, i jejich sedla a uzdy, a dvanáct psů s jejich obojky a smyčkami, jak je vidíš, a dvanáct pozlacených štítů, které vidíš tamto." (Ty udělal z hub.)

„Tak," řekl Pryderi, „poradíme se." Rozhodli se, že dají Gwydyonovi vepře a přijmou jeho koně, psy a štítů. Oni se rozloučili a počali odcházeti s vepří.

„Přátelé," vece Gwydyon, „musíme jíti rychle. Kouzlo trvá jen

dvacet čtyři hodiny." Té noci přišli až k výšinám Keredigyawnu, k místu, jež se odtud ještě nazývá Mochdrev. Druhého dne se vydali na cestu, šli přes Elenid a v noci byli mezi Keři a Arwystli, v místě, jež se proto také nazývá Mochdrev. Odtud kráčeli dále a v noci přišli do Powysu do obvodu, který se odtud také nazývá Mochnant, a tam strávili noc. Odtud došli do obvodu Rhos a byli tam přes noc v místě, jež se ještě jmenuje Mochdrev.

„Ó mužové," pravil Gwydyon, „odebereme se s těmi zvířaty do útočiště Gwyneddu; vypravuje se za námi vojsko." Odebrali se na nejvyšší místo Arllechweddu a tam vystavěli chlěvy pro vepře; odtud se to místo nazývá Creuwyryon. Vystavěvše ty chlěvy, šli k Mathovi, synu Mathonwyovu, do Kaer Dathylu. Když tam přišli, shromažďovala se zemská hotovost.

„Co tu je nového?" tázal se Gwydyon.

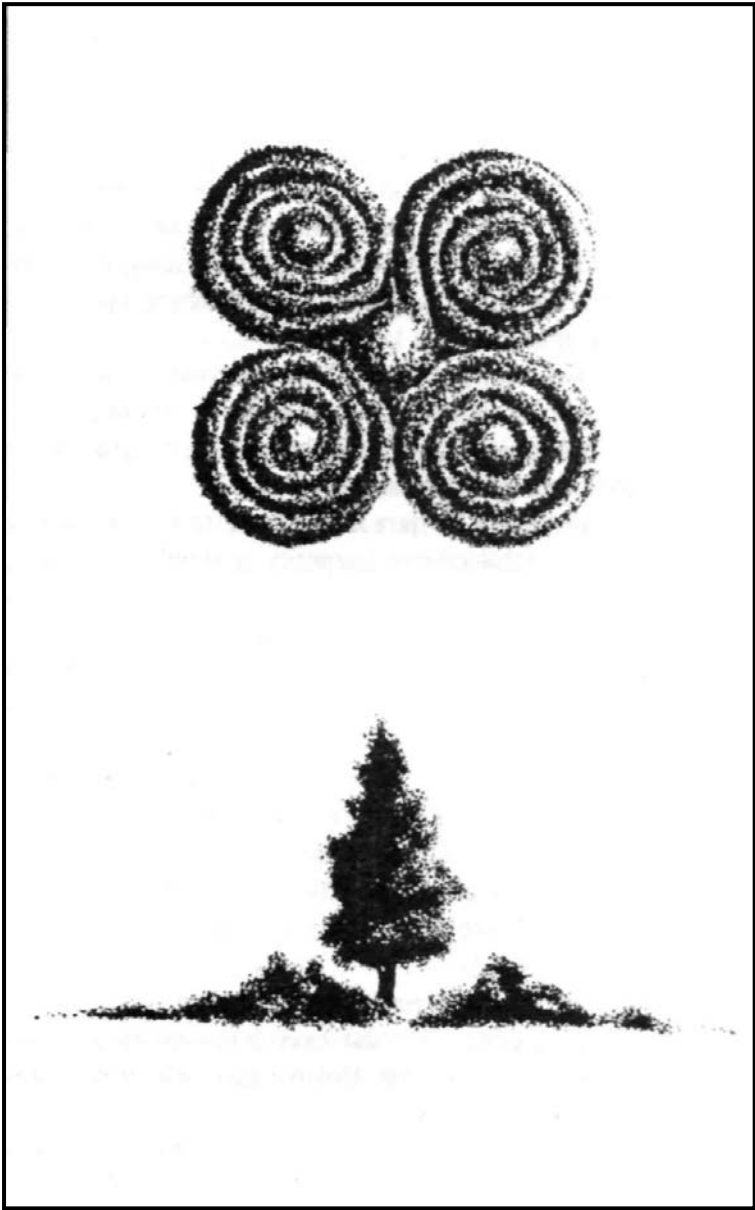
„Pryderi za vámi shromažďuje hotovost jednadvaceti okresů," sdělovali. - „Je zvláštní, jak vám ta cesta dlouho trvala. Kde jsou zvířata, pro která jste šli?" tázal se Math.

„Jsou níže, v jiném okresu, kde jsme pro ně postavili chlěvy," odvětil Gwydyon.

Vtom uslyšeli hlas rohu, svolávající zemskou hotovost, i oblékli se a šli, až došli do Pennarddu v Arvonu. A v noci se vrátil Gwydyon, syn Dony, a jeho bratr Gilvaethwy do Kaer Dathylu a Gilvaethwyho a Goewin dal do lůžka Mathova, aby spolu spali, vyhnav potupně ostatní dívky ven. A té noci s ní Gilvaethwy spal proti její vůli.

Na úsvitě druhého dne se odebrali na místo, kde byl Math, syn Mathonwyův, se svým vojskem. Když tam přišli, počínali se mužové raditi, kde mají očekávat Pryderiho a jižní vojsko. Rozhodli se čekat na ně v útočišti Gwyneddu v Arvonu. A čekali uprostřed dvou okrsků, totiž Pennarddu a Coed Alunu.

A tam na ně Pryderi podnikl útok, i došlo k boji a k veliké řezi na obou stranách a mužové z Jihu byli donuceni k ústupu.

Ustoupili k místu, jež se dosud jmenuje Nant Call, a byli pronásledováni až tam a došlo k ohromné řeži. Pak ustoupili k místu, jež se nazývá Dol Penmaen, a tam se soustředili a vyjednávali o mír. Pryderi dal rukojmí jako záruku míru; byli to Gwrgi Gwastra a s ním třiadvacet šlechtických synů.

Odtud táhli v míru až k Traeth Mawru. Ale když přišli k Melenrydu, nebylo možno zadržeti pěšáky, aby na sebe nestříleli. Pryderi vyslal posly, žádaje, aby to čeledi bylo zakázáno, a žádal, aby věc byla nechána mezi ním a Gwydyonem, synem Dony, jenž to vše způsobil.

Poslové přišli k Mathovi, synu Mathonwyovu. „Tak," řekl Math, „přísám bůh, souhlasí-li Gwydyon, syn Dony, nechám to tak s radostí. Nebudu však nutit nikoho, aby šel bojovat, místo abychom učinili, co je v naší moci."

„Věru," děli poslové, „Pryderi myslí, že by se slušelo, aby se muž, jenž mu způsobil takové bezpráví, postavil proti němu, život na život, a obě družiny nechány na pokoji."

„Doznávám před Bohem," řekl Gwydyon, „že nebudu žádati, aby mužové gwyneddští bojovali místo mne, když mohu sám bojovati proti Pryderimu. Půjdu proti němu s radostí, život na život."

A s tím poslali k Pryderimu. „Tak," řekl Pryderi, „nebudu žádat, aby mi někdo jiný než já sám vymáhal mé právo."

A tak je postavili stranou a počali je oblékati a oni se dali do boje. A mocí své síly, kouzel a přízraků zvítězil Gwydyon a Pryderi byl zabit a byl pohřben v Maentywyawgu nad Melenrydem. A tam je jeho hrob.

Mužové z Jihu šli do své země se smutečnými zpěvy. A není divu: ztratili svého pána a množství svých nejlepších lidí a své koně a zbraně z největší části. Mužové gwyneddští se vrátili zpět s radostí a veselím.

„Pane," vece Gwydyon, „nebylo by spravedlivé, abychom mužům

z Jihu propustili jejich šlechtice, kterého nám dali jako rukojmí míru? Neměli bychom ho vězniti."

„Ať ho osvobodí," řekl Math. I byl propuštěn ten mladý muž i rukojmí, kteří byli s ním, za muži z Jihu.

Math, syn Mathonwyův, se odebral do Kaer Dathyl; Gilvaethwy, syn Dony, a družina, jež bývala s ním, počali zase objížděti Gwynedd, jak měli ve zvyku, a nechodili ke dvoru. A tak Math vstoupil do pokoje a žádal, aby mu bylo připraveno místo k odpočinku, aby si mohl položit nohy do klína dívčina.

„Pane," pravila Goewin, „hledej si nyní jinou pannu, aby ti držela nohy; jsem žena."

„Co to znamená?" tázal se Math.

„Byla jsem přepadena, pane, a to potají. Nemlčela jsem: na hradě není nikoho, kdo by o tom nevěděl. Toho útoku se dopustili tví synovci, synové tvé sestry, Gwydyon, syn Dony, a Gilvaethwy, syn Dony, a učinili mně násilí a tobě hanbu, byla jsem zhanobena, a to v tvém pokoji a v tvém lůžku."

„Učiním, co budu moci," řekl Math, „a postarám se, aby se dostalo spravedlnosti nejprve tobě, a pak se budu domáhati spravedlnosti své. A vezmu si tě za ženu a svěřím ti vládu nad svým panstvím."

Oni se zatím nikdy nepřibližovali ke dvoru, nýbrž pokračovali v objíždění Gwyneddu, dokud se nezakázalo dávat jim jíst a pít; dříve se nikdy nepřiblížili. A pak teprve přišli a řekli: „Pane, dobrý den."

„Přišli jste mi dát zadostučinění?" pravil Math.

„Pane, jsme v tvé vůli."

„Kdyby bylo po mé vůli, nebyl bych ztratil tolik lidí a zbraní. Mou potupu nebudete moci odčinití, nehledě ani k smrti Pryderiho. Když jste však přišli do mé vůle, počnu vás trestati."

A tu vzal svou kouzelnou hůlku a udeřil jí Gilvaethwyho, takže se změnil ve vzrostlou laň. A rychle chytil druhého, že nemohl

utéci, byť i chtěl, a udeřil ho touž kouzelnou hůlkou, takže se změnil v jelena.

„Poněvadž jste spojeni, způsobím, že půjdete spolu a budete tvořit párek, budete mítí přirozenost zvířat, jejichž podobu máte, a v stejném čase, kdy ona mají mláďata, budete je mítí také. A za rok ode dneška přijďte sem ke mně.“

Za rok a den bylo pod zdí pokoje slyšeti hluk provázený štěkotem psů na dvoře. „Podívejte se,“ pravil Math, „co to venku je.“

„Pane,“ vece jeden, „byl jsem se dívat: je tam jelen a laň a s nimi kolouch.“

I vstal Matli a šel se podívat ven; tam spatřil tři zvířata, totiž jelena, laň a silného koloucha. Zvedl svou hůlku a se slovy: „Ten z vás, jenž loni byl laní, budiž letos divokým kancem, a ten, kdo loni byl jelenem, budiž letos divokou sviní,“ udeřil je kouzelnou hůlkou. „Dítě si však vezmu, dám je vychovat a pokřtít.“ (Bylo mu dáno jméno Hyddwn.) „Jděte a budiž jeden z vás divokým kancem a druhý divokou sviní; a jakou přirozenost mají divoká prasata, takovou mějte i vy a za rok ode dneška buďte zde pod zdí i se svým potomstvem.“

Na konci roku uslyšeli pod stěnou pokoje štěkot psů provázený sběhem dvořanů. I vstal Math a šel ven. Když přišel ven, spatřil tři zvířata. A takováto tři zvířata spatřil: divokého kance, divokou sviní a s nimi statného mladého kančíka, tak silného, jak se patřilo na jeho věk. „Toho si vezmu,“ řekl Math, „a dám ho pokřtít,“ a udeřil ho kouzelnou hůlkou, takže se změnil v hezkého silného chlapce zlatohnědých vlasů. Bylo mu dáno jméno Hychdwn. „A z vás ten, kdo byl loni divokým kancem, budiž letos vlčící, a ten, kdo byl loni divokou sviní, budiž letos vlkem.“ A udeřil je kouzelnou hůlkou a proměnil je ve vlka a vlčici. „A mějte přirozenost zvířat, jejichž podobu máte, a ode dneška za rok buďte zde pod touto zdí.“

Za rok a den uslyšel shluk a štěkot psů pod stěnou pokoje.

Zvedl se, a když přišel ven, uviděl vlka, vlčici a s nimi silného mladého vlčka. „Toho si vezmu a dám ho pokřtít, a má již připraveno jméno, totiž Bleiddwn. Máte tři syny, a to jsou: tři synové zrádného Gilvaethwy, tři věrní válečníci, Bleiddwn, Hyddwn, Hychdwn Hir.“

A potom udeřil oba kouzelnou hůlkou, takže oba nabyli své podoby: „Ó mužové, jestliže jste se na mně provinili, odpykali jste to dostatečně. A stihla vás velická hanba, že máte jeden z druhého děti. Připravte jim koupel, umyjte jim hlavy a dejte jim šaty.“ To se stalo.

Když byli připraveni, odebrali se k němu. „Ó mužové,“ zvolal Math, „dostalo se vám míru, dostane se vám přátelství A poraďte mi, kterou dívku si mám vzít.“

„Pane,“ pravil Gwydyon, „to je lehká rada: Aranrod, dceru Dony, tvou neteř, dceru tvé sestry.“

Poslali mu pro ni. Dívka přišla dovnitř. „Ó dívko,“ pravil Math, „jsi panna?“

„Nevím, že bych nebyla, pane.“

Math vzal kouzelnou hůlku a ohnul ji: „Překroč ji,“ pravil, „a jsi-li panna, poznám.“ I překročila Aranrod kouzelnou hůlku a při tom kroku nechala za sebou velkého silného plavovlasého chlapce. Když chlapec vykřikl, odebrala se ke dveřím a zase nechala něco malého za sebou. A dříve než se na to někdo mohl podívatí podruhé, Gwydyon to vzal, zabalil to do brokátové pokrývky a ukryl. A ukryl to do truhly pod lůžkem.

Math, syn Mathonwyův, řekl silnému plavovlasému chlapci: „Dám jej pokřtít a dám mu jméno Dylan.“ Chlapec byl pokřtěn. Jakmile byl pokřtěn, odebral se k moři, a jakmile přišel k moři, dostal ihned přirozenost moře a plaval v moři jako nejlepší ryba. A proto byl nazván Dylan Eil Ton: vlna se pod ním nikdy nezlomila. A rána, jež způsobila jeho smrt, byla mu dána od jeho strýce Govannona a byla to jedna ze tří neblahých ran.

Když jednoho dne byl Gwydyon v posteli a vstával, uslyšel z truhly pod svými nohama výkřik. Třebas nebyl silný, byl přece takový, že jej uslyšel. Gwydyon rychle vstal a otevřel truhlu. A jak ji otvírá, uviděl malého chlapce, jenž vystrkoval ruce z plen a trhal je. Vzal chlapce do náručí a šel s ním do vsi na místo, kde věděl, že je žena, která má mléko, a zaplatil jí, aby chlapce živila. I byl chlapec chován ten rok, a když mu byl rok, byl tak silný, že by to udivovalo i u dvouletého. A druhý rok byl již veliký chlapec a mohl sám dojít ke dvoru. A když přišel ke dvoru, sám Gwydyon o něho pečoval a chlapec se s ním spřátelil a měl ho raději než kohokoliv jiného. Pak byl chlapec vychováván na dvoře, až mu byly čtyři roky, a jeho vzrůst byl udivoval i u chlapce osmiletého.

Jednoho dne šel s Gwydyonem ven z hradu na procházku. Gwydyon odešel i s chlapcem do Kaer Aranrodu. Když přišel na dvůr, Aranrod mu vyšla vstříc a vítala a pozdravila ho. „Bůh ti dej vše dobré,“ děl Gwydyon.

„Jaký to chlapec jde za tebou?“ tázala se.

„Ten chlapec je tvůj syn,“ pravil Gwydyon.

„Ó muži, co tě napadlo tupit mě tak a pokračovati v mém hanobení a udržovati je tak dlouho?“

„Nebudeš-li mít větší hanby, než že jsem živil tak urozeného chlapce, bude tvá hanba nepatrná.“

„Jak se jmenuje tvůj syn?“

„Věru,“ děl Gwydyon, „nemá ještě jména.“

„Tak mu ustanovuji co osud, aby nedostal jména, až je dostane ode mne.“

„Přisám bůh,“ řekl Gwydyon, „jsi zlá žena. A chlapec dostane jméno, byť i ti to bylo nepřijemné. A ty,“ pokračoval, „nikdy již nedostaneš jména panny, jehož ztráta tě tak hněvá.“

A potom rozhněván odešel a odebral se do Kaer Dathylu a tam strávil noc. Druhého dne vstal, vzal chlapce s sebou a šel

na procházku na mořský břeh mezi mořem a Aber Menei. A na místě, kde viděl řasy a chaluhy, vykouzli loď a z mořského býlí vykouzli I korduán ve velikém množství a dal mu takové barvy, že nikdo neviděl krásnější kůže, než byla tato. Potom opatřil loď plachtami a připlul v ní k přístavnímu vchodu Kaer Aranrodu. A tam počal dělati střevíce a šítí je. A tu byl zpozorován z hradu. Když věděl, že je z hradu zpozorovali, změnil podobu svou i chlapcovu tak, aby nebyli poznáni.

„Jací lidé jsou na lodi?“ tázala se Aranrod.

„Ševci,“ odpověděli.

„Jděte se podívat, jakou mají kůži a jakou práci dělají.“

Přišli k nim; když tam došli, Gwydyon barvil korduán, a to nazlatovo. I šli poslové a pověděli jí to. „Doneste tedy tomu ševci mou míru a požádejte ho, aby mi udělal střevíce.“ - Gwydyon zhotovil střevíce, ne však podle míry, nýbrž větší. Donesli jí střevíce a hle, střevíce byly příliš veliké.

„Jsou příliš veliké,“ pravila Aranrod; „dostane za ně zapláceno, ale ať mi udělá také menší.“ - Gwydyon udělal druhé, příliš malé na její nohu, a poslal jí je. „Povězte mu, že mi tyto nepadnou.“ Řekli mu to. „Tak,“ vece Gwydyon, „neudělám jí střevíce, dokud neuvidím její nohu.“ A to jí řekli. „Tak,“ řekla, „půjdu k němu.“

Když tam přišla, Gwydyon přikrajoval kůži a chlapec šil. „Dobrý den, paní,“ pravil Gwydyon.

„Bůh ti dej vše dobré; divím se, že se ti nepodařilo zhotoviti střevíce podle míry.“

„Nedokázal jsem to dosud, dokážu to teď.“ - V tu chvíli si na před loď sedl střízlíček. Chlapec po něm hodil a zasáhl ho do nohy mezi šlachou a kostí. Aranrod se zasmála: „Věřu, obratnou rukou ho ten malý (lleu) zasáhl.“

„Ach, nechť se ti nedostane božího vděku, chlapec již má jméno. A je to dost dobré jméno, bude se nadále jmenovati Llew Llaw Gyffes (Llew obratná ruka).“

A tu se všechno obrátilo v mořské býlí a Gwydyon již nepokračoval ve své práci (pro kterou byl nazván jedním ze tří ševců-zlatníků).

„Věru," vece Aranrod, „nebudeš z toho mít prospěch, budeš-li ke mně zlý."

„Nebyl jsem k tobě ještě zlý," řekl Gwydyon. A vrátil chlapci jeho původní podobu a sám si vzal svou vlastní.

„Tak," dělá Aranrod, „ustanovuji co osud, že chlapec nedostane zbroje, dokud mu ji sama neobléknu."

„Přísámbůh," odvětil Gwydyon, „to je z tvé špatnosti. A chlapec dostane zbroj."

I šli k Dinas Dinlleu. Tam byl Llew Llaw Gyffes vychováván, až dovedl jezdit na každém koni a až úplně dospěl podobou, vzrůstem a silou. Tu poznal Gwydyon, že touží, aby měl koně a zbroj, i zavolal si ho. „Chlapče," pravil mu, „zítra půjdeme spolu na výpravu. A buď veselší, než jsi." - „To budu," řekl mladík.

Na úsvitě druhého dne vstali a šli nahoru po mořském břehu k Brynn Aryenu a na nejvyšším vrchu Kevyn Kludno si opatřili koně a přišli ke Kaer Aranrodu. Tam změnili svou podobu a šli k bráně jako dva mladí muži, až na to, že Gwydyon vypadal vážněji než chlapec. „Vrátný," vece Gwydyon, „jdi dovnitř a pověz, že tu jsou bardí z Morgannwgu." - Vrátný šel. - „Nechť jim Bůh požehná, pusťte je dovnitř," pravila Aranrod. Byli přijati s velikou radostí, síň byla připravena a šli jíst. Po jídle Aranrod rozmlouvala s Gwydyonem o povídkách a historiích; Gwydyon byl dobrý vypravěč. Když byl čas zanechat hodování, připravili jim pokoj a oni šli spát.

Časně zrána Gwydyon vstal a přivolal své kouzlo a svou sílu. Když svítalo, ozýval se kraj zvuky davů a trub a výkřiků. Když již nastával den, uslyšeli bušení na dveře pokoje a Aranrod žádala, aby otevřeli. Chlapec vstal a otevřel. Aranrod vstoupila do pokoje a s ní dívka. „Ó pánové," zvolala, „zle je s námi!"

„Tak," pravil Gwydyon, „slyšíme trouby a volání. Co o tom soudíš?"

„VÍ Bůh," řekla Aranrod, „nemůžeme vidět barvu moře, jak je jedna loď na druhé, a plují k zemi, co nejrychleji mohou. Co máme dělat?"

„Paní," děl Gwydyon, „není jiné rady, než zavřít se na hradě a bránit ho, jak nejlépe dovedeme."

„Bůh vám odplat'," pravila Aranrod. „Braňte ho, zbraní tu dostanete dostatek."

Potom šla pro zbraně a vrátila se v průvodu dvou dívek se zbrojí pro dva muže.

„Paní," pravil Gwydyon, „obleč tohoto mladíka a já se obléknu s pomocí těchto dívek. Slyším hluk přicházejících lidí."

„Mileráda to učiním." - A s radostí mladíka úplně oblékla.

„Jsi hotova s oblékáním toho mladíka?" tázal se Gwydyon.

„Ano," odvětila.

„Teď jsem také hotov," řekl Gwydyon. „Svlečme nyní zbroj, není nám jí třeba."

„Ach," zvolala Aranrod, „proč? Hle, dům je obklopen loďstvem."

„Ó ženo," pravil Gwydyon, „není tu ani jediné lodi."

„Ach," zvolala, „jaký poplach to tedy byl?"

„Poplach," odvětil, „aby byl zlomen osud, který jsi určila svému synu, a aby se mu získala zbroj. A již má zbroj, aniž ti za to musí děkovat."

„Přísámbůh," zvolala, „jsi zlý člověk. Mnoho synů by mohlo ztratit život pro poplach, který jsi v tomto okrese dnes způsobil. A ustanovují chlapi co osud, že nedostane ženy z pokolení, jež je nyní na této zemi."

„Tak," řekl Gwydyon, „byla jsi vždy špatná žena a nikdo by ti neměl pomáhat. A jako dříve bylo, dostane i ženu."

Šli k Mathovi, synu Mathonwyovu, a stěžovali si velmi trpce na Aranrod a pověděli, jak se dostalo mladíkovi zbroje. „Tak," řekl Math, „pokusme se, ty a já, svým kouzelnickým uměním vykouzlit mu ženu z květu." - Mladík měl již postavu dospělého

člověka a byl to nejdokonalejší mladý muž, jakého kdy člověk viděl.

I vzali květ dubu, květ kručinky a květ tavníku a vyvolali z nich nejkrásnější a nejdokonalejší dívku, jakou kdy člověk spatřil, a pokřtili ji (tak, jak tehdy křtili) a dali jí jméno Blodeuwedd. Když spali spolu, pravil Gwydyon při hostině: „Není dobře vyžítí člověku bez panství." - „Tak," řekl Math, „dám mu jeden okres, nejlepší, jaký může mladý muž dostat" - „Pane," tázal se, „který okres je to?" - „Okres Dinodig," odpověděl Math (dnes se nazývá Eivynydd a Ardudwy). A bydleli v okrese na místě, jež se nazývá Mur Kastell, a to na vysočině Ardudwy. A tam bydlel a panoval a všichni byli spokojeni s ním i s jeho vládou.

Jednoho dne se odebral do Kaer Dathylu navštívit Matha, syna Mathonwyova. Toho dne, kdy odešel do Kaer Dathylu, Blodeuwedd vyšla ze dvora a uslyšela hlas lesního rohu. Hned potom uviděla běžet kolem uštvaného jelena a za ním psy a lovce. Za psy a lovci šla tlupa pěších mužů. „Pošlete sluhu," pravila, „aby vyzvěděl, čím je ta družina." - Sluha šel a zeptal se, kdo jsou. „To je Gronw Pebyr, jenž je pánem Penllynu." - Sluha jí to oznámil.

Gronw Pebyr šel za jelenem, dostihl ho při řece Kynvael a zabil ho. A stahoval jelena a dával droby psům, až se den schyloval ke konci. Když se blížila noc, šel okolo hradní brány. „Víš Bůh," pravila Blodeuwedd, „dostane se nám pohany od pána, jestliže ho v tento čas necháme jít do jiné země a nepozveme ho." - „Věřu, paní," odpověděli jí, „je nejsprávnější pozvat ho." - Tu mu šli poslové vstříc pozvat ho a on s radostí pozvání přijal a šel ke dvoru. Blodeuwedd mu vyšla vstříc, aby ho uvítala a pozdravila. „Paní," vece Gronw, „kěz ti Bůh odplatí tvou laskavost." Odložil zbraně a šel si sednout. Blodeuwedd na něho pohleděla a v tu chvíli, kdy naň pohlédla, nebylo v ní místa, jež by nebylo naplněno láskou k němu. On hleděl na ni a jal ho stejný cit jako jí. Nemohl zatajit, že ji miluje, a řekl jí to. Blodeuwedd

měla nesmírnou radost. A rozmlouvali ten večer o lásce a milosti, kterou k sobě navzájem cítili. A brzy se spojili, totiž ještě té noci. A tu noc spali spolu.

Druhého dne se chystal k odchodu. „Věru," děla Blodeuwedd, „nepůjdeš ode mne dnes večer." -Tu noc byli také spolu a radili se, jak by mohli býti spolu. „Není pro tě rady," pravil Gronw, „leč jediná: musíš se snažit zvědět od něho, jakým způsobem se přivodí jeho smrt, a to pod záminkou péče o něho."

Nazítří se chystal k odchodu. „Věru," pravila, „neradím ti, abys ode mne dnes odcházel." - „Věru, když mi to neradíš, nepůjdu," odvětil. „Ale říkám ti, že je nebezpečí, že pán dvora přijde domů." - „Tak," odpověděla, „zítra ti dovolím, abys odešel." -Nazítří se chystal k odchodu a ona mu nebránila. „Tak," pravil, „pamatuj, co jsem ti řekl, a rozmlouvej s ním hodně, jakoby v milostném laškování, a hled' z něho vymámiti, jakým způsobem by se dala přivoditi jeho smrt"

Té noci se Lleu vrátil domů. Strávili den rozhovorem, zpěvem a hodováním a večer šli spolu spát. Promluvil k ní jednou a podruhé, ale nedostal z ní slova. „Co je ti,⁴ tázal se, „jsi zdráva?"

„Přemýšlím," odpověděla, „o věci, o které bys ty nikdy nepřemýšlel, pokud se týká mne. Mám starost o tvou smrt, kdybys odešel dříve než já."

„Tak," řekl, „kéž ti Bůh odplatí tvou starost. Ale nezabije-li mě Bůh, není snadno mě zabít."

„Chtěl bys mi říci, pro lásku boží a mou, jak je možno tě zabít, neboť má paměť je lepší než tvá, když je třeba ohlídat."

„Povím rád," odvětil lleu. „Není lehké zabít mě ranou a bylo by třeba celého roku k zhotovení oštěpu, kterým bych mohl být udeřen, a musilo by se o něm pracovati jen v neděli o mši."

„Je to jisté?" tázala se.

„Opravdu jisté," odpověděl. „Nelze mě zabít uvnitř domu, ani venku, nelze mě zabít na koni, ani když stojím na nohou."

„Tak," řekla, „jakým způsobem tě lze zabít?"

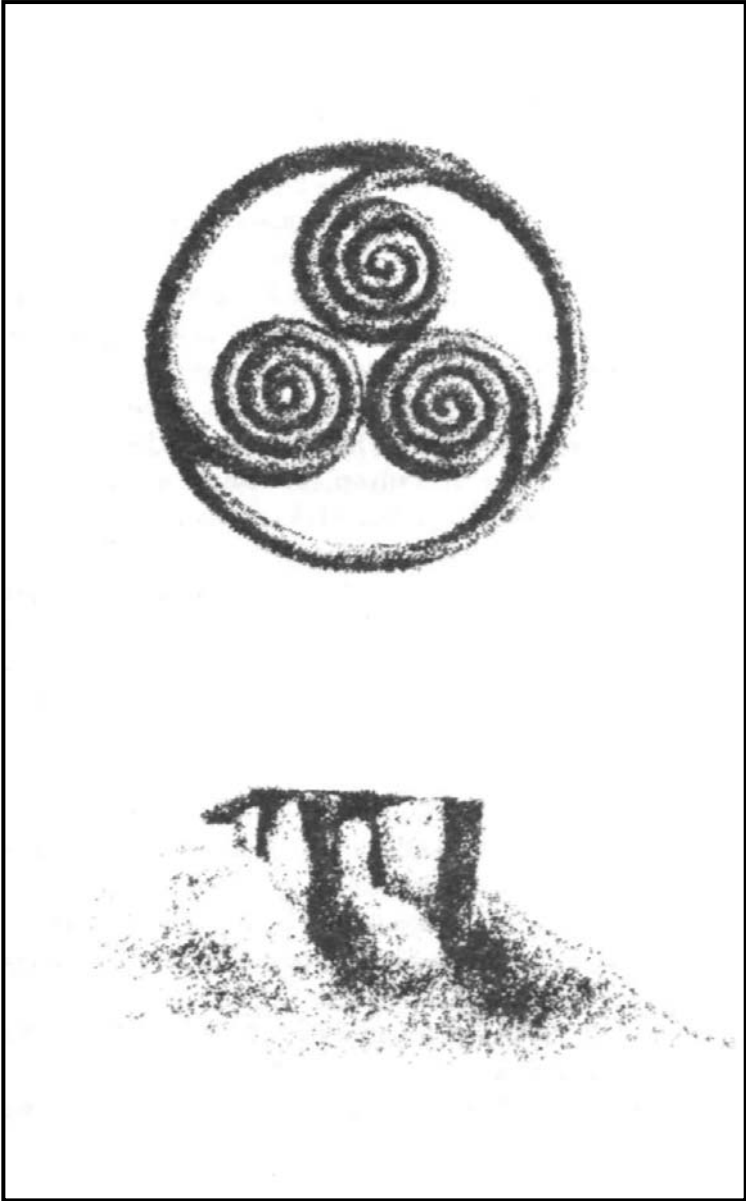
„Povím ti to," řekl. „Musila by se mi připravit koupel na břehu řeky, nad kádí sklenouti kryt, potom jej dobře a neprodyšně pokrýti a přivésti kozla ke kádí. Musil bych se postaviti jednou nohou kozlovi na hřbet a druhou na okraj kádě: kdokoli by mě v tomto postavení zasáhl, přivodil by mou smrt."

„Tak," pravila Blodeuwedd, „děkuji Bohu, toho se lze snadno vystříhati."

A sotva se to dověděla, poslala zprávu Gronw Pebyrovi. Gronw se jal dělati kopí a do roka a do dne bylo hotovo. A toho dne jí to ohlásil. „Pane," pravila Blodeuwedd, „přemýšlím, jakby mohlo býti pravda, co jsi mi dříve řekl. Ukážeš mi, jak bys stál na okraji kádě a na kozlu, dám-li ti připravit lázeň?" - „Ukážu," odpověděl. Blodeuwedd poslala ke Gronwovi a žádala ho, aby se skryl pod pahorkem, jenž se nyní nazývá Brynn Kyvergyr, bylo to na břehu řeky Kynvael. Dala shromážďiti všechny kozly, co jich v okrese dostala, a dovésti je na druhou stranu řeky naproti Brynn Kyvergyru.

Nazítří řekla: „Pane, dala jsem ti připravit kryt a lázeň je přichystána." - „Tak," vece, „pojďme se chutě podívat." - I šli se podívat k lázni. „Půjdeš do lázně, pane?" pravila - „Půjdu s radostí," odvětil. - Šel do lázně a koupal se. „Pane," pravila mu, „tu jsou zvířata, o nichž jsi říkal, že se jmenují kozli." - „Tak," řekl, „dej jednoho chytit a přivésti sem." Přivedli kozla. I vstal Lleu z lázně, oblékl si kalhoty a postavil se jednou nohou na okraj kádě a druhou kozlovi na hřbet. Tu povstal Gronw Pebyr s pahorku, jenž se nazývá Brynn Kyvergyr, a kleče na jednom koleně, hodil jedovatým oštěpem a zasáhl ho do boku, takže ratiště odlétlo a špice zůstala v boku. A Lleu vzlétl v podobě orla, vydávaje strašné výkřiky, a od té doby ho nespátřili.

Jakmile zmizel, oni se odebrali na hrad a té noci spali spolu. Nazítří Gronw vstal a podrobil si Ardudwy. Když si podmanil zemi, vládl jí, takže panoval nad Ardudwy a Penllynem.

Zpráva o tom došla k Mathovi, synu Mathonwyovu. Matha pojal zármutek a lítost, a mnohem více Gwydyona. „Pane," pravil Gwydyon, „neustanu, dokud nedostanu zprávy o svém synovci." - „Tak," vece Math, „Bůh ti buď posilou." - A tu se Gwydyon vypravil a počal cestovati zemí. Prošel Gwynedd i Powys v jeho celém rozsahu. Když prošel každé místo, došel až do Arvonu a přišel k domu jednoho chlapa v Maenawr Pennardd. Sestoupil do domu a přenocoval tam. Pán domu a jeho čeled' vešli dovnitř. Poslední přišel pasák vepřů. Pán domu mu řekl: „Ó muži, přišla tvá svině dnes večer domů?" - „Přišla," odvětil, „právě teď přišla k prasatům." - „A co je s tou sviní?" tázal se Gwydyon. - „Každý den. když se otevře stáj, odejde pryč a nelze ji zadržeti, ani zvědět, kterou cestou chodí, jako by se propadla do země. -,Udělaš mi k vůli." pravil Gwydyon, „že neotevřeš chlév, dokud v něm nebudu s tebou?" - „Udělám tak milerád," odpověděl.

Šli spát tu noc, a když pasák vepřů spatřil denní světlo, vzbudil Gwydyona. Gwydyon vstal, oblékl se, šel s pasákem vepřů a postavil se k chlévu. Pasák otevřel chlév; jakmile otevřel, svině vyskočila ven, rychle běžela a Gwydyon ji následoval. Dala se proti toku řeky a odebrala se do údolí, jež se nyní nazývá Nantylleu, a tam se zastavila a pásala se. Gwydyon šel pod strom a díval se, na čem se to svině pase. A viděl, že žere zkažené maso a červy. Podíval se na vršek stromu; když tam pohleděl, uviděl na vršku stromu orla. Kdykoli se orel otrásl, padali z něho červi a zkažené maso a svině je žrala.

Gwydyon si pomyslnil, že ten orel je Lleu, a zazpíval verš:

„Dub roste mezi dvěma údolími, povětrí i jezero je temné a bouřlivé: nemýlím-li se, toto jsou údy Lleuovy."

Tu orel sestupoval, až byl uprostřed stromu. Tehdy zazpíval Gwydyon druhý verš:

„Dub roste na vysokém poli, nesvlažuje ho déšť, nezvlhl, snesl sto osmdesát bouří: na jeho vršku je Lleu Llaw Gyffes."

A tu orel sestoupil, až byl na nejnižší větvi stromu. Gwydyon tehdy zazpíval jiný verš:

„Dub roste pod strání... nemýlím-li se, Lleu přijde do mého klína.“

A tu spadl orel Gwydyonovi na koleno. Gwydyon jej udeřil kouzelnou hůlkou, takže se mu vrátila jeho původní podoba. Nikdo však neviděl člověka, jenž by poskytoval žalostnější pohled: byl jen kost a kůže.

I odebral se do Kaer Dathylu a tam k němu byli přivedeni všichni dobří lékaři, co jich bylo lze dostat v Gwyneddu. Než uplynul rok, byl úplně zdrav. „Pane,“ řekl Mathovi, synu Mathonwyovu, „bylo by na čase, abych dostal zadostučinění od muže, jenž mi způsobil žal.“ - „Věru,“ pravil Math, „nemůže ti odepřítí zadostučinění.“ - „Tak,“ pravil Lleu, „čím dříve dostanu zadostučinění, tím lépe pro mne.“

Tu svolali pohotovost Gwyneddu a odebrali se do Ardudwy. Gwydyon šel v čele a zaměřil na Mur Kastell. Blodeuwedd uslyšela, že přicházejí; vzala své dívky s sebou a odebrala se na boru a přes řeku Kynvael k hradu, který byl na hoře. A pro strach nedovedly jíti leč s tváří obrácenou zpátky, a tak netušíce, padly do jezera a všechny utonuly kromě ní samotné.

A tu ji Gwydyon dostihl a řekl jí: „Nezabiju tě, udělám ti něco horšího, změním tě totiž v ptáka a pustím tě. A pro hanbu, kterou jsi učinila Lleuovi, nesmíš se odvážiti ukázat svou tvář za denního světla, a to ze strachu před všemi ptáky. A jim bude vrozeno bít tě a ubližovat ti, kdekoli tě najdou. A neztrátiš svého jména, nýbrž budeš se vždy nazývati Blodeuwedd.“ (Dnešní název pro Blodeuwedd je sova, a proto je nenávisť mezi ptáky a sovou, a sova se dosud nazývá blodeuwedd.)

Gronw Pebyr sám se pustil do Penllynu a odtud vyslal poselství. Takové poselství poslal: tázal se Lleua Llawa Gyffese, zda vezme jeho panství nebo zemi nebo zlato nebo stříbro jako výkupné za urážku. „Nevezmu, přísámbůh,“ odvětil Lleu. „A toto

je nejmenší věc, kterou od něho přijmu: aby šel na místo, na kterém jsem byl, když po mně hodil kopím, a já na místo, kde byl on, a aby mě nechal hoditi po něm kopím. A to je nejmenší věc, kterou od něho přijmu."

Sdělili to Gronw Pebyrovi. „Tak," řekl, „musím to učiniti. Moji věrní pánové, čeledi a moji druzi z mládí: je mezi vámi, kdo by vzal tuto ránu za mne?" - „Není, věru," odpověděli. A proto, že odmítli vytrpěti jedinou ránu pro svého pána, nazývají se až do dneška jednou ze tří nevěrných družin. „Tak," řekl, „přijmu to já."

A tu šli oba na břeh řeky Kynvael a tu se Gronw postavil na místo, kde byl Lleu Llaw Gyffes, když jej udeřil, a Lleu na místo, kde byl Gronw. A tu pravil Gronw Lleuovi: „Pane, poněvadž jsem učinil to, co jsem ti učinil, pro zlé pletichy ženy, žádám tě pro lásku boží: dovol, abych se zakryl před ranou tím kamenem, který vidím na břehu řeky." - „Věřu," pravil Lleu, „neodepřu ti toho." - „Tak," řekl Gronw, „kěz ti to Bůh odplatí." A tu vzal Gronw kámen a zakryl se jím před ranou. Lleu hodil kopím a prorazil kámen naskrz a stejně i Gronwa, takže mu praskl hřbet a tu byl zabit Gronw Pebyr. A ten kámen je tam na břehu řeky Kynvael a je v něm otvor, a proto se dosud nazývá Llech Gronw (kámen Gronwův).

Lleu Llaw Gyffes podruhé si podrobil svou zemi a vládl jí šťastně a podle vypravování pověsti panoval potom nad Gwyneddem.

A tak se končí tato větev

Mabinogi.

Tu je sen Maxena Wlediga

Vyprávění páté

Maxen Wledig byl císař římský a muž velmi krásný a moudrý a hodil se za císaře nejlépe ze všech, kdož byli před ním. Jednoho dne měl shromáždění králů a řekl přátelům: „Zítřa chci jíti na hon.“ Nazítří ráno se vypravil se svou družinou a přišel do údolí řeky, která teče k Římu. lovíli po údolí až do poledne. Byli s ním pak třicet dva korunovaní králové, vesměs jeho vazalové. Císař nelovil tak dlouho pro své potěšení, nýbrž aby jednal tak, jak se slušelo na člověka tak vysoce postaveného a pána nad tolika králi.

Slunce bylo vysoko na nebi nad jejich hlavami a bylo veliké horko. Císaři se chtělo spát Jeho panoši postavili a rozložili okolo něho své štíty na ratištích kopí, aby ho chránily před sluncem. Pod hlavu mu dali pozlacený štít, a tak Maxen spal.

I viděl sen. Zdálo se mu, že jde údolím řeky až k jejím pramenům a přišel k nejvyšší hoře na světě; myslil, že sahá až k nebi. Když přešel přes horu, zdálo se mu, že kráčí nejkrásnějšími a nejrovnějšími zeměmi, jaké kdy člověk spatřil, na druhé straně hory. A viděl veliké řeky tekoucí s hory k moři a šel podle řek k jejich ústí. Ať cesta byla jakkoli dlouhá, přišel přece k ústí největší řeky, kterou kdy spatřil, a při jejím ústí uviděl veliké město a v městě veliký hrad a na hradě viděl veliké množství různě zbarvených silných věží. V ústí řeky viděl loďstvo, a bylo to největší loďstvo, jaké kdy člověk viděl. A uprostřed loďstva uviděl loď, která byla o mnoho větší a krásnější než všechny ostatní. Pokud bylo vidět loď nad vodou, byla její prkna střídavě pozlacená a postříbřená. Z lodi k zemi viděl most z velrybí

kosti. A zdálo se mu, že jde po tom mostě, až přišel na loď. Plachty na lodi se zvedly a loď vyplula na širé moře.

Zdálo se mu, že přichází k nejkrásnějšímu ostrovu celého světa. A když přešel napříč ostrovem od jednoho moře k druhému až do nejvzdálenějších končin ostrova, uviděl údolí a propasti a vysoké skály a sráznou, potůčky zbrázděnou zemi, že nikdy neviděl podobné.

Odtud v moři, ležícím proti této potůčky zbrázděné zemi, viděl ostrov a mezi ostrovem a sebou viděl krajinu, jejíž rovina se rozprostírala tak daleko jako moře a hora se rozprostírala tak jako les. Z té hory viděl řeku tekoucí napříč zemí a směřující k moři. V ústí té řeky uviděl mocný hrad, nejkrásnější, jaký kdy člověk uviděl, a bránu hradu viděl otevřenou. Přišel do hradu a v něm uviděl krásnou síň. A zdálo se mu, že její střecha je celá ze zlata, její hrany, jak se mu zdálo, byly kolem dokola ze zářících drahokamů. Dveře se mu zdály celé ze zlata. Viděl v síni pozlacená lehátka a stříbrné stoly. Na lehátku, které stálo proti němu, viděl dva hnědovlasé mladíky hrající v šachy; šachovnice byla stříbrná, figurky na ní zlaté. Mladíci byli oděni v oblek z černého brokátu, jejich vlasy spínaly náčelenky z ryzího zlata, v kterých byly překrásné zářivé drahokamy, v nichž se střídaly rubíny a perly a císařské kameny. Na nohou měli střevíce z nového korduánu se sponkami z červeného zlata. Při jednom sloupe v síni viděl šedovlasého muže v křesle ze slonové kosti, na kterém byly podoby dvou orlů z rudého zlata. Na pažích měl zlaté náramky, na ruku mnoho prstenů, na šiji zlatý náhrdelník, vlasy sepjaty zlatou náčelenkou; vypadal velmi vznešeně. Před sebou měl zlatou šachovnici s figurkami, v ruce zlatý prut a ocelovou pilku a vyřezával šachové figurky.

Před ním viděl dívku sedící v křesle z rudého zlata. Byla tak krásná, že by bylo snáze dívat se do slunce, když je nejjasnější, než na ni. Měla košili z bílého hedvábí se sponkou z rudého

zlata na prsou, plášť z brokátu zlatem prošivaného, na čele náčelenku z rudého zlata, v níž se střídaly rubíny, perly a gemmy a císařské kameny, její pás byl z rudého zlata. Nebylo pro člověka krásnějšího pohledu než na ni.

Dívka před ním povstala ze svého křesla. Maxen ji objal a sedli si oba do zlatého křesla, které jim dvěma nebylo o nic těsnější než dívce samé.

Když tak objímal šiji dívčinu, tvář proti její tváři, probudilo císaře šhubání psů na smyčkách, nárazy štítů o sebe, srážení kopí a ržání a dupot koní. Probudiv se, nemohl žít ani být, pro dívku, kterou ve snu spatřil. Nebylo v něm jediného kloubu, ani co by se za nehet vešlo, tím méně nějaké větší místo, které by nebylo naplněno láskou k dívce.

Tu mu řekla jeho družina: „Pane, již bys měl jíst“

I vsedl císař na svého mimochodníka, nejsmutnější člověk, jakého kdy kdo na světě spatřil, a jel k Římu. Zůstal tak po celý týden. Když jeho družina šla pít víno a medovinu ze zlatých číší, nepřipojil se k nikomu z nich; když šli poslouchati zpěv a zábavné vypravování, nepřipojil se k nikomu z nich. Toužil jen, aby mohl stále spát; ve spánku viděl ženu, již nejvíce miloval. Když nespál, nebylo po ní ani stopy, neboť naprosto nevěděl, odkud je.

Jednoho dne řekl mu jeho komorník- přestože to byl komorník, byl král římský: „Pane, tvoji mužové tě haní.“ - „Proč mě haní?“ tázal se císař. - „Protože jim nedáváš ani úkolu ani odpovědi, jaké dávají pánové svým vazalům; a to je příčina stížnosti proti tobě.“ - „O panoši,“ pravil císař, „přiveď mi sem mudrce římské a já povím, proč jsem smutný.“

I byli k císaři přivedeni mudrcové římsští a císař řekl: „Mudrcové římsští, viděl jsem sen a v tom snu jsem viděl dívku. A nemohu žít ani být pro lásku k té dívce.“ - „Pane, když jsi uznal za vhodné poradit se s námi, poradíme ti. A toto je naše rada:

posílej po tři roky posly do tří dílů světa, aby hledali, o čem se ti zdálo. A poněvadž nevis, kterého dne či noci ti přijde dobrá zpráva, bude tě tato naděje posilovati."

I chodili poslové po celý rok křížem krážem po světě, hledající zprávy o snu. Když se na konci roku vrátili, nevěděli ani

O slovo více než toho dne, kdy vyšli. I zarmoutil se císař, domnívaje se, že se nikdy nedozví o dívce, kterou nejvíce miloval. Tu řekl císaři král Romani: „Pane, dej se na lov cestou, po níž jsi se viděl kráčet ve svém snu, ať je to na východ či na západ."

I odebral se císař na hon a přijel až na břeh řeky a řekl: „Zde jsem byl, když jsem viděl sen. A šel jsem proti proudu směrem k západu."

Tu se vypravilo třináct mužů jako poslové císařovi. Před sebou viděli velikou horu, která sahala, zdálo se jim, až do nebe. A takto vyhlíželi poslové při své cestě: každý měl vpředu na kápi rukáv na znamení, že jsou poslové, aby jim nebylo ublíženo, necht'by přišli do kterékoliv válčící země. A když přišli na horu, spatřili veliké rovinaté země a veliké řeky protékající jimi. „Hle," zvolali, „země, kterou náš pán viděl ve snu." Šli podél řek až k ústí a mořským zálivům, až přišli k veliké řece, kterou viděli téci k moři. V jejím ústí spatřili veliké město a ve městě veliký hrad s vysokými různobarevnými věžemi. V zátocě řeky viděli největší loďstvo na světě a loď, která byla větší než ostatní. „Tu je opět," pravili, „sen, který viděl náš pán." A v té veliké lodi vypluli na moře a dostali se do Anglie a šli, až přišli k Eryri. „Tu je zase," pravili, „potůčky zbrázděná země, kterou viděl náš pán." Šli stále kupředu, až spatřili proti sobě Anglesey a viděli také Arvon. „Hle," zvolali, „země, kterou náš pán viděl ve svém snu." A spatřili Aber Sein a v ústí řeky hrad. Bránu hradu viděli otevřenou. Vešli do hradu a uvnitř uviděli síň. „Zde je," pravili, „síň, kterou viděl náš pán ve snu." Vstoupili do síně a uviděli dva panoše, hrající v šachy, a zlatá lehátka i šedovlasého muže

u sloupu v křesle ze slonové kosti, vyřezávajícího šachové figurky, a dívku sedící v křesle z rudého zlata.

Poslové poklekli na kolena: „Císařovno římská, buď zdráva!“ - „Ó šlechticové,“ pravila dívka, „vidím, že vypadáte jako lidé urození a máte odznaky poslů: jak to se mnou žertujete?“ - „Nežertujeme s tebou, paní. Ale císař římský tě viděl ve snu a nemůže ani býti ani žíti bez tebe. Vyber si, paní, co od nás chceš: jíti s námi, aby ses stala císařovnou římskou, nebo má císař přijít sem vzít si tě za ženu?“ - „Ó pánové,“ odpověděla dívka, „nepochybuji o tom, co mi říkáte, ale také tomu příliš nevěřím. Ale miluje-li mě císař, ať sem přijde za mnou.“

Poslové jeli zpět dnem i nocí; když jim ochabovali koně, koupili nové. A když přišli do Říma, pozdravili císaře a žádali svou odměnu, a dostali, co chtěli. „Povedeme tě, pane,“ řekli, „po moři i po zemi až k místu, kde je žena, kterou nejvíce miluješ. Známe její jméno, přibuzenstvo i původ.“ I vydal se císař bez meškání na cestu se svým průvodem a ti mužové jej vedli. Po moři a vinách se dostali k Anglii. Dobył ostrova na Belim, synu Mynoganově, a jeho synech, zahnal je na moře a šel dále až k Arvonu. A císař poznal zemi, jak ji uviděl. Když spatřil hrad Aber Sein, pravil: „Hle, to je hrad, v němž jsem viděl ženu, kterou nejvíce miluji.“ A vešel do hradu a do síně. Tam uviděl Kynana, syna Eudavova, a Adeona, syna Eudavova, hrát v šachy a Eudava, syna Karadawgova, sedět v křesle ze slonové kosti a vyřezávat šachové figurky. Dívku, kterou byl spatřil ve snu, viděl sedět v křesle z rudého zlata. „Císařovno římská, buď zdráva!“ A císař ji objal kolem krku a té noci s ní spal.

Druhého dne ráno žádala dívka svatební dar za své panenství. On ji požádal, aby si vybrala dary. Dívka žádala Anglii pro svého otce, od Rudého moře (průlivu lamanšského) až k moři irskému, i s třemi přilehlými ostrovy, aby jim vládl pod svrchovaností

císaře římského. A aby jí byly vystavěny tři veliké hrady v Anglii, na místě, jež si vybere. I žádala, aby jí byl postaven nejvyšší hrad v Arvonu. I bylo tam doneseno římské země, aby bylo pro císaře zdravější spáti, seděti i procházeti se tam. Potom jí byly vystavěny dva druhé hrady, totiž Kaer Llion a Kaer Vyrdin.

Potom Elen chtěla, aby byly zřízeny napříč zemí silnice spojující oba hrady, i byly zřízeny. A proto se nazývají cesty Eleny Lluyddawg, že pocházela z Anglie a že by se její obyvatelé nikdy neshromáždili v tak velikém počtu kvůli nikomu jinému než kvůli ní.

Císař byl na tomto ostrově sedm let. Mužové římsští měli tehdy takový zvyk: když některý císař žil v cizích zemích sedm let, dožívaje jich, zůstal v dobyté zemi a nesměl přijeti zpátky do Říma. I zvolili si nového císaře. Tento napsal Maxenovi výhružný dopis. V listě nebylo než: Přijdeš-li, přijdeš-li kdy do Říma... Ten dopis a zprávy přišly až do Kaer Llionu k Maxenovi.

I poslal Maxen muži, který se nazýval římským císařem, také dopis, ve kterém také nebylo než: Přijdu-li do Říma, a přijdu-li...

I šel Maxen se svým průvodem k Římu a podmanil si Francii, Burgundsko a všecky země až po Řím a utábořil se u hradu římského. Rok byl císař před hradem a nebyl blíže jeho dobytí než první den.

A za ním přišli bratři Eleny Lluyddawg s malým vojskem; v tom malém vojsku byli bojovníci, kteří předčili dvakrát tolik vojáků římských. A císaři bylo řečeno, že středem jeho vojsk sestupuje jiné vojsko a utábořuje se. Nikdy člověk neviděl krásnějšího nebo lépe vypraveného vojska ani pěknějších praporeců, než mělo toto vojsko, vzhledem k své velikosti. I šla se Elen podívat na to vojsko a poznala praporece svých bratří. Tu přišel Kynan, syn Eudavův, a Adeon, syn Eudavův, navštívit císaře. Císař je radostně uvítal a objal je. Potom se podívali na

římské vojsko dobývající hrad a Kynan řekl svému bratrovi: „Pokusíme se bojovatí proti hradu rozumněji než takto.“ V noci změřili výšku hradu, poslali tesaře do lesa a dali udělat po žebříku pro každé čtyři muže. Když to měli připraveno - každý den o poledni oba císařové jedli a z obou stran přestávali v boji, dokud se všichni nenajedli - mužové z ostrova se ráno najedli a napili, až byli rozohněni. A když oba císařové jedli, muži z Anglie přitáhli k hradu, přistavili k němu své žebříky a bez meškání vstoupili přes hradby do města. Nový císař neměl ani času obléci si brnění, než ho napadli a zabili a množství lidí s ním. Tři dny a tři noci bojovali proti mužům, kteří byli na hradě, a dobývali hradu. Jiné oddíly chránily hrad, aby do něho nepřišel nikdo z vojska Maxenova, dokud by nepodrobily všecky své vůli.

Zatím řekl Maxen Eleně Lluyddawg: „Velice se divím, paní, že tvoji bratři nedobyli hradu pro mne.“ - „Pane císaři,“ odpověděla Elen, „moji bratři jsou nejmoudřejší lidé na světě. Jdi k nim a žádej od nich hrad.“ I šel císař s Elenou žádat o hrad. Oni řekli císaři, že dobytí hradu a jeho odevzdání císaři nebylo dílem nikoho jiného než mužů Anglie. Potom byly otevřeny brány římské a císař se posadil na svůj trůn a všichni Římané mu holdovali. Potom pravil císař Kynanovi a Adeonovi: „Ó pánové, mám svou říši zase celou. A dám vám toto vojsko, abyste si podmanili část světa, kterou budete chtítí.“

Oni odešli a dobývali země, hrady i města. A pobili všechny jejich muže a ženy nechali naživu. Tak žili, až se z mladých chlapců, kteří přišli s nimi, stali šediví starci, tak dlouho trvaly jejich výboje. Tu pravil Kynan svému bratru Adeonovi: „Co si přeješ: zůstatí v této zemi nebo jítí do země, z níž pocházíš?“ Adeon se rozhodl vrátit se do své země a mnoho jiných s ním. Kynan s druhou částí zůstali tam, aby tam přebývali. A rozhodli se uřezat ženám jazyky, aby řeč

nebyla porušena. A proto, že ženy mlčely, kdežto muži mluvili, byli nazváni mužové z Llydewu Bretonci. A sem často přišla a ještě přichází z Anglie tato řeč.

Toto vypravování se nazývá Sen Maxena Wlediga,
císaře římského;
a tu se končí.

Tu je setkání Lluddovo s Llevelysem

Vyprávění šesté

Beli Veliký, syn Mynoganův, měl tři syny: Lludda, Kasswallawna a Nynnyawa. Podle vyprávění měl ještě čtvrtého syna Llevelyse. Když Beli zemřel, připadlo anglické království jeho nejstaršímu synu Lluddovi a bylo jím zdárně řízeno, Lludd obnovil hradby města londýna a obklíčil je nesčetnými věžemi. Potom nařídil občanům, aby v něm vystavěli takové domy, aby v jiných královstvích nebylo tak vysokých domů jako v něm. Mimo to byl také dobrý válečník a štědrý a hojně rozdával jídlo i nápoj těm, kdož ho žádali. A třebaš měl mnoho hradů a měst miloval to město více než každé jiné a sídlil v něm největší část roku, a proto bylo nazváno Kaer Lludd (město Lluddovo) a konečně Kaer Lundein. A když tam přišel cizí národ, bylo nazváno Lundein nebo Lwndrys.

Nejvíce ze svých bratrů miloval Lludd Llevelyse, neboť to byl muž moudrý a učený. Když tento uslyšel, že zemřel král francouzský, nezanechav po sobě dědiců leč jednu dceru, a že jí připadlo království, šel k svému bratru Lluddovi žádat ho o radu a pomoc, a to ne hlavně k svému prospěchu, nýbrž ze snahy zvětšiti čest, důstojnost a vážnost jejich rodu, mohl-li by jíti do francouzské země žádat si tu dívku za ženu. Bratr s ním ihned souhlasil a ta věc se mu líbila. A připravil ihned loďstvo a naplnil je ozbrojenými rytíři a vyplul k Francii.

Ihned, jakmile vystoupili, vyslali posly, aby pověděli francouzským pánům příčinu jejich příchodu. A po poradě francouzských pánů a knížat byla dívka dána Llevelysovi a s ní koruna země. On pak vládl zemi moudře a rozumně a šťastně po celý svůj život.

Po uplynutí nějakého času postihly Anglii tři pohromy, takové, že nikdo z ostrovů neviděl jim podobných. První z nich byla: přišel jakýsi kmen, zvaný Korannové; a jejich chytrost byla taková, že nebylo rozmluvy na celém ostrově, byť se mluvilo sebetišeji, aby jí nezvěděli, zachytil-li ji vítr, a proto se jim nemohlo ublížit.

Druhá pohroma byla: každé noci na prvního máje bylo slyšeti nad každým ohništěm v Anglii výkřik, jenž pronikal srdce lidí a děsil je tak, že mužové ztráceli svou barvu a sílu, ženy potratily, chlapi a dívky ztráceli smysly a všechna zvířata, stromy, země i vody se stávaly neplodnými.

Třetí pohroma byla: ať se na hradech králových připravila jakkoli veliká zásoba, třebas to byla zásoba jídla a pití na rok, neměli z ní nic, leč co se požilo první noci. A nikdo nevěděl, jaká je příčina těchto dvou druhých pohrom, a proto byla větší naděje zbaviti se první pohromy než druhé nebo třetí.

Proto se král Lludd velice soužil a rmoutil, neboť nevěděl, jak by se mohl zbaviti těch pohrom. I zavolal si všechny pány své země a žádal je o radu, co proti těm pohromám činiti. A podle jednomyslné rady pánů odebral se Lludd, syn Beliho, k svému bratru Llevelysovi, králi francouzskému, hledat u něho rady, neboť to byl muž moudrý a veliký v radě. I připravili loďstvo, a to potají a v tichosti, aby se ten kmen nedověděl o příčině výpravy, ani nikdo jiný kromě krále a jeho rádců. Když byli připraveni, odebral se s vybranou družinou na lodi a počali brázditi moře směrem k francouzskému pobřeží.

Když zpráva o tom přišla Llevelysovi, vypravil se mu v ústrety s velikým loďstvem, neboť nevěděl příčinu jeho příchodu. Když to Lludd uviděl, nechal celé loďstvo na širém moři vyjma jedinou loď, s kterou plul vstříc svému bratru. Ten pak mu také připlul vstříc v jediné lodi. A když se sešli, objali se a pozdravili s bratrskou láskou. A když Lludd pověděl bratrovi příčinu své cesty, Llevelys

řekl, že sám zná příčinu jeho příchodu do těch končin. A tu se rozhodli, že budou rozmlouvat o svých záležitostech jiným způsobem, aby vítr nemohl zachytiti jejich slova, aby se tak Korannové nedověděli, o čem mluví. I dal Llevelys zhotoviti dlouhý měděný roh a tím pak mluvili. Necht' však mluvili cokoli, roh nepřinášel na druhou stranu než řeč nenávislnou a protivnou. Vida to Llevelys, že je ďábel ruší a mate skrze roh, dal do něho nalíti vína a vymýti jej a silou vína vyhnal ďábla z rohu.

Když pak jejich rozhovor nebyl ničím rušen, řekl Llevelys bratrovi, že mu dá jakési červy, a aby z nich několik nechal naživu na plemeno pro případ, že by se ta pohroma vrátila; ostatní pak aby vzal a rozmačkal ve vodě. A tvrdil, že to je jediný prostředek k zničení Korannů. Aby totiž, až přijde domů, svolal veškeren svůj lid i ten kmen k shromáždění pod záminkou, že chce mezi nimi sjednat mír; a až budou všichni pohromadě, aby vzal tu kouzelnou vodu a pokropil jí všechny bez rozdílu. A tvrdil, že ta voda otráví kmen Korannů, nezabije však nikoho z jeho vlastního lidu, ani mu neublíží.

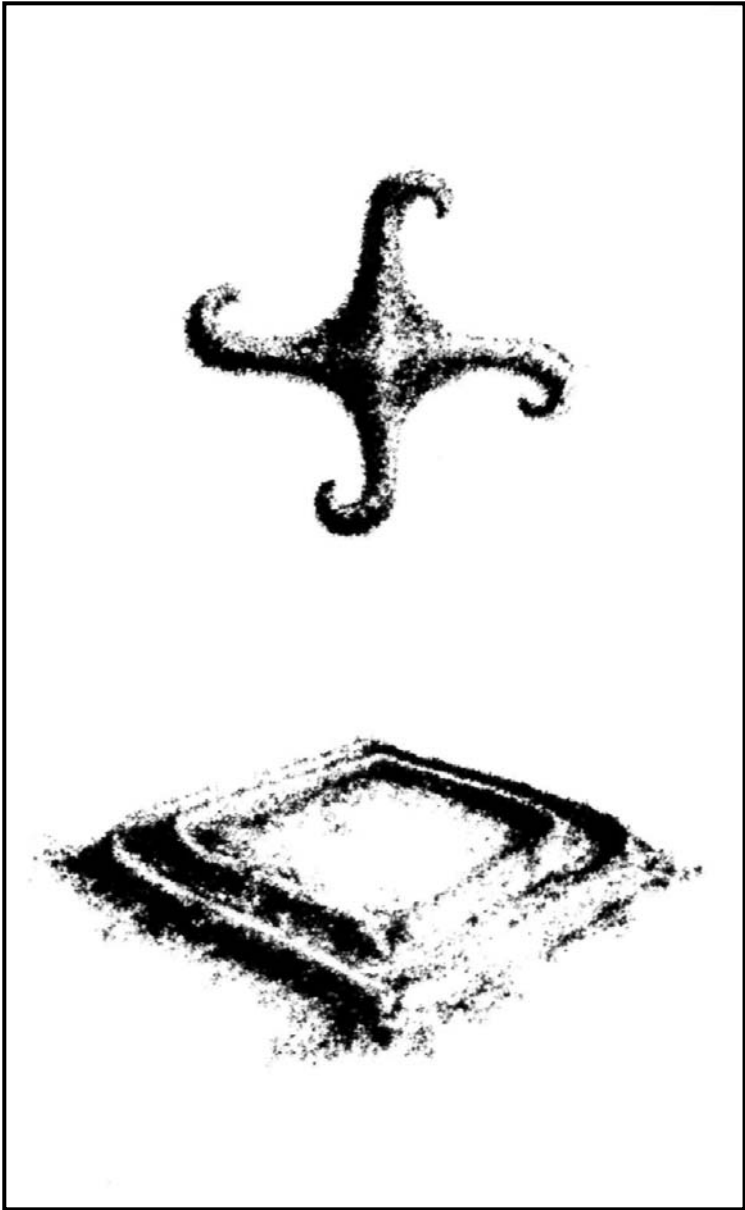
„Druhá pohroma, která je v tvé zemi,“ pravil dál, „je drak; a s ním bojuje jiný drak cizího kmene a snaží se ho přemoci. A proto vydává váš drak strašný výkřik. A takto se to budeš moci dovědět: Až přijdeš domů, dej změřit ostrov na šířku i na délku a přesně v místě, kde najdeš střed, dej kopati. A poruč do té jámy dáti kád' nejlepší medoviny, jakou je možno připraviti. Na vrch kádě polož brokátovou pokrývku. Potom ty sám osobně hlídej, a tu uvidíš draky bojovat v podobě strašných zvířat. Nakonec se vynesou do vzduchu v podobě draků a posléze, až budou unaveni hrozným a děsným zápasem, padnou na pokrývku v podobě prasátek a strhnou ji s sebou a stáhnou ji až na dno kádě. A vypijí všecku medovinu a potom usnou. V tu chvíli sbal pokrývku okolo nich a zakopej je v kamenné skříňce na nejpevnějším místě, jež najdeš ve svém panství, a skryj je pod zemí.

A dokud budou v tom pevném místě, nepřijde zvenčí žádná pohroma na Anglii." „Příčina třetí pohromy," pokračoval, „je silný muž, kouzelník, jenž odnáší tvé jídlo, pití i zásoby. Jeho kouzla i čary jsou tak silné, že uspí každého. Proto je třeba, abys ty sám hlídal jídlo k svým hostinám a zásoby. A aby nad tebou nezvítězil tím, že by tě uspal, měj vedle sebe kád' studené vody, a až tě bude přemáhati spánek, skoč do kádě."

I vrátil se Lludd do své země a hned si zavolal úplně všechen svůj lid i Koranny, a jak ho poučil Llevelys, rozmačkal červy ve vodě a pokropil všecky bez rozdílu. A ihned byli zničeni všichni Korannové a nikomu z jeho lidu se nic nestalo.

Po nějakém čase dal Lludd změřiti ostrov na délku i šířku a našel střed v Oxfordu. Na tom místě dal vykopati zemi a do jámy postaviti kád' nejlepší medoviny, jakou bylo možno připravit, a navrch kádě položiti brokátovou pokrývku. A on sám byl té noci na stráži. Když tak hlídal, uviděl draky bojovat; a když zemdleli a unavili se, sestoupili na pokrývku a strhli ji s sebou na dno kádě. A vypivše medovinu, usnuli. Zatímco spali, Lludd sbalil pokrývku okolo nich a na nejskrytějším místě, jež našel v Eryri, je zakopal v kamenné skřínce. To místo se potom nazývalo Dinas Emreis, dříve Dinas Faraon Dandé (to byl jeden ze tří vládců, jimž puklo srdce žalem). A tak přestal strašný křik, jenž byl v zemi.

Když to bylo skončeno, dal Lludd připravit ohromnou hostinu. A když byla připravena, dal položit vedle sebe kád' studené vody a on sám osobně hlídal. A když tu tak byl, oblečen v brnění, asi okolo třetí vigilie v noci, hle, uslyšel množství krásných vyprávění a rozmanitých zpěvů a spánek ho počínal přemáhati. Aby jeho úmysl nebyl zmařen a aby ho spánek nepřemohl, ponořil se několikrát do vody. Konečně, hle, vstupuje dovnitř

ohromně veliký muž, oblečený v těžkém silném brnění, s košíkem v ruce. A jak měl ve zvyku, dával celou přípravu a zásobu jídla i pití do koše a odcházel pryč. Lluddovi nebylo nic divnějšího než to, že se do koše tolik vejde.

I šel král Lludd za ním a řekl mu: „Počkej, počkej! Ač jsi mi dosud způsobil mnoho křivd a ztrát, nebudeš mi je dělati dále, nerozhodne-li tvá síla, že jsi silnější a statečnější než já.“ Muž ihned postavil koš na zem, dočkal Lludda a došlo mezi nimi k prudkému boji, až jiskry létaly z brnění. Konečně se chytli do křížku; osud viděl, že vítězství připadne Lluddovi - a Lludd povalil škúdce pod sebe k zemi. Když byl silou a statečností Lluddovou přemožen, žádal muž od něho milost.

„Jak bych ti mohl dát milost,“ pravil král, „když jsi mi nadělal tolik křivd a ztrát?“

„Nahradím ti všechny ztráty, jež jsem ti kdy způsobil, tolik, co jsem odnesl, a nebudu více dělati nic podobného a budu ti nadále věrným vazalem.“

Král tuto nabídku od něho přijal. A tak zbavil Lludd Anglii tří pohrom. Od té doby až do konce svého života Lludd, syn Belího, vládl šťastně a úspěšně nad Anglií.

Toto vypravování se nazývá Setkání Lludda s Llevelysem
a takto se končí.

Jak Kulhwch dostal Olwen

Vyprávění sedmé

Kilydd, syn Kelyddona Wlediga, chtěl ženu, jež by s ním sdílela život, a zvolil si Goleuddydd, dceru Anlawdda Wlediga. Po svatební hostině se jeho říše oddala prosbám, aby dostali dědice. A dostali syna skrze prosby své říše. Goleuddydd od té chvíle, kdy byla v jiném stavu, zešílela a vyhýbala se lidským obydlím. Když přišel její čas, vrátil se jí rozum. Stalo se to na místě, kde pasák hlídal stádo vepřů. Ze strachu před vepři králová porodila; pasák vzal syna a donesl ho ke dvoru. Pokřtili chlapce a dali mu jméno Kulhwch, protože ho našli v prasečím pelechu. Chlapec to však byl urozený, byl bratranec Artušův. A dali ho vychovat

Potom chlapcova matka Goleuddydd, dcera Anlawdda Wlediga, onemocněla. Tu si zavolala svého chotě a řekla mu: „Zemru na tuto nemoc a ty budeš chtít jinou ženu. A nyní ženy jsou vládkyně darů - bylo by však zlé pro tebe, kdybys poškodil svého syna. Proto tě prosím, aby sis nebral ženu, dokud neuvidíš na mém hrobě šípek se dvěma květy.“

Muž jí to slíbil. Goleuddydd si zavolala svého preceptora a žádala ho, aby každý rok úplně vyplel její hrob, aby na něm nic nerostlo. Královna zemřela. A král posílal každého jitra sluhu, aby se podíval, zda na hrobě něco neroste. Po sedmi letech preceptor zanedbal, co byl královně slíbil. Jednoho dne byl král na honě a dostal se na hřbitov. Chtěl vidět hrob, zda by se mohl oženit; a spatřil šípek. A jak jej uviděl, ihned svolal radu, kde by našel ženu. Jeden z rádců děl: „Věděl bych o ženě, jež by se ti dobře hodila; je to žena krále Dogeda.“ I rozhodli se přivésti

mu ji; zabili krále, přivedli s sebou jeho ženu a s ní její jedinou dceru a podmanili královu zemi.

Jednoho dne paní vyšla na procházku. Přišla do domu staré bezzubé báby, jež byla v místě. I řekla královna:

„Ó babo, povíš mi, pro lásku boží, nač se tě zeptám? Kde jsou děti muže, jenž mě násilně unesl?“

Baba odpověděla: „On nemá děti.“

Královna zvolala: „Běda mi, že jsem přišla k muži bezdětnému!“

A tu baba pravila: „Netřeba ti bědovati. Je mu souzeno, že dostane dědice od tebe, i kdyby ho neměl z jiné ženy. Nermuť se však: má také jednoho syna.“

Paní šla vesele domů a řekla svému choti: „Proč přede mnou skrýváš své dítě?“

Král odpověděl: „Nebudu ho dále skrývati.“ I poslali pro chlapce a dali ho přivést ke dvoru.

Macecha mu řekla: „Bylo by dobré, abys dostal ženu. A já mám dceru, jež by se hodila pro každého pána na světě.“ Chlapec odpověděl: „Nemám ještě věk k ženitbě.“ Tehdy řekla královna: „Ustanovuji ti co osud, aby se tvůj bok nedotkl ženy, dokud nedostaneš Olwen, dceru Yspaddadena Pennkawra.“ Chlapec se zarděl a láska k dívce mu pronikla do všech údů, třebaš ji nikdy neviděl. A tu mu řekl jeho otec: „Ach synu, proč měníš barvu? Co tě trápí?“ - „Macecha mi ustanovila co osud, abych nikdy nedostal ženu, dokud nedostanu Olwen, dceru Yspaddadena Pennkawra.“ - „To je lehká věc,“ pravil mu otec. „Artuš je tvůj bratranec. Jdi k Artušovi, aby ti udělal postřižiny, a vyžádej si to od něho darem.“

I vsedl chlapec na čtyřletého oře se světle šedou hlavou, silně urostlého, jehož kopyta byla jako lastury. V hubě měl uzdu ze zlatých článků. Chlapec měl pod sebou drahocenné zlaté sedlo,

v ruce dva stříbrné ostré oštěpy a kopí s vyčnívajícím hrotem, měřícím loket až ke špici (měřeno podle silného muže), jež by mohlo ranit vítr do krve; letělo rychleji, než padá k zemi první kapka rosy s vršku rákosu v měsíci červnu, když je rosa největší. Po boku měl meč se zlatým jilcem a zlatou čepelí a na něm kříž z tepaného zlata barvy nebeského třpytu, v němž byla lanterna ze slonoviny. Před ním běželi dva strakatí psi s bílými prsy, každý s rubínovým obojkem okolo krku od vrchu lopatky až k uchu. Ten, který byl nalevo, běhal napravo a ten, který byl napravo, běhal nalevo, hrajíce si okolo něho jako dvě mořské vlašťovky. A zpod kopyt jeho koně vyletovaly do vzduchu nad jeho hlavu, hned výše, hned níže, čtyři kusy drnu jako čtyři vlašťovky. Na sobě měl purpurový plaší a v každém rohu zlaté jablko, z nichž každé mělo cenu sta krav. Na jeho botách a karmínových třmenech od kolen až po konečky prstů bylo nejdražšího zlata v ceně tří set krav. Ani jeden stvol trávy se pod ním neohýbal, tak lehce běžel kůň, který jej nesl k bráně Artušova dvora.

Chlapec vece: „Je tu vrátný?“

„Je - a ty, nechť tvůj jazyk nezůstane němý: proč se ptáš? Já jsem vrátným u Artuše vždy na prvního ledna, po celý zbytek roku však moji zástupcové, totiž Huandaw a Gogigwr a Llaesgenym a Pennpingyon, jenž chodí po hlavě, aby ušetřil svých nohou, nikoli však směrem k nebi ani k zemi, nýbrž jako kámen valící se po půdě dvora.“

„Otevři bránu!“

„Neotevřu.“

„Proč neotevřeš?“

„Nuž vešel do jídla a nápoj do rohu a je slyšet zvuky kroků v síni Artušově. Nevpustí se dovnitř leč syn krále privilegované říše nebo umělec přinášející své umění. Dostaneš jídlo pro psy i pro koně a sám vařené a pepřené řízky masa, vína ve velikých číších a příjemné zpěvy. Bude ti přineseno do domu pro hosty

jídlo pro třicet lidí: tam jedí cizinci a synové druhých panství, kteří se nedostanou ke dvoru Artušovu. Nebude ti tam hůře než s Artušem na jeho dvoře: dostaneš ženu, aby s tebou spala, a vábné písně. A zítra dopoledne, až se otevře brána lidem, kteří sem přišli dnes, bude otevřena nejprve tobě a pak si sedni na kterékoliv místo, jež si vybereš v síni Artušově, od shora až dolů."

Chlapec odpověděl: „Neučiním nic takového. Otevřeš-li bránu, je dobře. Neotevřeš-li, způsobím hanbu tvému pánu a tobě zlou pověst. A vydám u vchodu této brány tři výkřiky, že nebude smrtelnějších až po Penngwaedd v Cornwallu a na konec Din Sol na severu a po Esgeir Oervel v Irsku. A co je těhotných žen na tomto ostrově, všechny potratí, a které z nich nejsou těhotné, jejich srdce se obrátí tak těžce, že již nikdy ode dneška nebudou těhotné."

I řekl Glewlwyd Gavaelvahr: „Křič si sebevíce proti řádům dvora Artušova, nebudeš vpuštěn dovnitř, dokud to Artušovi neřeknu."

A potom šel Glewlwyd do síně a Artuš mu řekl: „Máš nějaké zprávy od brány?"

„Uplynuly dvě třetiny mého života stejně jako dvě třetiny tvého. Byl jsem kdysi v Kaer Se a Asse, v Sach a Salach, v Lotor a Fotor. Byl jsem kdysi ve Velké Indii a v Indii Malé. Byl jsem kdysi v boji dvou Ynyrů, když bylo přivedeno dvanáct rukojmí ze Skandinávie. A byl jsem kdysi v Evropě, byl jsem v Africe a na ostrovech korsických, v Kaer Brythwchu a Brythachu a Nerthachu. Byl jsem kdysi přítomen, když jsi pobil družinu Kleisa, syna Merinova, když jsi zabil Mila Du, syna Ducumova. Byl jsem kdysi s tebou, když jsi podmanil Řecko na východě. Byl jsem kdysi v Kaer Oeth a Anoeth a v Kaer Nevenhir, kde bylo devět králů ochránců: viděli jsme tam krásné lidi - nikdy jsem však neviděl člověka tak vznešeného, jako je ten, jenž nyní stojí u vchodu brány."

I řekl Artuš: „Přišel-li jsi dovnitř krokem, běž úprkem ven."

A všichni ti, kdož vidí světlo, kdož otvírají oči a zavírají je, buďtež jeho otroky. A necht' mu jedni slouží pozlacenými rohy, druzí řízky vařeného pepřeného masa, dokud mu nebude připraveno jídlo a nápoj. Je škoda nechati takového člověka, o jakém mluvíš, na větru a dešti."

I řekl Kei: „Při ruce mého přítele, kdyby ses řídil mou radou, nerušily by se kvůli němu řády dvora."

„To není pravda, milý Kei. Jsme potud šlechtici, pokud jsme vyhledáváni. Čím větší dar dáme, tím větší bude naše vznešenost a sláva a vážnost."

Glewlwyd šel k bráně a otevřel ji Kulhwchovi. A ačkoli každý sestupoval u brány u patníku, on nesestoupil, nýbrž přijel na svém oři dovnitř. A řekl: „Buď zdrav, nejvyšší vládce tohoto ostrova! A stejně necht' se vede celému domu, těm, kdož jsou nahoře, i těm, kdož jsou dole, tvým šlechticům, družině i vojevůdcům! A necht' nikdo nepostrádá toho pozdravu, jako jest plný pozdrav, jímž jsem tě pozdravil. Necht' tvůj zdar, sláva a vážnost jsou plné po celém tomto ostrově!"

„Buď zdrav," odvětil Artuš. „Sedni si mezi dva bojovníky a dostane se ti zábavy a budeš mít privilegium krále, dědice trůnu, po celou dobu, co zde budeš. A když budu rozdělovati své dary hostům a cizincům, začnu od tvé ruky při tomto dvoře."

Chlapec řekl: „Nepřišel jsem mámiti jídlo a nápoj, nýbrž dostanu-li svůj dar, uznám jej a budu jej chváliti. Nedostanu-li ho, ponesu tvou hanbu všude, kam pronikla tvá sláva, do čtyř nejzazších koutů světa."

Tu děl Artuš: „Poněvadž tu nezůstaneš, pane, dostaneš dar, necht' jazyk v tvých ústech označí cokoli, pokud vysušuje vítr a svlažuje déšť, pokud se obrací slunce, pokud sahá moře, pokud existuje země, kromě mé lodi, mého pláště, mého meče Kaledwvlch, mého kopí Rhongomyant, mého štítu Wyneb Gwrthucher, mého nože Karnwehan a mé ženy Gwenhwyvar:

Bůh je svědek, že ti to dám s radostí. Vyber si cokoli."

„Vyberu si postřižiny."

„Dostaneš to." Artuš vzal zlatý hřeben a nůžky se stříbrným držadlem a učesal mu hlavu. Pak se tázal, kdo je: „Mé srdce cítí k tobě lásku. Vím, že pocházíš z mé krve. Pověz mi, kdo jsi."

„Povím," řekl chlapec „Jsem Kulhwch, syn Kilydda, syna Kelydona Wlediga, má matka je Goleuddydd, dcera Anlawda Wlediga."

„Je to tedy pravda," řekl Artuš, „jsi můj bratranec. Vyber si cokoli a dostaneš to. A cokoli požádá jazyk v tvých ústech, při pravdě boží a pravdě tvého království dám ti s radostí."

„Žádám od tebe, abych dostal Olwen, dceru Yspaddadena Pennkawra. A žádám ji od tvých vojínů."

Tito jsou, od nichž žádal ten dar: Kei, Bedwyr (...) Hueil, syn Kawův, jenž nikdy neholdoval žádnému pánu (...) Taliessin, hlavní bard; Manawyddan, syn Llyrův (...) Gereint, syn Erbinův (...) Gormant, syn Rikkův, bratr Artušův po matce (...) Morvran Eil Tegid - toho nikdo neudeřil svou zbraní v bitvě kamlanské pro jeho ošklivost, všichni myslili, že to je pomocný ďábel, byl pokryt chlupy podobnými jelení srsti. Sanddev Bryd Angel - toho nikdo neranil kopím v bitvě kamlanské pro jeho krásu, všichni myslili, že to je pomocný anděl. Kynnwyl Sant, jeden ze tří mužů, kteří se zachránili z bitvy kaplanské - on se poslední od loučil od Artuše na svém koni Hen Groen. Henwas Adeinawg, syn Erimův, Henbedestyr, syn Erimův, Sgilti Ysgavndroed, syn Erimův: každý z těchto tri mužů měl jednu kouzelnou vlastnost: Henbedestyr nikdy nenašel člověka, jenž by mu stačil ať na koni ať pěšky; Henwasa Adeinawga žádný čtvernožec nemohl doprovázeti zděli jedné brázdy, tím méně dále; Sgilti Ysgavndroed, když se ubíral za záležitostí svého pána, nikdy nehledal cesty, aby věděl, kudy jíti, nýbrž pokud byl v lese, šel po vrcholcích stromů, a pokud byl na hoře, kráčel po vrcholcích travin a nikdy v celém jeho životě se pod ním ani stvol neohnul, neřku-li zlomil,

Tak byl lehký. Teithi Hen, syn Gwynhanův, jehož zemi zaplavilo moře a on sám stěží utekl a přišel k Artušovi. A jeho nůž měl takovou vlastnost, že od té doby, co sem přišel, nevydržel na něm žádný jilec, a proto byl Teithi stížen nemocí a chřadl po celou dobu, co byl živ, až proto i zemřel (...)

Gwydre, syn Llwydeův z matky Gwennabwy, dcery Kawovy: jeho strýc Hueil jej ranil a pro to poranění byla nenávist mezi Hueilem a Artušem; Drem, syn Dremidyddův, jenž mohl viděti z Kelliwigu v Cornwallu až k Penn Blathaonu v Skotsku, když komár ráno vstával se sluncem. (...) Glwyddyn Saer, jenž vystavěl Artušovu síň Ehangwen. Kynyr Keinvarvawg: o Keiovi se říkalo, že je jeho syn. Kynyr pravil své ženě: „Je-li tvůj syn pro mne, děvče, jeho srdce bude vidy chladné a v jeho rukou nikdy nebude žáru. Bude míti jinou zvláštní vlastnost je-li to můj syn, bude tvrdošijný. Bude míti jinou zvláštní vlastnost když ponese břemeno, ať velké či malé, nebude ho nikdy viděti zpředu ani zezadu. Bude míti ještě jinou zvláštní vlastnost nikdo nevydrží tak dobře vodu ani oheň jako on. Bude míti jinou zvláštní vlastnost nikdy nebude služebníka ni úředníka takového jako on.“ Henwas, Henwyneb a Hen Gydymdeith, sluhové Artušovi; Gwallgoyg, jiný služebník: ať přišel do kterékoli osady, byť v ní bylo tři sta domů, potřeboval-li něčeho, nenechal spánek na vičkách ani jediného člověka, pokud v ní byl. Berwyn, syn Gerenhirův, Paris, král francouzský, podle něhož má své jméno město Paříž. Osla Gyllellwawr, jenž nosil krátkou širokou dýku: kdykoli Artuš přišel se svými vojsky před bystřinu, hledalo se úzké místo ve vodě a jeho nůž v pochvě byl položen přes bystřinu a to byl dostatečný most pro vojsko Anglie a tři ostrovů přilehlých i pro jejich kořist Gwyddawg, syn Menestyrův, jenž zabil Keie, a Artuš zabil jej a jeho bratry, aby pomstil Keie (...) Eli, Trachmyr, vrchní lovcí Artušovi (...) Irčan Llenlleawg (...) Gwyllennhin, král francouzský (...) Irčan Garselit; (...) Gwynnhyvar, majordom

Cornwallu a Dyvneintu, jeden z devíti mužů, kteří zosnovali bitvu kamlanskou; (...) Gilla Goeshydd, jenž přeskočil jedním skokem tři sta brázd a byl vrchní irský skokan. Sol, Gwadynd Ossol, Gwadynd Odyeith: Sol vydržel státi celý den na jedné noze; nejvyšší hora na světě se měnila v rovinu, když se na ni postavil Gwadynd Ossol; z chodidel Gwadynd Odyeitha přšlo tolik jisker, když narazila na tvrdé předměty, jako z rozžhaveného železa, když se vytahuje z výhně - on odstraňoval Artušovi na jeho výpravách překážky z cesty; Hir Erwm a Hir Atrwm: toho dne, kdy se oni někde ubytovali, byly tři okresy vypleněny pro ně; hodovali až do hodiny deváté a pili až do noci, do chvíle, než šli spát. A tu z hladu jedli hlavy červů, jako by byli v životě nejedli. Když přišli na hostinu, nenechali po sobě nic, ani tlusté ani tenké, ani teplé ani studené, ani kyselé ani sladké, ani čerstvé ani nasolené, ani vařené ani syrové. Huarwar, syn Avlawnův, jenž žádal od Artuše darem, aby se mohl dosyta najísti. A to byla jedna ze tří pohrom Cornwallu, když mu to opatřovali. Nebylo možno od něho nikdy dostati úsměvu, leč pokud byl syt. (...) Sugyn, syn Sugnedyddův, který dovedl vypítí mořskou zátoku, na niž by se vešlo tři sta lodí, takže nezůstal než suchý písek; měl žaludek z rudého kamene. Kacmwri, služebník Artušův: mohla se mu ukázati stodola jaká chtěla, třebas by se v ní mohlo pohybovati třicet pluhů, bil do ní železným cepem tak, že na tom nebyly lépe trámy, krokve a lati než drobná zrna ovsa naspodu hromady obilí na půdě stodoly. (...) Hir Eiddyl a Hir Amren: to byli dva sluhové Artušovi. Gwevyl, syn Gwestadův: když byl smutný, padal mu jeden ret dolů až na pupek a druhý mu tvořil kápi na hlavě. Uchdryd Varyvdraws, jenž házel svou rudou zježenou bradu přes osmačtyřicet trámů, které byly v síni Artušově. (...) Yskyr dew a Yscudydd, dva sluhové Gwenbwyvařini, jejichž nohy byly při práci tak rychlé jako jejich mysl. (...) Bwlch, Kyvwlch a Syvwlch, synové Kleddyva Kyvwlch, vnuci Kleddyva

Divwlch, (...) Glass, Gleissig a Gleissad, jejich tři psi; Kallí, Cuall a Cavall, jejich tři koně; Hwyrddwg, Dnvgdyddwg a Hwyrddwg, jejich tři ženy; Och, Garm a Diaspad, jejich tři vnuci; Lluched, Neved a Eissiwed, jejich tři dcery; Drwg, Gwaeth a Gwaethav Oll, jejich tři služebné, (...) Gwalchmei, syn Gwyarův; (...) Gwrhwr Gwalstawt leithoedd, jenž znal všechny jazyky (...) Klust, syn Klustveinatův: třebas by byl zakopán na sedm loket pod zemí, slyšel na padesát mil mravence, když vychází ráno ze svého hnízda. Medyr, syn Methredyddův, jenž z Kelliwigu trefil přesně mezi nohy střízlíkovi v Esgeir Oervelu v Irsku. Gwiawn Llygad Kath, jenž odstranil komárovi z oka smítko tak, že mu neublížil. Oi, syn Olwyddův: sedm let před jeho narozením odvedli jeho otci vepře; když dorostl v muže, vystopoval je a přivedl je domů v sedmi stádech. Biskup Bedwin, jenž žehnal Artušovi jídlo a nápoj.

Potom ženy a dcery tohoto ostrova, jež nosí zlaté náhrdelníky: Gwenhwyvar, nejpřednější paní tohoto ostrova; její sestra Gwenhwyach (...) Kreiddylad, dcera Lludda Llawa Ereinta, nejvznešenější dívka, jež byla v Anglii a třech ostrovech přilehlých, a pro ni se bijí Gwythyr, syn Greidawlův, a Gwynn, syn Nuddův, každého prvního máje a budou se bít až do soudného dne; Ellylw, dcera Neola Kynna Kroga, jež žila po tři lidské věky; Essyllt Vinwen a Essyllt Vingul.

Od těch všech žádal Kulhwch, syn Kilyddův, svůj dar. Tu vece Artuš: „Ó pane, nikdy ve svém životě jsem neslyšel o dívce, kterou jmenuješ, ani o jejích rodičích. Rád však vyšlu posly, aby ji hledali; dej mi lhůtu k jejímu nalezení." Chlapec řekl: „Dám s radostí, do dne a do roka." A tu vyslal Artuš posly do každé země v své říši hledat tu dívku: a na konci roku se Artušovi poslové vrátili zpět, nemajíce o nic více zpráv a zvěstí o Olwen než prvního dne.

Tu řekl Kulhwch: „Každý dostal svůj dar, a já ho dosud nemám. Odejdu a odnesu s sebou tvou čest"

Tu odvětil Kei: „Ó pane, příliš urážíš Artuše. Pojď s námi! Neodloučíme se od tebe, dokud neřekneš, že tato dívka není na světě, nebo dokud ji nedostaneme." I vstal Kei. Kei měl zvláštní vlastnost: devět dní a devět nocí vydržel bez spánku. Ránu Keiova meče nemohl lékař vyléčiti. Kei byl znamenitý člověk když se mu zlíbilo, byl tak vysoký jako nejvyšší strom v lese. Měl jinou zvláštní vlastnost: i za největšího deště to, co držel v ruce, bylo suché na dlaň nad jeho rukou a na dlaň pod ní, tak veliký byl jeho žár. A když jeho druhům bylo nejvíce zima, zapaloval jim oheň svým vlastním žářem.

Artuš zavolal Bedwyr, jenž se nikdy nezdráhal jíti na výpravu, na kterou šel Kei. Nikdo na tomto ostrově nebyl tak rychlý jako on leč Artuš a Drych Eil Kibdar; a ačkoliv byl jednoruký, tři ozbrojenci neprolili dříve krev než on na bojišti, kde byl on. Měl jinou zvláštní vlastnost: jeho kopí dalo jednu ránu a devět ran zpátečních.

Artuš zavolal Kynddeliga Kyvarwydda: „Jdi na tuto výpravu, ó pane," protože nebyl horším průvodcem v zemi, které nikdy neviděl, než ve své vlastní zemi. Zavolal Gwrhyra Gwalstawta Ieithoedda, poněvadž znal všechny jazyky. Zavolal Gwalchmeie, syna Gwyarova, poněvadž se nikdy nevrátil domů z poslání, kterého by nesplnil. Byl nejlepší chodec a nejlepší jezdec, synovec Artušův, syn jeho sestry a jeho příbuzný. Artuš zavolal Menwa, syna Teirgwaeddova, aby je mohl začarovati a dáti jim kouzlo, jestliže by šli krajem nevěřících, aby jich nikdo neviděl a oni viděli každého.

Šli, až přišli k veliké rovině, kde spatřili veliký hrad, nejkrásnější ze všech hradů světa. Šli toho dne až do večera. Když myslili, že jsou zcela blízko hradu, nebyli tu bližší než ráno. A šli druhý den a třetí a stěží tam došli. Když přišli před hrad, spatřili veliké stádo ovcí, bez mezí a bez hranic, a pastýře na vrchu

pahorku hlídajícího ovce. Měl na sobě koženou kazajku a vedle něho byl chundelatý hafan, větší než devítiletý hřebec. A měl takový způsob, že nikdy neztratil ovci, tím méně velké zvíře. Nikdy okolo něho nešla společnost, aby jí nezpůsobil buď škodu nebo poranění. Co bylo na rovině suchých stromů a křoví, spaloval až po zem svým dechem.

Tu pravil Kei: „Gwrhyre Gwalstawte Ieithoedde, jdi promluvit s tamhletím člověkem.“ - „Keii,“ odpověděl Gwrhyr, „neslíbil jsem jíti, leč kam bys šel ty.“ - „Pojďme tam spolu,“ řekl Kei. Menw, syn Teirgwaeddův, vece: „Nestarejte se, jděte tam. Očaruji psa, takže nikomu neublíží.“ Přišli k ovčákovi a řekli mu: „Dobře ti je!“

„Aby vám nikdy nebylo lépe než mně!“

„Přísámboh, když jsi pánem...“

„Nemám žádnou jinou chybu než to, co mám.“

„Čí jsou ovce, které hlídáš, a čím je tamhleten hrad?“

„Jste bez rozumu; po celém světě je známo, že to je hrad Yspaddadena Pennkawra.“

„A ty kdo jsi?“

„Nazývám se Kustenhin, syn Dyvnedigův, a pro můj majetek mě takto poškodil Yspaddaden Pennkawr. A kdo jste vy?“

„Poslové Artušovi; jsme tu, abychom žádali o Olwen, dceru Yspaddadena Pennkawra.“

„Ó mužové, Bůh vás opatruj! Ještě nikdo nepřišel s touto žádostí, aby odešel živ.“

Ovčák vstal. A když vstával, dal mu Kulhwch zlatý prsten. On se pokusil navléci si ten prsten, ale nepodařilo se mu to. I dal jej do prstu rukavice, šel domů a dal rukavici své ženě, aby ji opatrovala.

Žena vzala prsten z rukavice; a když jej dala stranou, řekla: „Muži, odkud máš ten prsten? Nemíváš často takové štěstí.“

„Šel jsem k moři hledat potravu,“ odpověděl muž, „a tu, hle,

spatřil jsem mrtvolu přicházející s vlnami - a nikdy jsem neviděl krásnější mrtvoly; a na jejím prstě jsem našel tento prsten."

„Ó muži, poněvadž si moře neponechává kletotu mrtvého, ukaž mi tu mrtvolu!"

„Ach, ženo, večer zde uvidíš toho, komu patří ta mrtvola."

„Kdo je to?" tázala se žena.

„Kulhwch, syn Kilydda, syna Kellydona Wlediga, a jeho matka je Goleuddydd, dcera Anlawdda Wlediga. A přišel si žádat Olwen za ženu."

V ženě zápasily dva pocity; byla ráda, že k ní přichází synovec, syn její sestry, a zároveň se rmoutila, neboť nikdy neviděli odcházeti živého, kdo přišel s takovouhle žádostí.

Ti se zatím ubírali ke dvoru ovčáka Kustenhina. Žena uslyšela jejich hluk při příchodu a z radosti jim vyběhla vstříc. Kei vytáhl z hranice jedno poleno, a když jim přicházela vstříc, chtějíc je obejmouti, položil jí Kei do rukou poleno. Žena je stiskla tak, že se podobalo otepi zkrouceného dřeva. „Ach, ženo," zvolal Kei, „kdybys byla tak stiskla mě, nedostala by se jiná k tomu, aby mě milovala; to by byla zlá láska!"

Vešli do domu, i posluhovala jim. Když pak chtěli jít ven, aby se pobavili hrou, žena otevřela kamennou skříň, jež byla před krbem, a z ní vstal chlapec zlatých kudrnatých vlasů. I pravil Gwrhyr: „Bylo by škoda schovávatí takového chlapce. Víím, že se to nemstí na něm jeho vlastní špatnost." Žena odvětila: „To je poslední; třiadvacet synů mi zabil Yspaddaden Pennkawr a nemám naděje, ani pokud jde o tohoto." I řekl Kei: „Nechť se drží v mé společnosti a nebudeme zabiti leč společně."

Dali se do jídla. Žena se tázala: „Za jakou záležitostí jste sem přišli?"

„Přišli jsme žádat Olwen pro tohoto mladíka."

Tu vece žena: „Probůh, vraťte se zpět, poněvadž vás ještě nespátril nikdo z hradu."

„Přísámboh, nevrátíme se, dokud neuvidíme dívku. Přichází sem, aby ji bylo možno vidět?“ tázal se Kei.

„Přichází sem každou sobotu mýt si hlavu. A nechává všechny své prsteny v míse, ve které se myje; a nikdy pro ně nepřijde, ani ona ani její posel.“

„Přijde sem, když se pro ni pošle?“

„Přísámboh, nezahubím svou duši. Nezradím toho, kdo mi důvěruje. Pošlu pro ni jediné, dáte-li mi záruku, že jí neublížíte.“

„Dáme,“ odpověděli.

Poslali pro ni. Olwen přišla. Měla na sobě ohnivě rudou hedvábnou košili, na šíji náhrdelník z rudého zlata a v něm drahocenné perly a rudé kameny. Její vlasy byly žlutší než květ kručinky, její pleť bělejší než mořská pěna, její ruce a prsty byly krásnější než květ leknínu uprostřed pěny tryskajícího pramene. Ani pohled jednoletého sokola, ani pohled tříletého jestřába nebyl krásnější než její. Její prsa byla bělejší než prsa labuti, její tváře růžovější než květ šípkové růže. Kdokoli ji spatřil, byl naplněn láskou k ní. Čtyři bílé jetele vyrůstaly v jejich stopách, kudykoli kráčela, a proto se nazývala Olwen (Bílá stopa).

Přišla do domu a šla si sednout na lavici vedle Kulhwcha. Jakmile ji Kulhwch spatřil, poznal ji a pravil jí: „Ó dívko, do tebe jsem se zamiloval. Pojď se mnou, abychom byli ušetřeni hřichu, ty i já. Již dávno tě miluji.“

„Nic z toho nemohu učiniti. Otec si ode mne vyžádal záruku, že neodejdu bez jeho souhlasu, neboť bude žítí jen potud, dokud neodejdu s mužem. Dám ti však radu, přijmeš-li ji: jdi o mne žádat k mému otci a slib mu, že dostane, cokoli od tebe bude požadovati, a tak mě dostaneš. Jinak však mě nedostaneš a bude s tebou dobře, vyvázneš-li živ.“

„Slíbím to všechno a dostanu tě,“ zvolal Kulhwch.

Dívka odešla domů. Oni vstali a šli za ní do hradu; a zabili

devět vrátných, kteří byli u devíti bran, aniž kdo z nich vykřikl, a devět hafanů, aniž jediný zaštěkl, a šli rovnou až do síně.

„Bud' pozdraven, Yspaddadene Pennkawre," řekli, „od Boha i od lidí!"

„A vy proč jste přišli?"

„Přišli jsme žádati o tvou dceru Olwen pro Kulhwcha, syna Kilyddova."

„Kde jsou moji bídní sluhové a ničemové? Zvedněte mi vidlicemi má obočí, která mi padla na oči, abych viděl toho, jenž má být mým zetěm." - Stalo se tak.

„Přijďte sem zítra a dostanete odpověď."

Zvedli se k odchodu. A Yspaddaden Pennkawr uchoпил jeden ze tří jedovatých oštěpů, které měl vedle sebe, a hodil jej za nimi. Ale Bedwyr jej zachytil, okamžitě jej hodil zpět a probodl Yspaddadenu Pennkawrovi jablko v koleně. Yspaddaden zvolal: „Prokletý, neušlechtilý zeť! Bude se mi hůře chodit po stráních. Jako bodnutí ováda mě zranilo toto jedovaté železo. Budiž proklet kovář, který je zhotovil, a kovadlina, na níž bylo zhotoveno: tak je ostré!"

Strávili tuto noc také v domě ovčáka Kustenhina. Druhého dne s velikou okázalostí, davše si cenný hřeben do vlasů, odebrali se na hrad a promluvili: „Yspaddadene Pennkawre. dej nám svou dceru, dostaneš za ni věno i svatební dar pro sebe i pro její oba příbuzné. A nedáš-li nám ji, stihne tě pro ni smrt."

Yspaddaden odpověděl: „Její čtyři prababičky a její čtyři pradědové jsou ještě naživu; musím se s nimi poradit."

„Budiž," řekli, „pojďme jíst" -Jak vstali, vzal Yspaddaden druhý oštěp, který měl vedle sebe, a hodil jej za nimi. Ale Menw, syn Teirgwaeddův, jej zachytil a hodil zpět a ranil ho doprostřed prsou, takže mu v kříži vyšel ven. „Prokletý, neušlechtilý zeť! jako kousnutí pijavice mě poranila tato ocel. Budiž proketo ohniště, kde byla kalena, a kovář, který ji zhotovil: je tak ostrá!

Až půjdu do kopce, budu mít často krátký dech a bolesti žaludeční a nechť k jídlu."

Oni šli jíst a třetího dne přišli na hrad. „Yspaddadene Pennkawre," řekli, „neházej na nás dále své oštěpy, nechceš-li zemřít."

„Kde jsou moji sluhové? Zdvihněte mi vidlicemi má obočí, jež mi padla přes zřítelnicu očí, abych mohl vidět toho, kdo má být mým zetěm."

Oni vstali, a jak vstávali, Yspaddaden Pennkawr vzal třetí jedovatý oštěp a hodil jej za nimi. A Kulhwch jej zachytil, hodil jej ze všech svých sil zpátky a zasáhl ho do oka, takže oštěp šel týlem ven. „Prokletý, neušlechtilý zeť! Dokud zůstanu naživu, můj zrak bude horší; když půjdu proti větru, mé oči budou slzeti a budu mítí bolení hlavy a závratí při každém novoluní. Budiž prokleta ohniště, v němž byl oštěp ukován. Cítím ránu tohoto jedovatého železa jako kousnutí vzteklého psa."

Oni šli jíst. Nazítří přišli na hrad a řekli: „Neházej na nás dále oštěpy. Máš z toho jen rány, nepříjemnosti a utrpení a ještě více, chceš-li. Dej nám svou dceru, a nedáš-li nám ji, ztratíš pro ni život."

„Kde je ten, jenž žádá mou dceru? Pojď sem, ať se na sebe podíváme!"

I dali Kulhwchovi křeslo tváří v tvář Yspaddadenu Pennkawrovi.

Yspaddaden řekl: „To ty žádáš mou dceru?"

„Já," vece Kulhwch.

„Dej mi záruku, že mi neuděláš nic leč po právu. A když dostanu, co ti označím, dostaneš mou dceru."

„Dám ti s radostí," řekl Kulhwch, „označ, co žádáš."

„Označím," děl Yspaddaden Pennkawr. „Vidíš ten veliký horský hřbet tamhle dole?"

„Vidím."

„Chci, aby byl celý z kořene vykácen ze země a aby dřevo

bylo spáleno na povrchu země, aby tak země byla pohnojena, a aby byl zorán a zaset v jediném dni a aby zrno uzrálo také během jediného dne a z obilí aby byl zhotoven uleželý nápoj k svatbě mé dcery s tebou. A chci, aby to vše bylo provedeno za jediný den."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není oráče, jenž by zorál tuto půdu a vzdělal ji, jak je drsná, leč Amaethon, syn Dony. Ten s tebou dobrovolně nepůjde a nebudeš ho moci donutit"

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: aby přišel Govannon, syn Dony, na úvrať vytáhnout pluh. Ten nepracuje dobrovolně leč pro plnoprávného krále a nebudeš ho moci donutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: dva voly Gwllwlydda Wineua do páru, aby dokonale zorali tuto drsnou půdu. Nedá ti jich dobrovolně, nebudeš ho moci donutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: chci vola Melyna Gwannwyna a vola Brycha do páru."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: dva rohaté voly, z nichž jeden je na oné straně té špičaté hory a druhý na této straně, a přivést je pod jedno jeho téhož pluhu. Jsou to Nynnyaw a Peibaw, jež Bůh změnil ve voly pro jejich hříchy."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: vidíš onu červenou ornici tam dole?"

„Vidím."

„Když jsem se poprvé setkal s matkou této dívky, bylo tam zaseto devět sextariů lněného semene, a dosud nevzešlo nic, ani černé ani bílé; a tu míru ještě mám. A toto lněné semeno

chci dostat, aby bylo zaseto do tamhleté roviny, aby z něho byl bílý závoj na hlavu mé dcery o tvé svatbě."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: budu chtít med, jenž by byl devětkrát sladší než med prvního roje, v němž by nebylo trubic ani nečistoty, aby z něho byl připraven nápoj k hostině."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: nádobu Llwyra, syna Llwyryonova, do níž se vejde pennllad; není nádoby na světě, jež by udržela ten silný nápoj leč tato. Nedostaneš ji po dobrém, nebudeš ji od něho moci vynutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: koš Gwyddneua Garanhira. I kdyby přišli všichni lidé na světě v skupinách po třikrát devíti mužích, každý z něho dostane jídlo podle svého přání. Chci z něho jísti té noci, kdy má dcera bude s tebou spát. Nedá ho po dobrém nikomu, nebudeš ho moci donutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: roh Gwlgawda Gogodina, aby nám z něho nalévali té noci. Nedá ho po dobrém, nebudeš ho moci donutit." „To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: harfu Teirtuovu, aby mě bavila té noci. Hraje sama, když se člověku zlíbí; když chceš, aby mlčela, mlčí. Nedá ti ji po dobrém, nebudeš ho moci donutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: ptáky Rhiannoniny, kteří přivádějí ze spánku mrtvé a uspávají živé; budu je chtít, aby mě bavili té noci."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: kotel Irčana Diwrnacha, majordoma Odgara, syna Aeddova, krále irského, aby se v něm uvařilo jídlo k tvé svatbě.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: musím si umýt hlavu a oholit vous. Budu chtít k holení tesák Ysgitbyrwynna Pennbeidda. Nebude mi nic platný, nebude-li mu vytržen z hlavy zaživa.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě člo- věka, jenž by mu jej vytrhl, leč Odgar, syn Aeddův, král irský.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: nesvěřím tesák v opatrování nikomu leč Kadwovi Britskému; je pánem nad šedesáti okresy a nevyjde dobrovolně ze svého království, nebudeš ho moci donutit.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

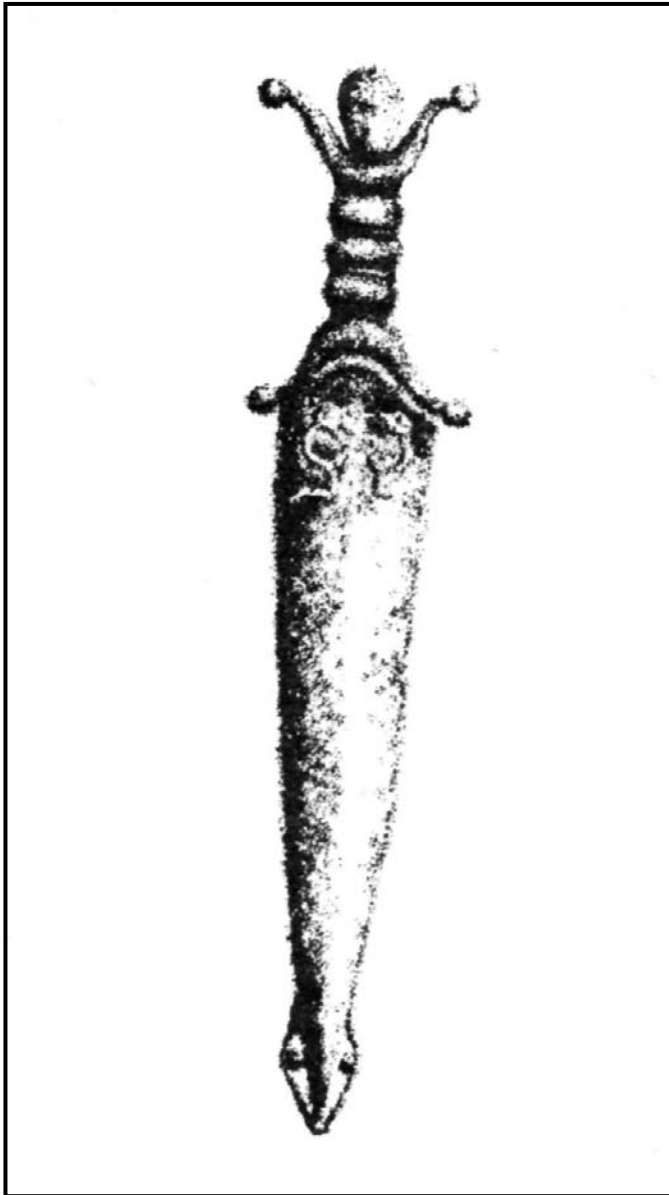
„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: bude mi třeba rozestříti vousy k holení; nerozestřou se, nebude-li k tomu krev čarodějnice Gorddu, dcery čarodějnice Gorwenny z Pennant Govudu z pomezí pekla.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: ta krev nebude nic platná, nedostaneš-li ji teplou. Není na světě nádoby, jež by udržela teplou tekutinu, která se do ní dá, leč lahvi trpaslíka Gwiddolwyna, jež udrží horko, dá-li se do nich nápoj na východě, až co se s nimi přijde na západ. Nedá jich po dobrém, nebudeš ho moci donutit.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: někteří budou chtít čerstvé mléko. Nebudu ho moci dát všem, nebude-li mítí láhvi Rhinnona Rhina Barnawta, v nichž nikdy nápoj nezksysne. Nedá jich po dobrém nikomu, nebudeš ho moci donutit“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“ „I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě hřebene a nůžek, jimiž by bylo možno upravit mé vlasy, jak jsou nepoddajné, leč hřeben a nůžky, jež má mezi ušima Twrch Trwyth, syn Taredda Wlediga. Nedá jich po dobrém, nebudeš ho moci donutit.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: Twrcha Trwythe nelze uloviti bez Drudwyna, štěněte Greidova.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě smyčky, jež by ho udržela, leč smyčka Kwrse Kanta Ewina.“ „To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě obojku, jenž by udržel smyčku, leč obojek Kanhastyra Kanllawa.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: řetěz Kilydda Kanhastyra, aby spojoval smyčku s obojkem.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě lovce, jenž by mohl lovit s tím psem, leč Mabon, syn Modronin, jenž byl unesen od své matky třetí noc po svém narození. Neví se, kde je, ani zda je živ či mrtev.“

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: Gwynna Mygdwna, koně Gweddwova, jenž je tak rychlý jako vlna, aby na něm Mabon lovil Twrcha Trwythe. Nedá ho po dobrém, nebudeš ho moci donutit“ „To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné.“

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: nikdy se nenajde Mabon - nevíť se, kde je, nedostaneš-li Eidoela, syna Aerova,

jeho prvního příbuzného, neboť jinak bude bezvýsledné jeho hledání; je jeho bratranec."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: irského vrchního tovčího, Irčana Garselita, bez něhož nelze uloviti Twrcha Trwytbe."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: smyčku z vousu Dillusa Vousatého, neboť ta dvě štěňata neudrží leč ona. A nebude nic platna, nebude-li mu vous vytrhán zaživa, a to dřevěnými klišťkami. Nedovolí, aby se mu to stalo zaživa, a z mrtvého nebude nic platna, protože bude křehká."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě lovce, jenž by udržel ta dvě štěňata, leč Kynedyr Wylt, syn Hettwna Glavyrawga. je devětkrát divočejší než nejdivočejší zvíře v horách. Nedostaneš ho nikdy a mou dceru nedostaneš." „To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné." „I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: nelze uloviti Twrcha Trwythe, nedostaneš-li Gwynna, syna Nuddova, jemuž Bůh dal moc nad d'ábly v Annwvnu, aby nebyl zničen tento svět je tam nepostradatelný."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: není na světě koně, jenž by unesl Gwynna na lov Twrcha Trwythe, leč Du, kůň Moro Oerweddawga."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: nepřijde-li Gwylennhin, král francouzský, nebude Twrch Trwyth uloven bez něho. Nehodí se mu, aby opustil své království kvůli tobě, a nepřijde sem nikdy."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: Twrch Trwyth

nebude uloven, nedostaneš-li syna Aluna Dyvedského, ten dovede dobře pouštět psy."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné." „I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: nikdy nebude Twrch Trwyth chycen, nebudeš-li mít Aneda a Aethlema. Jsou rychlí jako vítr; nikdy nebyli puštěni na zvíře, jehož by nezabili - "

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: Artuše a jeho druhy, aby lovili Twrcha Trwythe. Je to muž mocný, nikdy nepřijde kvůli tobě a nebudeš ho moci donutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: Twrch Trwyth nebude moci být chycen, nepřijde-li Bwlch a Kyvwlch a Syvwlch, synové Kilydda Kyvwlcha, vnuci Kleddyva Divwlcha, jejich tři štíty Gorwenn Gwenn, jejich tři kopí Govan Gwnn, jejich tři meče Benyn Byn, jejich tři psi Glass, Gleissig, Gleissag, jejich tři koně Cavall, Kall, Cuall, jejich tři ženy Hwyr Dyddwg, Drwg Dyddwg a Llwyrr Dyddwg, jejich tři vnuci Och a Garm a Diaspad, jejich tři dcery Lluched, Neved a Eissiwed a jejich tři služební Drwg a Gwaeth a Gwaethav Oll. Tito tři muži zatroubí na své rohy a všichni ostatní vykřiknou tak, že každý bude myslet, že nebe padá na zemi." „To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: meč obra Gwrnacha. Twrch Trwyth nebude zabit leč tím; nedá ho po dobrém, ani neprodá, ani nedaruje, nebudeš ho moci donutit."

„To je mi snadné, třebaš myslíš, že to není snadné."

„I když tohle dostaneš, jinou věc nedostaneš: strávíš při tomto hledání všechny noci beze spánku, nedostaneš to a mou dceru nedostaneš."

„Dostanu koně a jízdu a můj pán a příbuzný Artuš mi to všechno opatří. A dostanu tvou dceru a ty ztratíš život."

„Jdi tedy. Nebudeš povinován ani jídlem ani nápojem pro mou dceru, pokud to budeš hledat. A až dostaneš ty vzácnosti, dostaneš mou dceru pro sebe.“

Šli celý ten den až do večera, až spatřili veliký hrad, největší na světě. Z hradu vyšel veliký černý muž, větší než tři muži tohoto světa. I tázali se ho: „Odkud přicházíš, muži?“

„Z hradu, který tamhle vidíte.“

„Čí je to brad?“

„Jste věru bez rozumu! Není na světě člověka, jenž by nevěděl, čije to hrad. Patří obru Gwrnachovi.“

„Jak přijímají hosty a cizince přicházející na ten hrad?“

„Ach, pane, Bůh vás opatruj! Žádný host se odtamtud nikdy nevrátil živ. Nepouští se dovnitř nikdo leč ten, kdo přináší s sebou své umění.“

Přišli k bráně. Gwrhyr Gwalstawt Ieithoedd vece: „Je tu vrátný?“

„Je, a ty - nechť tvůj jazyk nezůstane němý: proč se ptáš?“

„Otevři bránu!“

„Neotevřu.“

„Proč neotevřeš?“

„Nuž vešel do masa a nápoj do rohu a je slyšet zvuky kroků v síni obra Gwrnacba. Dnes se již neotevře nikomu leč umělci, jenž přináší s sebou své umění.“

Tu řekl Kei: „Vrátný, mám s sebou umění.“

„Jaké?“

„Jsem nejlepší cidič mečů na světě.“

„Půjdi to říci obru Gwrnachovi a přinesu ti odpověď.“

Vrátný přišel dovnitř a obr Gwrnach mu řekl: „Máš nějaké zprávy od brány?“

„Mám; u vchodu brány je společnost, jež chce vejít dovnitř.“

„Zeptal ses, mají-li s sebou umění?“

„Zeptal," pravil vrátný, „jeden z nich říká, že dovede dobře cídití meče. Potřebujeme ho?"

„Již dlouho hledám, kdo by mi vycítil meč, a nenašel jsem nikoho. Pusť ho dovnitř, neboť má s sebou umění."

Vrátný přišel a otevřel bránu. A Kei sám vešel dovnitř a pozdravil obra Gwrnacha. Postavili proň křeslo před Gwrnachem a Gwrnach mu pravil: „Ó muži, je pravda, co se o tobě tvrdí, že totiž dovedeš cídití meče?"

„Umím to dobře," vece Kei.

Přinesli mu Gwrnachův meč; Kei si vzal z podpaží mramorový brus a otázal se, co by se mu nejlépe líbilo, zda nabílo nebo namodro.

„Udělej s ním, co uznáš za dobré, jako by byl tvůj."

Kei vyleštil polovinu ostří a dal mu meč do ruky. „Líbí se ti to tak?"

„Líbil by se mi více než cokoli v mém panství, kdyby byl celý takový. Škoda, že takový muž jako ty je bez společníka."

„Ó pane, mám společníka, třeba nepřináší tohoto umění."

„Kdo je to?"

„Nechť jde vrátný ven a já mu povím znamení: Hrot jeho kopí se oddělí od ratiště, raní vítr do krve a sestoupí znovu na ratiště."

Otevřeli bránu a Bedwyr vešel dovnitř. A Kei řekl: „Bedwyr je znamenitý člověk, třeba nezná tohoto umění."

Mužové, kteří zůstali venku, velice rokovali o odchodu Keiově a Bedwyrově dovnitř. Ale mladík, jenž byl s nimi, jediný syn ovčáka Kustenhina, vnikl dovnitř, jeho druhové ho následovali; šli přes tři hradní dvory, až byli uvnitř hradu. I pravili synu Kustenhinovu jeho druhové: „Tímto jsi dokázal, že nejlepší člověk (goreu);" a odtud nadále se nazýval Goreu, syn Kustenhinův. Rozptýlili se po obydlích, aby mohli zabít ty, kdož v nich byli, bez vědomí obrova.

Meč byl uveden do pořádku a Kei jej dal obru Gwrnachovi do ruky, jakoby proto, aby se podíval, zda se mu práce líbí. Obr řekl: „Práce je dobrá a líbí se mi.“ Kei řekl: „Tvůj meč poškodila pochva; dej mi ji, abych z ní odstranil dřevo a udělal nové.“ A vzal pochvu a do druhé ruky meč, a stojí nad obrem, jako by dával meč do pochvy, namířil jej proti obrovi a uťal mu hlavu. Zpustošili hrad, pobrali z majetku a klenotů, co chtěli, a přesně do roka a do dne se vrátili na dvůr Artušův s mečem obra Gwrnacha.

Pověděli Artušovi, jak se jim vedlo. Artuš řekl: „Co bychom měli nyní nejdříve hledati z těch divů?“ - „Nejsprávnější je,“ odpověděli, „hledati Mabona, syna Modronina. A nenajdeme ho, nenajdeme-li dříve jeho příbuzného Eidoela, syna Aerova.“

I zvedl se Artuš a s ním bojovníci Anglie hledat Eidoela. Přišli až ke Kaer Glini, kde byl Eidoel ve vězení. Glini stál na cimbuří svého hradu a pravil: „Artuši, co ode mne žádáš, že mě nenecháváš na pokoji na tomto skalnatém útesu? Nemám v něm bohatství ani zábavy, nemám pšenice ani ovsu, i když se mně ty nesnažíš ublížiti.“

Artuš odvětil: „Nepřišel jsem, abych ti ubližoval, nýbrž hledat vězně, kterého máš.“

„Dám ti vězně, ač jsem ho nezamýšlel vydati nikomu. A zároveň dostaneš mou pomoc a podporu.“

Mužové pravili Artušovi: „Pane, jdi domů! Nepůjdeš přece se svým vojskem hledat věci tak nepatrných, jako jsou tyto.“

Artuš řekl: „Gwrhyre Gwalstawte Ieithoedde, tobě přísluší jíti na tuto výpravu: znáš všecky jazyky a rozumíš řeči zvířat a ptáků. Eidoele, tobě přísluší jíti ho hledat s mými lidmi, je to tvůj bratranec. Keii a Bedwyre, doufám, že splníte poslání, za nímž jdete. Jděte mi na tuto výpravu.“

I šli, až přišli ke kosu z Kilgwri. Gwrhyr se ho otázal: „Pro lásku boží, víš něco o Mabonovi, synu Modronině, jenž byl třetí noc po svém narození odnesen ze svého místa mezi matkou a zdí?“

Kos odpověděl: „Když jsem sem přišel poprvé, byla tu kovadlina kovářova a já byl mladý pták; nepracovalo se na ní, leč že jsem si o ni otíral každého večera svůj zobák; dnes již z ní nezbývá ani tak velký kousek jako ořech: ať mě Bůh ztrese, slyšel-li jsem něco o muži, na něhož se ptáte. Co se však sluší a patří, abych vykonal pro posly Artušovy, to udělám: jest druh zvířat, jež Bůh stvořil přede mnou; dovedu vás tam.“

Přišli na místo, kde byl jelen z Rhedynvre: „Jelene z Rhedynvre. přišli jsme k tobě co poslové Artušovi, poněvadž neznáme staršího zvířete, než jsi ty. Pověz, víš-li něco o Mabonovi, synu Modronině, jenž byl třetí noc odnesen od své matky?“ Jelen odpověděl: „Když jsem sem přišel poprvé, neměl jsem než jeden výhonek z každé strany hlavy. A zde nebyl les leč mladý stromek dubový: a ten vyrostl v dub o stu větvích a dub potom padl a dnes z něho nezbývá než červený pařez. Od té doby až do dneška jsem tu: neslyšel jsem nic o tom, na koho se ptáte. Zavedu vás však, poněvadž jste poslové Artušovi, na místo, kde je tvor, jež Bůh stvořil přede mnou.“

Přišli na místo, kde byla sova z Kwm Kawlwydu: „Sovo z Kwm Kawlwydu. jsou zde poslové Artušovi. Víš něco o Mabonovi, synu Modronině, jenž byl třetí noci po svém narození odnesen od své matky?“

„Kdybych to věděla, pověděla bych vám. Když jsem sem přišla poprvé, veliké údolí, jež vidíte, bylo pokryto lesem. A přišlo do něho pokolení lidské a zničilo jej. A vyrostl v něm druhý les a tento je třetí. Má křídla jsou zkornatělé pahýly. Od té doby až dodnes jsem tu: neslyšela jsem nic o člověku, na kterého se ptáte. Zavedu však posly Artušovy na místo, kde je nejstarší tvor, jenž je na tomto světě, orel z Gwernabwy.“

Gwrhyr vece: „Orle z Gwernabwy, přišli jsme k tobě co poslové Artušovi otázat se tě, zda víš něco o Mabonovi, synu Modronině, jenž byl třetí noci po svém narození odnesen od své matky.“

Orel odpověděl: „Je to již dávno, co jsem sem přišel. A když jsem sem přišel poprvé, měl jsem tu skálu, s jejíhož vrcholku jsem každý večer zobal hvězdy. Nyní není vysoká ani na dlaň. Od té doby až dodnes jsem tu, a neslyšel jsem nic o muži, na kterého se ptáte, leč jednou, když jsem si šel hledat potravu až do Llyn Llyw. Když jsem tam přišel, zařal jsem své drápy do lososa, domnívaje se, že mi bude sloužit za potravu na dlouhý čas. A on mne strhl do hlubiny, takže jsem se od něho stěží zachránil. I podnikl jsem proti němu válečné tažení se svými příbuznými a on vyslal ke mně posly, aby ho se mnou smířili. A přišel ke mně. abych mu odstranil z hřbetu padesát harpun. Neví-li on něco o věci, na niž se tážete, neznám nikoho, kdo by to věděl. Zavedu vás však na místo, kde je.“

Přišli na místo, kde byl losos. Orel pravil: „losose z Llyn Llyw, přišel jsem k tobě s posly Artušovými zeptat se tě, zda víš něco o Mabonovi, synu Modronině, jenž byl třetí noci po svém narození odnesen od své matky.“

„Tolik, co vím, povím. S každým přílivem pluji proti řece, až přijdu k hraně zdi Kaer Loyw. A tam jsem zakusil takové zlo, jakého jsem nezkusil v životě. A abyste věřili, pojd'te dva z vás se mnou, po jednom na každé pleci.“

Kei a Gwrhwr Gwalstawt Ieithoedd vstoupili na jeho plece a šli, až přišli ke zdi vězení a uslyšeli z druhé strany nářek a bědování. Gwrhwr řekl: „Kdo to nařiká v tomto kamenném domě?“

„Ó pane, ten, kdo je zde, má příčinu k nářku! Zde je v žaláři Mabon, syn Modronin: a nikdo nebyl vězněn krutěji než já, ani Lludd Llaw Ereint ani Greid, syn Eri.“

„Máš naději, že budeš propuštěn za stříbro nebo zlato nebo bohatství tohoto světa, či jen bojem a násilím?“

„Pokud se vůbec mohu dostat ven, lze to jedině bojem.“

I vrátili se odtamtud a přišli na místo, kde byl Artuš. Pověděli, kde je Mabon, syn Modronin v žaláři; Artuš svolal bojovníky

tohoto ostrova a táhl ke Kaer Loyw, kde byl Mabon vězněn. Kei a Bedwyr šli rybě na plece, a zatímco Artušovi bojovníci útočili na hrad. Kei prolomil zeď, vzal vězně na hřbet, a muži se bili dále. Artuš se vrátil domů a s ním svobodný Mabon, syn Modronin.

Artuš vece: „Co bychom měli nyní nejdříve hledati z oněch divů?“ - „Nejsprávnější je hledati dvě mládata Gast Rhymhi.“ - „Víš se,“ pravil Artuš, „kde jsou?“ - Kdosi odpověděl: „Je v Aber Deugleddyvu.“ - Artuš přišel do domu Tringadova v Aber Cled-dyvu a tázal se ho: „Slyšel jsi tu o ní? A jakou má podobu?“ - „Je tu v podobě vlčice,“ odpověděl, „a její dvě mláďata chodí s ní; často mi podávála skot. A je dole v Aber Cleddyvu v jeskyni.“ Artuš poslal jedny ve své lodi Prydwen po moři a druhé po pevnině, aby vlčici chytili. Obklíčili ji tak i s jejími dvěma štěňaty a Bůh z lásky k Artušovi jim vrátil jejich původní podobu. Bojovníci Artušovi se rozešli po jednom i po dvou.

Když jednoho dne Gwythyr, syn Greidawlův. kráčel přes horu, uslyšel žalostné výkřiky a nářek, jež bylo bolno poslouchati. Rozběhl se tím směrem, a když tam přišel, uviděl mraveniště ohrožené ohněm, i vytasil meč, odřízl mraveniště od země a zachránil je tak před ohněm. I pravili mu mravenci: „Kéž ti Bůh požehná, jako ti žehnáme my. A prokážeme ti službu, jaké by ti nemohl prokázati žádný člověk.“ - Přišli potom s devíti sextárii lněného semene, všecko naměřeno, jak označil Yspaddaden Pennkawr Kulhwchovi, a nescházelo nic než jedině zrnko a s tím se ještě před večerem přibelhal kulhavý mravenec.

Když Kei a Bedwyr seděli na vršku Pumlumonu na Karn Gwylathyru, v největším větru na světě, rozhlédli se kolem a v dáli směrem k jihu uviděli veliký dým, kterým vítr nepohnul ani sebe-méně. Tu vece Kei: „Při ruce mého přítele, viz oheň bohatýra!“ - Pospíšili směrem k dýmu a přiblížili se tam z dálky s velikou opatrností, až spatřili Dillusa Vousatého, jenž pekl divokého

kance. „To je největší z dobrodruhů, jenž se vždy vyhýbal Artušovi," děl Kei. I vece Bedwyr Keiovi: „Ty ho znáš?" - „Znám," odvětil Kei. „Je to Dillus Vousatý: na světě není smyčky, jež by udržela Drudwyna, štěně Greidovo, leč smyčka z vousu muže, kterého tamhle vidíš. A nebude nic platná, leč když bude z jeho brady vytrhán zaživa dřevěnými klíšťkami, neboť vlas by byl křehký, kdyby byl mrtev." - „Co s ním máme počít?" tázal se Bedwyr. - „Nectíme ho," děl Kei, „aby se dosyta najedl masa, a on potom usne." - Zatímco jedl, udělali dřevěné klíšťky; když Kei jistě věděl, že spí, vykopal mu pod nohama jámu, největší na světě, a dal mu ohromnou ránu a tiskl ho v jámě tak dlouho, dokud mu dřevěnými klíšťkami nevyškubali úplně vous; a potom ho dobili.

Odtud šli oba do Kelliwigu v Cornwallu se smyčkou z vousu Dillusa Vousatého a Kei ji dal Artušovi do ruky. A tu Artuš zazpíval verš:

„Kei udělal smyčku z vousu Dillusa, syna Eureiova: kdyby byl zdrav, byla by to tvá smrt."

A proto se Kei rozhněval tak, že bojovníci tohoto ostrova jen stěží sjednali mír mezi ním a Artušem: avšak od té doby, ani když byl Artuš v úzkých, ani když mu pobili jeho lidi, Kei se nevrhal do nebezpečství s ním.

Tu vece Artuš: „Co bychom měli nyní nejdříve hledat z těch divií?" - „Nejsprávnější je hledati Drudwyna, štěně Greidovo." Nedávno předtím Kreiddylad, dcera Lludda Llawa Ereinta, šla s Gwythyrem, synem Greidawiovým. Dřív než s ní Gwythyr spal, přišel Gwynn, syn Nuddův, a násilně ji unesl. Gwythyr, syn Greidawlův, sebral vojsko a přišel bojovat s Gwynnem. Gwynn zvítězil a zmocnil se Greida, syna Eri, Glivieua Eil Tarana, Gwrgwsta Ledlwm a jeho syna Dvynartha, dále Penna, syna Nethawgova, Nwythona a jeho syna Kyledyra Wylta a zabil Nwythona, odkryl jeho srdce a donutil Kyledyra, aby otcovo

srdce snědl; a proto Kyledyr zešílel. Artuš o tom uslyšel a odebral se na sever a povolal k sobě Gwynna, syna Nuddova, propustil pány z jeho žaláře a sjednal mír mezi Gwynnem a Gwythyrem. Takový mír sjednali: že dívka má být ponechána v domě svého otce, nepatříc nikomu z obou, a Gwynn a Gwythyr mají o ni bojovat každého prvního máje od té doby až do soudného dne a že dívku dostane ten, kdo zvítězí o soudném dni. A když se tito pánové smířili, Artuš dostal Mygdwna, koně Gweddwova, a smyčku Kwrse Kanta Ewina.

Potom šel Artuš do Bretaně a s ním Mabon, syn Melltův, a Gware Gwallt Euryn hledat dvě štěňata Glythvyra Llydawiga. Když je našel, šel Artuš až na západ Irska pro Gwrgi Severi a s ním šel Odgar, syn Aeddův, král irský. Odtud šel Artuš na sever a zmocnil se Kyledyry Wylta; ten pak šel hledat kance Ysgithyrwynna Pennbeidda a s ním šel Mabon, syn Melltův, drže dva psy Glythvyra Llydawiga a Drudwyna, štěně Greidovo. A Artuš sám šel na hon, drže svého psa Kavalla, a Kaw Britský vsedl na Artušovu klisnu llamrei a první se pustil do něho; tehdy vzal Kaw silnou sekerku a odvážně a hbitě šel ke kanci a rozťal mu hlavu ve dvě a vzal mu tesák. A kance neroztrhali psi, jež označil Yspaddaden Pennkawr, nýbrž sám Kavall, pes Artušův.

A když Ysgithyrwynn Pennbeid byl zabit, odebral se Artuš se svou družinou do Kelliwigu v Cornwallu; a odtud poslal Menwa, syna Teirgwaeddova, aby se podíval, zda Twrch Trwyth ještě má ty klenoty mezi ušima, protože by bylo zbytečné jít s ním bojovat, kdyby jich neměl. Nebylo však pochyby, že tam je, neboť byl právě zpusťošil třetinu Irska. Menw ho šel hledat a uviděl ho v Irsku v Esgeir Oervelu. I změnil se Menw v ptáka a sestoupil nad doupě a pokoušel se popadnout mu jeden z klenotů. Nedostal však nic než jednu štětinu; kanec prudce a hbitě vstal a otrásal se tak, že něco z jeho jedu zasáhlo Menwa, a od té doby Menw nebyl zcela zdrav.

Potom Artuš vyslal posla k Odgarovi, synu Aeddovu, králi irskému, žádat od něho kotel jeho majordoma, Irčana Diwrnacha. Odgar ho žádal, aby jej dal. Diwrnach odpověděl: „VÍ Bůh, i kdyby mu měl prospět i jediný pohled na kotel, nedostal by ho.“ Posel Artušův se vrátil z Irska s tímto odmítnutím. I vypravil se Artuš s lehkou družinou, vystoupil na svou loď Prydwen a přišel do Irska. Zaměřili k domu Irčana Diwrnacha; družina Odgarova viděla jejich počet. A když se dosyta najedli a napili, Artuš žádal o kotel. Diwrnach odpověděl, že kdyby jej dal někomu, byl by tak učinil na přímlovu Odgara, krále irského. Po tomto odmítnutí vstal Bedwyr, uchopil kotel a dal jej na hřbet Hygwyddovi, panoši Artušovi). (Ten byl po matce bratr Artušova panoše Kacmwriho. jeho úřadem bylo nositi vždy Artušův kotel a topiti pod ním.) Irčan Llenlleawg popadl Kaledvwlech, zakroužil jím a zabil Diwrnacha a všechny jeho lidi. Přišla irská vojska a bojovala s nimi. A když je nadobro zahnali na útěk, Artuš a jeho lidé před jejich očima odešli na loď, nesouce kotel plný irských peněz. A sestoupili do domu Llwydeua, syna Kilkoedova, v Porth Kerddinu v Dyvedu, a tam je míra kotle.

A tu shromáždil Artuš, co bylo bojovníků v Anglii a na třech dalších ostrovech přilehlých, co bylo ve Francii a v Bretani, v Normandii a v Zemi léta a co bylo vybraných pěších vojinů a proslulých jezdců, a šel se všemi těmito zástupy do Irska. A v Inku byl před ním veliký strach a hrůza. Když Artuš vstoupil na pevninu, přišli k němu irští svatí žádat ho o ochranu a Artuš jim dal ochranu a oni mu dali své požehnání. Mužové irští přišli k Artušovi a dali mu zaopatření. Artuš přišel až do Esgeir Oervelu v Irsku, kde byl Twrch Trwyth se svými sedmi selaty. Pustili na něho psy ze všech stran; toho dne s ním bojovali Irčané až do večera, a on přece zpustošil pětinu Irska. Druhého dne s ním bojovala čeleď Artušova, a nedostali od něho

nic dobrého, vyjma co utrpěli škody. Třetího dne se pustil Artuš do boje, jenž trval devět dní a devět nocí, a nezabil leč jedno z jeho selat. I tázali se Artuše jeho mužové, jaké že je to prase. On vece: „Byl to král a pro jeho hříchy jej Bůh změnil v kance.“

Artuš poslal Gwrhrya, aby se s ním pokusil mluvit Gwrhryr šel v podobě ptáka a sestoupil nad pelech, kde byl se svými sedmi selaty, a tázal se ho: „Pro toho, jenž ti dal tuto podobu, může-li kdo z vás mluvit, žádám, abyste přišli mluvit s Artušem.“ - Odpovědělo sele Grugyn Gwrych Ereint (jehož všechny štětiny byly jako stříbrné nitky, a kudykoli šlo, lesem i polem, bylo vidět, jak se jeho štětiny lesknou): „Při tom, jenž nám dal tuto podobu, neučiníme tak a nepovíme Artušovi nic. Dosti zla způsobil nám Bůh už tím, že nám dal tuto podobu, i kdybyste nebyli přišli s námi bojovat“ - „Povím vám, že Artuš bojuje o hřeben, nůžky a břitvu, jež má Twrch Trwyth mezi ušima.“ Grugyn odvětilo: „Neusmrtí-li ho dříve, nedostane těch klenotů. A zítra ráno vyrazíme odtud, půjdeme do říše Artušovy a naděláme tam škody, co nejvíce budeme moci.“

Dali se na cestu přes moře k Walesu a Artuš se svými vojsky, koni i psy plul v Prydwenu a okamžitě je uviděl. Twrch Trwyth přišel k zemi v Porth Kleis v Dyvedu; Artuš té noci přišel do Mynyw. Druhého dne oznámili Artušovi, že již odešli. A dostihli ho, když dával skot Kynnwase Kwrr y Vagyla, pobiv před příchodem Artušovým, co bylo lidí i zvířat v Deu Gleddyvu. Jakmile přišel Artuš, utekl Twrch Trwyth odtamtud až do Presseleu. Artuš tam přišel s vojsky světa.

Artuš poslal na hon své lidi, Eli a Trachmyra, on sám držel Drudwyna, štěně Greidovo, na druhém konci šel Gwarthegy, syn Kawův, drže dvě štěňata Glythvyra Llydawiga, a Bedwyr držel Kavalla, psa Artušova. Artuš seřadil všechny své bojovníky po obou stranách Nyveru. Přišli tři synové Kleddyva Divwlcha, kteří dosáhli veliké slávy zabitím Ysgithyrwynna Pennbeidda.

A tu vytáhl Twrch Trwyth z Llyn Nyveru a přišel do Kwm Kerwymu a tam se proti nim postavil. A tu zabil čtyři bojovníky Artušovy, Gwartbegyda, syna Kawova, Tarawga z Allt Clwydu, Rbeiddwna, syna Eli Advera, a Isgovana Haela. Usmrtiv tyto muže, přistavil se proti nim na tom místě a zabil Gwydrebo, syna Artušova, Irčana Garselida, Glewa, syna Ysgawtova, a Ysgawyna, syna Panonova. On sám byl raněn.

Druhého dne ráno, za úsvitu, někteří z mužů ho dostihli a tu byli zabiti Huandaw, Gogigwr, Penmpingyon, tři sluhové Glewlwyda Gavaelvawra, takže již neměl naprosto žádného sluhu leč samotného Llaesgenyma, od něhož nikomu nevzešlo nic dobrého. A zároveň bylo zabito mnoho mužů země a Gwlydyn Saer, vrchní tesař Artušův. A tu ho Artuš dostihl v Pelumyawgu, kde zabil kanec Madawga, syna Teithyonova, Gwynna, syna Tringada, syna Nevedova, a Eiryawna Pennlloran. Odtud šel do Aber Tywi, tam se jim postavil a tu zabil Kynlasa, syna Kynanova, a Gwylennhina, krále francouzského. Odtud šel do Glyn Ystu a tam se ztratil mužům i psům. Artuš povolal k sobě Gwynna, syna Nuddova, a otázal se ho, zda neví něco o Twrchu Trwythovi. On odpověděl, že neví. Tu se vypravili na hon za vepři všichni lovci až po Dyffryn Llychwr. Ale selata Grugyn Gwallt Ereint a llwydawg Govynnyad na ně podnikla útoka pobila všechny lovce, takže z nich nevyvázl živ leč jeden muž. I přišel Artuš se svými vojsky k místu, kde byli Grugyn a Llwydawg, a pustili tu úplně všechny označené psy, co jich tu bylo. A v tu chvíli, když se postavili proti nim, Twrch Trwyth přišel a osvobodil je. A neviděl se s nimi od té doby, co přišli přes irské moře, až zde.

Mužové i psi na něho spadli a on se dal na útěk až na Mynydd Amanw. A tu bylo zabito jedno z jeho selat a došlo k boji na život a na smrt. A tu byl zabit Twrch Llawin a druhé z jeho selat jménem Gwys. A odtud šel do Dyffrynn Amanw a tam byli zabiti Banw a Bennwig; odtud s ním nešlo z jeho selat živo leč

Grugyn Gwallt Ereint a llwyddawg Govynnyad. Z toho místa šli do Uwcb Ewinu a tam ho dostihl Artuš. Twrch Trwyth se jim postavil a tu zabil Echela Vorddwyd Twlla, Garwylibo Eil Gwyddawga Gwyr a ještě mnoho mužů a psů. Odtud šli do Llwh Tawy, Grugyn Gwallt Ereint se tu od nich odloučil a šel odtud do Din Tywi a odtamtud do Keredigyawnu a za ním šli Eli a Trachmyr a spolu s nimi mnoho jiných. A přišel až do Garth Gregynu a tu byl zabit, llwyddyawg Govynnyad se vrhl mezi ně a zabil Rhuddvywa Rhyse a mnoho jiných s ním a šel do Ystrad Yw. A tam se s ním setkali mužové bretonští a on zabil krále bretonského Hirpeissawga, llygadrdda Emyse a Gwrbothua, strýce Artušovy, bratry jeho matky. A tu byl zabit

Twrch Trwyth prošel mezi Tawy a Ewyasem. Artuš proti němu svolal Cornwall a Dyvneint do ústí Havreny a promluvil k bojovníkům tohoto ostrova: „Twrch Trwyth pobil mnoho mých mužů. Při mužnosti mužů, nedostane se do Cornwallu, dokud budu živ. Nebudu ho dále pronásledovati, nýbrž půjdu proti němu na život a na smrt. Vy dělejte, co můžete.“

A zůstali při takové řadě: vyslali četu rytířů se psy ostrova do Ewyasu a odtamtud se obrátit k Havreně a tam ho vyčíhati s osvědčenými bojovníky tohoto ostrova nebo ho zahrnout do Havreny. Za ním šel k Havreně Mabon, syn Modronin, na Gwynn Mygdwnovi, koni Gweddwovu, a Goreu, syn Kustenhinův, Menw, syn Teirgwaeddův, mezi Llynn Lliwan a Aber Gwy. A Artuš se na něho vrhl s bojovníky tohoto ostrova.

Osla Gyllellvawr, Manawyddan, syn Llyrův, Kacmwri, sluha Artušův, a Gwyngelli se přiblížili a vrhli se na něho. I chytli ho nejdřív za nohy a ponořili ho do Havreny, takže mu voda šla nad hlavu. Z jedné strany Mabon, syn Modronin, bodl svého hřebce a vzal mu břitvu; a z druhé strany Kyledyr Wyllt vjel na jiném hřebci do Havreny a odňal mu nůžky. Než mu mohli vzít hřeben, dosáhl Twrch Trwyth nohama země, a jakmile se dotkl země, nemohl mu

stačiti kůň ani pes, dokud nepřišel do Cornwallu. A vedlo se jim hůře, když se snažili zachrániti ty dva muže před utonutím, než když se mu pokoušeli odnítí ony klenoty. Kacmwriho, jak ho táhli nahoru, dva mlýnské kameny stahovaly do hlubiny, když Osla Gyllellwawr běžel za Twrchem Trwythem, vypadl mu nůž z pochvy a ztratil jej, pochva se potom naplnila vodou, a když ho vytahovali, stahovala jej do hlubiny.

Potom šel Artuš s vojsky, až ho dostihl v Cornwallu. A co škody způsobil předtím, nestálo ani za řeč proti tomu, co jí nadělal, když mu chtěli odnítí hřeben. Konečně s velikými oběťmi dostali od něho hřeben. A potom ho vyhnali z Cornwallu, zahnali přímo do moře a od té chvíle se nikdy nezdělo, kam šel, a Aned s Aethlem s ním.

A odtud šel Artuš do Kelliwigu v Cornwallu, osvěžit se lázní a zotavit se ze své námahy. Artuš vece: „Zbývá ještě něco z těch divů, co bychom neměli?“

Jeden z mužů odvětil: „Ano, krev čarodějnice Gorddu, dcery čarodějnice Gorwenny z Pennant Govudu z pomezí pekla.“ Artuš se vydal k severu a přišel k místu, kde byla jeskyně čarodějnice. Gwynn, syn Nuddův, a Gwythyr, syn Greidawlův, radili, aby poslal Kacmwriho a jeho bratra Hygwydda bojovat s čarodějnicí. Jak vcházeli do jeskyně, čarodějnice se na ně vyřítla, popadla Hygwydda za vlasy a udeřila jím o zem pod sebou. A Kacmwri uchopil ji za vlasy a táhl ji od Hygwydda: ona se obrátila na Kacmwriho, spráskala je oba, odzbrojila je a kopanci a ranami pěstí je vyhnala ven. Artuš se rozhněval, vida oba panoše polomrtvé, a chtěl se vrhnouti do jeskyně. A tu mu pravili Gwynn a Gwythyr: „Nezdá se nám hezké ani zábavné viděti tě rvát se s čarodějnicí. Pošli do jeskyně Hira Amrena a Hira Eiddyla.“ Oni šli. A jestliže se prvním dvěma vedlo zle, těmto bylo ještě hůře, takže Bůh ví, jestli by se všichni čtyři hnuli

z místa, kdyby je všechny čtyři nedali na klisnu Artušovu Llamrei. A tu se Artuš vrhl k vchodu jeskyně a od vchodu hodil po čarodějnici svým nožem Karnwennanem, zasáhl ji v půli a rozťál ji ve dva kusy. A Kaw Britský vzal krev čarodějnice a opatroval ji.

A tu vytrhl Kulhwch a s ním Goreu, syn Kustenhinův, a všichni ti, kdož přáli zle Yspaddadenu Pennkawrovi, s těmi divy na hrad. A Kaw Britský mu šel oholit bradu a oholil mu úplně maso i kůži až na kost, od jednoho ucha ke druhému. A Kulhwch se tázal: „Jsi oholen?“

„Jsem oholen," odpověděl.

„Patří tvá dcera nyní mně?"

„Tobě," odpověděl. „A nemusíš za to děkovati mně, nýbrž děkuj Artušovi, který ti ji získal. Pokud jde o mne, nikdy bys ji nebyl dostal. A nyní přišla chvíle mé smrti."

A tu ho Goreu, syn Kustenhinův, uchopil za vlasy, táhl ho za sebou do hradní věže, utál mu hlavu, narazil ji na kůl na hradním dvoře a zabral hrad i jeho panství

A té noci spal Kulhwch s Olwen a ona mu byla jedinou ženou po celý život. A vojska Artušova se rozešla, každé do své země.

Tak dostal Kulhwch Olwen, dceru
Yspaddadenu Pennkawra.

Sen Rhonabwyův

Vyprávění osmé a poslední

Madawg, syn Mareduddův, byl pánem nad Powysem v celém jeho rozsahu, totiž od Porforddu až do Gwavanu v nejvyšších místech Arwystli. Toho času měl bratra, jenž nebyl tak vysoké hodnosti jako on: to byl Jorwoerth, syn Mareduddův. Toho pojala veliká sklíčenost a zármutek, když viděl důstojnost a moc, jakou měl jeho bratr, a sám neměl nic. I shromáždil své přátele a druhy svého mládí a radil se s nimi, co má v této věci podniknouti. A rozhodli, že vyšlou několik lidí, aby pro něho žádali zaopatření. Madawg mu navrhoval hodnost majordoma, stejné postavení, jako má on sám, a koně, zbraně i pocty. Jorwoerth to odmítl a jal se podnikati loupežné výpravy po Anglii, vraždil lidi, pátil domy a jímал zajatce. I radil se Madawg s pány powysskými a rozhodli se položit do každých tří okrsků Powysu po stu mužích, aby ho hledali. A učinil stejně pro rovinu powysskou od Aber Keirawgu a Aligtwnveru až po Rhyd Wilure a na Evyrnwy, jako pro tři nejlepší okrsky Powysu. A v Nillystwn Trevanu, na té rovině, se ti mužové rozdělili.

Toho hledání se zúčastnil muž jménem Rhonabwy; s ním byli v jednom oddíle Kynnwrig Vrychgoch z Mawddwy, Kadwgawn Vras z Moelvre v Kynnleithu. A odebral se do domu Heilyna Rudda, syna Kadwgawna, syna Iddonova.

Když přišli k domu, spatřili starou síň, úplně černou, s rovným štítem, z níž vycházel převeliký dým. A když vešli dovnitř, uviděli hrbolatou půdu plnou dolíků; kde byl hrbol, stěží se člověk udržel zpřímá, jak byl kluzký výkaly a močí skotu, a kde byl dolík, měl člověk nohy výše než po nártu ve směsi vody

a dobytčí moči. Na zemi bylo množství cesmínových větví, jejichž konce byly okousány od skotu. Když přišli do přední části síně, uviděli holou a prachem pokrytou podlahu. Na jedné straně byla stařena udržující oheň; kdykoli jí bylo zima, házela do ohně plnou zástěru plev, takže bylo těžko snést dým, deroucí se člověku do nozder. Na druhé straně viděli na podlaze žlutou telecí kůži; a byla by to bývala velká výhoda pro některého z nich, kdyby se mu poštěstilo dostat se na tuto kůži.

Posadili se a ptali se stařeny, kde jsou domácí lidé. Žena jim odpověděla toliko zabručáním. Vtom ti lidé přišli: červený muž, trochu plešatý, nakučeravělých vlasů, nesoucí na zádech otep, a malá pobledlá žena s náručí větví. Pozdravili chladně hosty a žena jim rozdělala oheň z větví a šla vařit. Přinesla jim k jídlu ječný chléb, sýr a směs vody a čerstvého mléka.

A tu, hle, nastala taková vichřice a liják, že by bylo velmi těžko odejít. Cítili se unaveni po své namáhavé cestě a šli spát. Když pohleděli na lůžko, viděli na něm jen krátkou slámu, zaprášenou a plnou blech, s kusy větví; a sláma, která přečnívala jejich hlavy a nohy, byla ožrána od bulíků. Byla na ní rozestřena brunátná pokrývka, ošumělá a děravá, a nad pokrývkou kus plátna s velikými děrami a na jeho konci poloprázdný polštář, jehož povlak byl hodně špinavý. Šli spát; na oba druhy Rhonabwyovy sestoupil těžký spánek, když je dříve byly potrápily blechy a únava. Rhonabwy, když nemohl ani spát, ani si odpočinout, myslil si, že by méně trpěl, kdyby šel na žlutou telecí kůži na podlaze. A opravdu tam usnul.

Hned jak mu spánek sestoupil na oči, bylo mu dáno vidění, že jde se svými druhy plání Argyngroeg. A zdálo se mu, že cílem a mezníkem jeho cesty je Rhyd y Groes na Havreně. Jak tak šel, uslyšel hluk; a neslyšel nikdy hluku tak rychle postupujícího. I ohlédl se a spatřil mladého muže žlutých kudrnatých vlasů,

s bradou nedávno oholenou, na hnědém koni, jenž však měl zadní nohy odshora a přední od kolen dolů zelené. Rytíř měl na sobě kabát ze žlutého brokátu, sešitý zeleným hedvábím. Po boku měl meč se zlatým jilcem v pochvě z nového korduánu s řemínky ze smčcí kůže a zlatou přezkou. Navrch měl oblečený plášť ze žlutého brokátu, sešitý zeleným hedvábím a zeleně olemovaný. A co bylo na oděvu i na koni zelené, zelenalo se jako jedlové jehličí, a co bylo žluté, bylo žluté jako květ kručinky.

Když viděli tak bojovného rytíře, pojal je strach, i počali utíkat a rytíř je pronásledoval. Když jeho kůň vydechoval, vzdalovali se od něho, a když vdechoval, blížili se k němu až po hrud' koně. Když je dostihl, prosili o milost. „Rád vám ji dám a nebojte se.“

„Ó pane, když jsi nám dal milost, povíš nám, kdo jsi?“ vece Rhonabwy.

„Nezatajím ti svůj původ, jsem Iddawg, syn Mynyouův. Nejsem však tak znám pod svým jménem jako pod přezdívkou.“ „Povíš nám, jaká je tvá přezdívka?“ „Povím; nazývají mě Iddawg Cordd Prydein.“ „Ó pane,“ řekl Rhonabwy, „proč tě tak nazývají?“ „Povím ti: byl jsem jeden z poslů v bitvě kamlanské mezi Artušem a jeho synovcem Medrawdem. Byl jsem tehdy ohnivý mladík a z touhy po bitvě jsem způsobil mezi nimi svár. Takovýto svár jsem způsobil: když mě císař Artuš posílal, abych řekl Medrawdovi, že Artuš je jeho pěstoun a jeho strýc, a on žádal o mír, aby nebyli pobiti synové králů Anglie a jejich šlechticové, tu, ač Artuš ke mně mluvil nejkrásněji, jak dovedl, vyřizoval jsem ten vzkaz Medrawdovi nejurážlivěji, jak jsem mohl, a proto mi byla dána přezdívka Iddawg Cordd Prydein, a proto došlo k bitvě kamlanské. Ale tři noci před ukončením bitvy kamlanské jsem je opustil a šel jsem do Llech Llasu činit pokání. A tam jsem se kál sedm let a dostalo se mi odpuštění.“

Tu, hle, uslyšeli hluk, jenž byl mnohem větší než předcházející. Když se podívali směrem, odkud přicházel, spatřili na velikém koni mladého panoše s ryšavými vlasy bez brady a bez kníru, jenž měl vzezření člověka vznešeného. Od plece a kolen dolů byl kůň hnědý. Muž byl oděn v šat z červeného brokátu, sešitého žlutým hedvábím, a také lem pláště měl žlutý. A co bylo žluté na jeho oděvu i koni, bylo žluté jako květ kručinky, a co na nich bylo červené, bylo tak červené jako nejrudší krev na světě. Vtom je rytíř dohonil a tázal se Iddawga, zda dostane svůj díl těchto malých lidí.

„Dám ti díl, jež se mi sluší dáti, totiž abys jim byl společníkem, jako jsem já.“

Rytíř odejel. „Iddawgu,“ děl Rhonabwy, „kdo byl ten rytíř?“

„Rhuawn Pebyr, syn Deorthacha Wlediga.“

Pak šli přes velikou pláň Argyngroeg až do Rhyd y Groes nad Havrenou. A na míli od brodu viděli po obou stranách cesty stany a boudy a veliké shromáždění vojska. Přišli na břeh brodu a spatřili Artuše sedícího na plochem ostrově pod brodem; po jeho jedné straně byl biskup Bedwin, po druhé Gwartbegyd, syn Kawův, a před nimi stál veliký hnědovlasý panoš držící v ruce meč v pochvě. Byl oblečen v kabát a kápi z čistě černého brokátu; jeho tvář byla bílá jako slonová kost, obočí černé jako černý jantar. A pokud bylo vidět jeho zápěstí mezi rukavicí a rukávem, bylo bělejší než lilie a silnější než nárt bojovníka.

Tu přišel Iddawg a jeho průvodci až před Artuše a pozdravili ho. „Bůh ti žehnej,“ pravil Artuš. „Kde jsi našel, Iddawgu, tak malé lidi?“

„Našel jsem je, pane, výše na cestě.“

Císař se trpce usmál.

„Pane,“ pravil Iddawg, „co se směješ?“

„Nesměji se, Iddawgu, ale je mi líto, když vidím, jak bédní lidé drží tento ostrov po takových mužích, jací jej drželi dříve.“

Tu vece Iddawg: „Rhonabwy, vidíš ten prsten s kamenem na ruce císařově?"

„Vidím," odvětil Rhonabwy.

Jedna z kouzelných vlastností toho kamene je, že si vzpomeneš, co jsi tu dnes viděl. A kdybys nebyl spatřil ten kámen, nevzpomněl by sis na nic."

A potom uviděl vojsko přicházející směrem k brodu. „Iddawgu," děl Rhonabwy, „čí je to vojsko?"

„To jsou druhové Rhuawna Pebyra, syna Deorthacha Wlediga. Ti mužové dostávají medovinu a bragawd co úctu a mohou se bez překážek dvořit dcerám knížat Anglie; a zasluhují toho, neboť v každém nebezpečí jsou napřed a vzadu."

A neviděl ani na koni ani na muži z toho vojska jiné barvy než rudou jako krev. A když se jeden z jezdců oddělil od šiku, bylo to, jako by sloup ohně vyšlehl do vzduchu. To vojsko se utábořilo nad brodem.

Potom uviděli přicházet jiný šik; každý kuň v něm byl vpředu od hrušky sedla bílý jako lilie a odtud dolů černý jako jantar. A uviděli rytíře vyjíždějícího před ostatní a pobízejícího ostruhami koně do brodu, až vystříkla voda na Artuše, na biskupa a všechny, kdož byli s nimi v radě, takže byli zmáčeni, jako by je vytáhli z řeky. A jak obracel koně, panoš, jenž stál před Artušem, udeřil koně přes nozdry mečem v pochvě; kdyby jej byl udeřil ostřím, byl by div, kdyby mu neroztlal stejně maso jako kosti. Jezdec vytáhl svůj meč až do polovičky z pochvy a tázal se ho: „Proč jsi udeřil mého koně? Abys mě urazil nebo pro upozornění?"

„Potřeboval jsi upozornění. Jaká šílenost tě přiměla jeti tak prudce, že voda z brodu vystříkla na Artuše, na posvěceného biskupa a na jejich rádce, až byli mokří, jako by je vytáhli z řeky?"

„Považuji to tedy za upozornění." - A obrátil svého koně zpět směrem k vojsku.

„Iddawgu," děl Rhonabwy, „kdo byl tento rytíř?"

„Mladý muž, považovaný za nejdokonalejšího a nejučenějšího v této zemi, Adeon, syn Taliessinův."

„Kdo byl muž, jenž udeřil jeho koně?"

„Prudký a odvážný mladík, Elphin, syn Gwyddnoův." Tu řekl pyšný, krásný muž, jehož řeč byla plynná a odvážná, že se diví, že se tak veliké vojsko vejde na tak úzké místo, a ještě více že ho překvapuje, že tu jsou v tuto chvíli lidé, kteří slíbili okolo poledne bojovati v bitvě baddonské s Oslou Gyllellvawrem. „A rozhodni se," ukončil svou řeč, „půjdeš-li, či nepůjdeš-li; já půjdu."

„Máš pravdu," řekl Artuš, „pojďme společně."

„Iddawgu," vece Rhonabwy, „kdo je muž, jenž mluví tak prudce s Artušem, jako mluvil onen muž?"

„To je člověk, jenž má právo mluvit k němu tak odvážně, jak chce, Karadawg Vreichvras, syn Llyra Marini, nejvyšší rádce a jeho bratranec."

Potom vzal Iddawg Rhonabwya k sobě na koně a to veliké vojsko se v bitevním pořádku dalo na cestu směrem ke Kevyn Digoli. Když přišli doprostřed brodu na Havreně, obrátil Iddawg svého koně zpět a Rhonabwy pohleděl na údolí Havreny. Hle, co uviděl: dva šiky přicházející velmi pomalu směrem k brodu na Havreně. Jeden šik byl oslnivě bílý; každý v něm měl na sobě plášť z bílého brokátu s černým lemem, jejich koně měli kolena a vršky noh černé, jinak však byli celí bílí; a jejich prapory byly čistě bílé a vršek každého úplně černý.

„Iddawgu," děl Rhonabwy, „kdo je to, ten bílý šik?"

„To jsou muži ze Skandinávie a vede je March, syn Meirchyawnův; to je bratranec Artušův."

Potom viděli šik, v němž každý měl plášť celý černý s bílým lemem, koně pak měli kolena a vršky noh bílé, jinak byli celí černí; a jejich prapory byly černé a vršek každého čistě bílý.

„Iddawgu," děl Rhonabwy, „kdo je ten černý šik?"

„To jsou muži z Dánska a velí jim Edern, syn Nuddův."

Když dostihli vojsko, Artuš a jeho vojsko sestoupili právě pod Kaer Vaddonem a Rhonabwy se viděl, že kráčí s Iddawgem touž cestou, kterou šel Artuš. A když sestoupili, slyšel v řadách vojska velký ohlušující rámus. Vojáci, kteří v tu chvíli byli uprostřed, přecházeli na bok, a kdo byli na boku, přecházeli doprostřed. A tu, hle, spatřil přijíždět rytíře; on i kůň byli v pancíři, jehož kroužky byly bílé jako nejbělejší lilie a nýtky rudé jako nejrudší krev. A jel na koni středem vojska.

„Iddawgu," vece Rhonabwy, „což to vojsko přede mnou prchá?"

„Císař Artuš nikdy neutíkal, a kdyby tato tvá slova někdo byl zaslechl, byl bys mrtev. Ale rytíř, kterého tamhle vidíš, je Kei; Kei je nejkrásnější člověk z dvořanů Artušových. A lidé, kteří stojí na křídlech armády, chvátají, aby se podívali na Keie, jak jede, a ti, kteří jsou uprostřed, utíkají na křídla, aby jich kůň neporanil. A to je příčina poplachu ve vojsku."

V tu chvíli slyšeli, jak volají Kadwra, hrabě cornwallského. Ten povstal, drže v ruce meč Artušův, na němž byla podoba dvou zlatých hadů; když se meč vytahoval z pochvy, zdálo se, jako by z úst hadů vysledovaly dva ohnivé plameny. To bylo tak příšerné, že nebylo lehké se na to dívat. Vojsko se náhle uklidnilo, povyk přestal a hrabě se vrátil do stanu.

„Iddawgu," vece Rhonabwy, „kdo byl muž, jenž nesl Artušův meč?"

„Kadwr, hrabě cornwallský, jenž králi obléká zbroj v den boje a války."

Potom uslyšeli jméno Eirywrycha Amheibyawa, panoše Artušova; to byl člověk s ryšavými vlasy, drsný, nepřívětivý, s červeným zježeným knírem. Přijel na velikém červeném koni, jehož hřívá byla rozdělena po obou stranách šíje a jenž nesl veliké zavazadlo. A veliký červený panoš sestoupil před Artušem, vyňal ze zavazadla zlaté křeslo a plášť z čtverečkovaného brokátu

a rozestřel plášť před Artušem; v každém rohu pláště bylo jablko z ryzího zlata; a postavil křeslo na plášť. Křeslo bylo tak veliké, že v něm mohli sedět tři muži v plné zbroji; plášť se jmenoval Gwenn a jedna z jeho kouzelných vlastností byla, že člověka, jenž se do něho zabalil, nikdo neviděl, on však viděl každého; a plášť neměl nikdy jiné barvy než svou vlastní.

Artuš se posadil na plášť a Owein, syn Uryenův, se postavil před ním. „Oweine," vece Artuš, „zahraješ si v šachy?"

„Zahraji, pane," odvětil Owein.

A červený panoš přinesl Artušovi a Oweinovi šach; figurky byly zlaté a šachovnice stříbrná. I počali hrát.

A když tak byli nad šachovnicí a hra je nejvíc bavila, spatřili z bílého stanu s červeným vrcholkem, na němž byla podoba černého hada s rudýma jedovatýma očima a s jazykem vyplazeným jako plamen, přicházeti mladého panoše se žlutými kadeřavými vlasy a modrýma očima, s vyrážejícím chmýřím na bradě, oblečeného v kabát a krzno ze žlutého brokátu, kalhoty z tenké zelenožluté viny a polobotky z kropenatého korduánu, spjaté na nártích zlatými sponkami. Měl těžký trojhranný meč v pochvě z černého korduánu, jež měla nákončí z jemného červeného zlata. Přišel k místu, kde císař s Oweinem hráli v šachy, a pozdravil Oweina. Owein se divil, že panoš zdraví jeho a nepozdravil císaře Artuše. Artuš věděl, že Owein o tom přemýšlí, a řekl Oweinovi: „Nediv se, že panoš nyní pozdravuje tebe, mne pozdravil již dříve a nyní má jednání s tebou."

Tu řekl panoš Oweinovi: „Pane, to s tvým svolením malí panošové a sluhové císařovi škádlí, dráždí a obtěžují své havrany? Nedal-li jsi k tomu svolení, hled', aby jim to císař zakázal."

„Pane," vece Owein, „slyšíš, co říká panoš? Je-li ti libo, zakaž jim dotýkati se mých havranů."

„Hrej svou hru," řekl císař.

I vrátil se panoš do svého stanu. Dokončili tuto hru a začali novou. A když byli asi v polovici hry, mladý červený panoš hnědých nakučeravělých vlasů, okatý, dobře urostlý, s oholenou bradou, vyšel ze žlutého stanu, na jehož vrcholku byla podoba červeného lva; byl oblečen v kabát ze žlutého brokátu sahající až po kotníky, sešitý nitěmi z červeného hedvábí, na nohou kalhoty z jemného bílého bukranu, obutý v střevíce z černého korduánu se zlatými sponkami. V ruce držel veliký, těžký trojhranný meč s pochvou z červené daňčí kůže s pozlaceným nákončím. Přišel k místu, kde Artuš s Oweinem hráli v šachy, a pozdravil Oweina. Ten byl rozmrzen, že jen jeho pozdravuje, ale Artuše se to nedotklo více než poprvé.

Panoš řekl Oweinovi: „Dal jsi svolení, aby císařovi panoši poraňovali tvé havrany, jedny zabíjeli a druhé obtěžovali? Nesouhlasíš-li s tím, popros ho, aby to zarazil.“

„Pane,“ pravil Owein, „zakaž to svým lidem, je-li ti libo.“

„Hřej svou hru,“ pravil císař.

Tu se panoš vrátil do stanu. Dokončili tuto hru a začali novou. Právě když začínali první tah, spatřili ze stanu, který byl nedaleko nich - byl strakatě žlutý a největší, jaký kdo kdy viděl, a byla na něm podoba orla ze zlata, majícího v hlavě drahokam - přicházet panoše s hustými žlutými vlasy pěkně učesanými, v plášti ze zeleného brokátu, připevněném zlatou sponkou na pravém rameni, silnou jako prostřední prst dospělého člověka, oblečeného v kalhoty z jemného totnesu a střevíce ze strakatého korduánu. Panoš měl vznešené vzezření, byl bílého obličej s červenými tvářemi, velikých sokolích očí. V ruce držel silné, strakatě žluté ratiště s naostřenou špicí a na ratišti nápadný praporec.

Panoš přišel rozhněván a podrážděn rychlým krokem k místu, kde Artuš s Oweinem byli skloněni nad šachovnicí: poznali, že je rozhněván. Pozdravil však přece Oweina a řekl mu, že nejlepší z jeho havranů jsou pobiti, a kteří nebyli zabiti, byli poraněni

a ublíženo jim tak, že ani jeden z nich nemůže zvednouti křídla ani na jediný sáh od země.

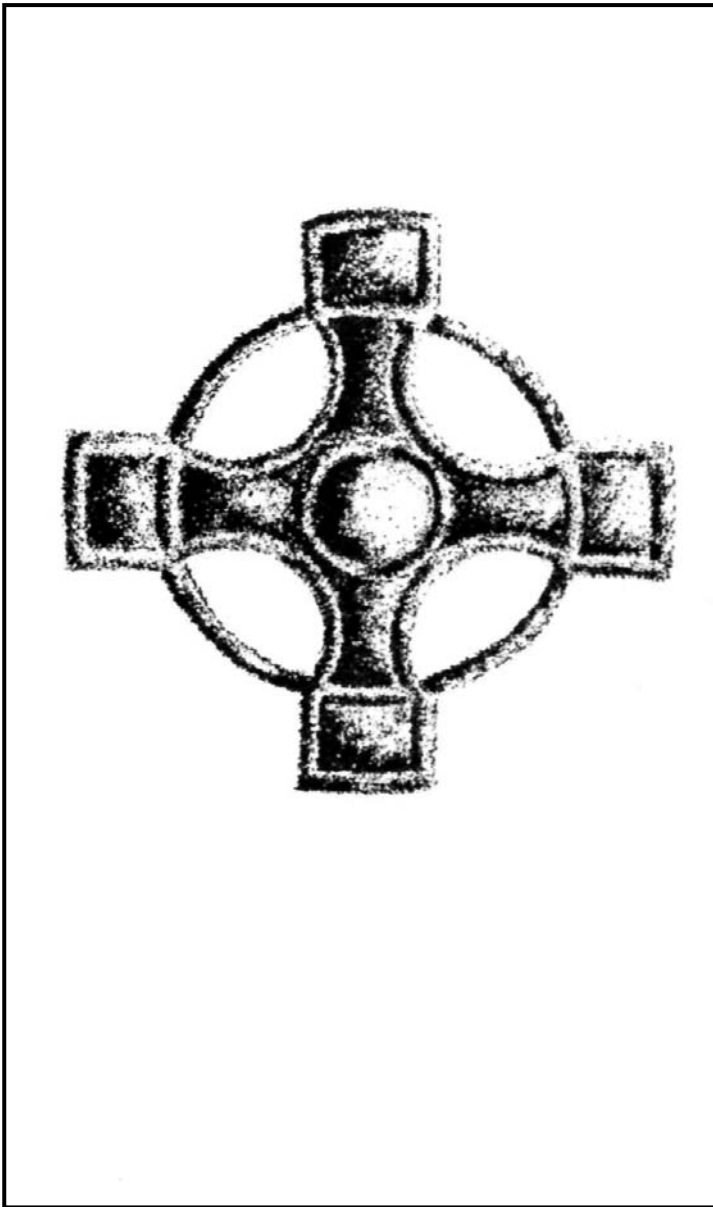
„Pane," vece Owein, „zastav své lidi."

„Hrej," pravil Artuš, „chceš-li."

I řekl Owein panoši: „Jdi zpět a tam, kde uvidíš nejkřutější boj, vztyč praporec. A staň se, co Bůh chce."

I šel panoš na místo, kde byl boj havranů nejkřutší, a vztyčil praporec. Jakmile byl vztyčen, rozhněvaní havrani se zuřivě a s nadšením vznesli do vzduchu, aby pustili do svých křídel vítr a shodili ze sebe únavu. A když nabyli své síly a bojovnosti, rozhněvaně a zuřivě se všichni naráz snesli k zemi na muže, kteří jim dříve způsobili hněv, bolest a ztráty. A jedněm rvali hlavy, druhým oči, jiným uši, jiným paže a létali s nimi do vzduchu. A ve vzduchu byl veliký hlomoz z třepotu křídel rozohněných havranů a z jejich krákání; a další veliký hluk působilo sténání mužů, kteří byli zraňováni, kousáni a někteří i zabijeni. A tak strašný byl hluk, že Artuš a Owein jej nad šachovnicí slyšeli.

A když vzhlédli, spatřili, jak k nim přijíždí rytíř na tmavošedém koni; barva toho koně byla podivná: byl tmavošedý a jeho pravá plec byla celá červená a od vršku nohy až doprostřed kopyta byl žlutý. Rytíř i jeho kůň byli v plné zbroji, těžké a nezvyklé: pokrývka jeho koně od přední hrušky sedla nahoru byla z červeného cendalu, odtud dolů z černého cendalu. Po boku měl veliký meč se zlatým jilcem, s jediným ostřím, v nové zelené pochvě s nákončím ze španělské mosazi. Pás meče byl z černé irské kůže, byl pobit zlatem a měl přezky ze slonové kosti s černým jazýčkem. Na hlavě měl pozlacenou helmu s velikým drahokamem kouzelné moci; na špici helmy byla podoba plavě červeného leoparda s dvěma rudými drahokamy v hlavě, takže každému bojovníku, byť jeho srdce bylo sebesilnější, bylo strašné pohledět do tváře leopardovi, tím více do obličeje bojovníku. V ruce měl dlouhé a těžké zelené ratiště, od pěsti nahoru

červené; hrot kopí byl zbarven krví havranů a jejich peřím. Rytíř přišel k místu, kde byli Artuš s Oweinem nad šachovnicí; a poznali, že je unaven a hněvem bez sebe. Panoš pozdravil Artuše a řekl, že Oweinovi havrani zabíjejí malé panoše Artušovy a jeho sluhy. Artuš se podíval na Oweina a řekl: „Zadrž své havrany.“ - „Pane,“ odvětil Owein, „hrej svou hru.“ Rytíř se obrátil zpátky k boji a havrani měli stejnou volnost jako předtím.

Když hráli nějaký čas, uslyšeli veliký hluk a sténání mužů a krákání havranů zvedajících svou silou muže do vzduchu a rvoucích muže a pouštějících je v kouscích zpět na zem. Od místa, kde byl ten hluk, spatřili přijíždět rytíře na šedobílém koni, jehož levá noha byla černá od plece až do středu kopyta. Jezdec i kůň byli opatřeni těžkou modravou zbrojí. Pokrývka rytířova byla ze žlutého žebrovaného brokátu se zeleným lemem, pokrývka koně červená a žlutě lemovaná. Muž měl po boku dlouhý, těžký trojhranný meč v pochvě z červené krájené kůže. Pás byl z červené, nově barvené daňčí kůže, hojně pobíjené zlatem, s přezkou z velrybí kosti s černým jazýčkem. Na hlavě měl rytíř pozlacenou helmu s kouzelnými safírovými kameny, s podobou plavě červeného Iva na hrotu, jehož jazyk, rudý jako plamen, vyčníval na stopu z úst, a jenž měl jedovaté rudé oči. Rytíř přijížděl, drže v ruce silné jasanové kopí se stříbrnými hřeby, jehož hrot byl silně zbarven krví Panoš pozdravil císaře a řekl: „Pane, tvoji panoši a malí sluhové a synové šlechticů Anglie jsou pobiti, takže bude těžko v budoucnosti držeti tento ostrov.“

„Oweine,“ děl Artuš, „zastav své havrany.“

„Pane,“ odvětil Owein, „hrej svou hru.“

Skončili hru a začali novou. A když s ní byli u konce, hle, uslyšeli veliký hluk a sténání ozbrojených mužů a krákání havranů a třepot jejich křídel ve vzduchu, a jak pouštěli na zem celá brnění a roztrhané koně a muže. A uviděli rytíře na strakatém černém koni se vztyčenou hlavou; levá noha koně byla červená

a pravá od plece až doprostřed kopyta celá bílá. Rytíř i jeho kůň byli opatřeni strakatě žlutou zbrojí, jež byla zhotovena ze španělské mosazi. Pokrývka rytířova i koňova byla napolovic bílá a napolovic černá a lemovaná purpurem zlatě prošivaným a na jejím povrchu zářil trojhranný meč se zlatým jilcem; pás meče byl ze žlutého zlatého tkaniva a na něm černá přezka z mrožího obočí s jazýčkem ze žlutého zlata. Rytíř měl na hlavě zářící helmu z žluté mosazi, v níž se skvěly křišťály, a na jejím hrotě byla podoba supy s kouzelným kamenem v hlavě. V ruce držel kulaté jasanové ratiště, zbarvené azurovou modří, s hrotem připevněným jemným stříbrem, jenž byl čerstvě zbrocen krví. Rytíř přišel rozhněvaně k místu, kde byl Artuš, řekl, že havrani pobili čeled' a syny šlechticů tohoto ostrova, a žádal ho, aby přiměl Oweina zastavit havrany. A tu Artuš žádal Owei-na, aby havrany zastavil. Přitom zmáčkl zlaté figurky, jež byly na šachovnici, takže se změnil v prach. A Owein požádal Gwrese, syna Rhegedova, aby sklonil praporec. Sklonili jej a všechno se smířilo.

Tu se tázal Rhonabwy Iddawga, kdo byli první tři mužové, kteří přišli k Oweinovi říci mu, že zabíjejí jeho havrany.

Iddawg odpověděl: „To jsou mužové, jimž by bylo nevhod, aby Owein utrpěl ztrátu, knížata jako on a jeho druhové: Selyv, syn Kynana Garwyna z Powysu, Gwgawn Gleddevrudd a Gwres, syn Rhegedův, jenž nese korouhev v den boje a války.”

„Kdo byli,” tázal se Rhonabwy, „poslední tři muži, kteří přišli k Artušovi říci mu, že havrani pobili jeho lidi?” – „Nejlepší a nejstatečnější lidé,” odpověděl Iddawg, „jimž je velmi nepříjemná každá ztráta Artušova: Blathaon, syn Mwrhethův, Rhuawvn Pebyr, syn Deorthachův, a Hyveidd Unllen.”

A tu přijeli dvacet čtyři rytíři od Osly Gyllellvawra žádat Artuše o přiměří na šest neděl. Artuš vstal, aby se poradil; a šel na

místo, kde stál muž hnědých kučeravých vlasů. Tam byli k němu povoláni jeho rádcové: biskup Bedwin, Gwartbegyd, syn Kawův, March, syn Meirchyawnův, Karadawg Vreichvras, Gwalchmei, syn Gwyarův, Edeyrn, syn Nuddův, Rhuawn Pebyr, syn Deorthacha Wlediga, Rhiogan, syn krále irského, Gwenmvynwyn, syn Nawův, Howel, syn Emyra Llydawga, Gwillim, syn krále francouzského, Daned, syn Othův, Goreu, syn Kustenhinův, Mabon, syn Modronin, Peredur Paladyr Hir, Heveid Unllen, Twrch, syn Perivův, Nerth, syn Kadarnův, Gobrwy, syn Echela Vorddwyda Twlla, Gweir, syn Gwestelův, Adwy, syn Gereintův, Drystan, syn Tallwchův, Moryen Manawg, Granwen, syn Llyrův, Llacheu, syn Artušův, Llawvrodedd Varyvawg, Kadwr, hrabě cornwallský, Morvran Eil Tegid, Rhyaw Eil Morgant, Dyvyr, syn Aluna z Dyvedu, Gwrhwr Gwalstawt Ieithoedd, Adeon, syn Taliessinův, Llara, syn Kasnara Wlediga, Ffleudur Fflam, Greidyawl Galldovydd, Gilbert, syn Kadgyffroův, Menw, syn Teirgwaeddův, Gwrthymwl Wledig, Kawrda, syn Karadawga Vreichvrase, Gildas, syn Kawův, Kadyrieith, syn Saidi, a množství mužů skandinávských a dánských a s nimi mnoho lidí z Řecká a také značný počet vojska se zúčastnil té porady.

„Iddawgu," děl Rhonabwy, „kdo je hnědovlasý muž, k němuž prve šli?"

„Rhun, syn Maelgwna z Gwyneddu, jenž má výsadu, že každý k němu jde na radu." - „Proč byl tak mladý člověk jako Kadyrieith, syn Saidi, povolán do rady tak důstojných mužů, jako jsou všichni tito?" - „Protože není v Anglii muže, jehož rada by měla takovou cenu jako jeho."

V tu chvíli přišli bardové zpívat Artušovi píseň a nebylo člověka, jenž by rozuměl té písni, leč Kadyrieith sám, než to, že byla na oslavu Artušovu. Pak přišlo dvacet čtyři oslic, nesoucích náklad stříbra a zlata, a s každou oslicí přišel unavený a zemdlený muž, nesoucí Artušovi poplatek z řeckých ostrovů. Tu žádal Kadyrieith,

syn Saidi, aby Oslu Gyllellvawrovi bylo dáno příměří na šest neděl a oslice, jež přišly, i poplatky aby byly dány bardům a jejich lidem jako odměna za čekání a po uplynutí příměří aby jim byly zaplaceny jejich písně. A při tom zůstalo.

„Rhonabwy," vece Iddawg, „zda by nebylo škoda nepustit do rady císařovy mladého muže, jenž dal tak vynikající radu?"

Tu povstal Kei a řekl: „Kdokoli chce následovati Artuše, budiž s ním dnes večer v Cornwallu, a kdo nechce, nechť je proti Artušovi po dobu příměří."

A pro ten veliký hluk se Rhonabwy probudil. A když se probudil, byl na žluté telecí kůži, kde spal po tři dny a tři noci.

A tato historie se nazývá Sen Rhonabwyův. A toto je příčina, proč nikdo, ani bard ani vypravěč, nedovede sen bez knihy: pro množství barev, a to barev rozmanitých a nápadných, jež byly na koních a na zbroji a na výstroji a na drahocenných pláštích a kouzelných kamenech.

MABINOGI - pověsti z Walesu

Yr oedd Pwyll Pendefig Dyfedyn arglwydd ar saith cantref Dyfed... - „Pwyll, vládce dyvedský, panoval nad sedmi okresy Dyvedu...” Hrdina Pwyll možná žil, možná ne, ale Dyfed dosud existuje - i když na větší rozloze, než bylo panství Pwyllovo. Tvoří jednu ze správních jednotek hornatého poloostrova Walesu ležícího na severozápadě Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Jedna pětina obyvatel Walesu (497 000, podle sčítání z roku 1991) ještě dnes hovoří velštinou, jedním ze čtyř zbývajících živých jazyků keltské jazykové větve. Ve svých vrcholných dílech velština významně obohatila a dosud obohacuje literární panorama Evropy. Král Artuš a příběhy hrdinů z cyklu velšských pověstí *Mabinogi* se spolu se severskými ságami, irskými cykly, jihoslovanskými zpěvy a další hrdinskou epikou staly nedílnou součástí evropského kulturního dědictví

Ve starověku byli Keltové přibližně od poloviny prvního tisíciletí mimořádně výraznou populací mezi „barbarskými“ etniky žijícími na sever od Alp; sídlili na rozsáhlém území od Turecka přes střední Evropu, včetně našich zemí, až po Španělsko, Francii a Britské ostrovy. Dnes však tímto pojmem označujeme již jen Velšany, Iry, Gaely, Manxany a Cornwallany v Británii a Irsku a Bretonce ve Francii. Během posledních století se prostor keltských jazyků stále zužuje a počet jejich uživatelů nezadržitelně klesá. Kornština jako živý jazyk přestala existovat na konci 18. století, manxština jako mateřská řeč je vůbec posledním vymizelým jazykem v Evropě (v roce 1974 zemřel poslední uživatel, pro něhož byla rodnou řečí), irská gaelština je dnes mateřštinou již jen asi 30 000 obyvatel západního Irsku, skotská gaelština žije v domácnostech přibližně 60 000 lidí. Pro bretonštinu je udáván počet asi 250 000 uživatelů v Bretani.

Ze všech keltských populací se jako nejodolnější vůči tlakům dominantního jazyka příslušného státního útvaru jeví Velšané a velština, která se ve své rané podobě mezi 6. a 8. stoletím vyvinula z jižní, britonské skupiny keltské jazykové větve. Velšané (v českých materiálech zvaní také Walesané nebo Kymrové - podle velšského názvu země *Cymru*) jsou přímými potomky Brythonů neboli Britonů, kteří před římským zábořem i během něho obývali celé území ostrova Velká Británie na jih od Skotské vysočiny. Po odchodu Římanů na konci 4. století a po období určitého chaosu se na pobřeží ostrova objevují germánské kmeny. Přes domácí odpor, vedený kupříkladu i legendárním králem Artušem, byli velští obyvatelé postupně zatlačeni na západ země. Zde vytvořili drobné feudální státy, kterým se podařilo udržet si relativní samostatnost i po dobytí ostrova Vilémem 1. Dobyvatelem v roce 1066 - a to až do konce 13. století, kdy v r. 1282 byl anglickými vojáky Edwarda I. zabit poslední velšský kníže llywelyn ap Gruffudd z Gwyneddu. Odpor proti germánským a později anglickým tlakům je zachycen v překvapivě vytříbené poezii prvních velšských básníků Aneirina a Taliesina z doby kolem roku 600 a později v poměrně velmi složitých formách poezie dvorních básníků. Za všechny připomeňme Gruffudda ab yr Ynad Cocha a jeho citově vypjatou elegii na smrt posledního knížete. Vedle poezie existovala ve velšské společnosti i próza ústně tradovaná profesionálními vypravěči, která se stala základem pro vznik vlastních čtyř vyprávění Mabinogi, o Pwyllovi, Branweně, Manawyddanovi, Mathovi, a dalších příběhů. Po oficiálním připojení Walesu k anglické koruně tzv. Zákony o sjednocení v první polovině 16. století a vyloučení velštiny z veřejného života se země začíná poangličťovat. Velšský jazyk se udržel díky překladu bible (1588) kodifikujícímu spisovnou podobu a později v 18. a 19. století především díky náboženským hnutím nonkonformistů.

Ti zakládali školy, šířili vzdělanost a ve svých modlitebnách, které se především po celé 19.století staly centry společenského života i těch nejmenších komunit, působili prostřednictvím domácího jazyka. V průběhu 19. století vzrůstalo i úsilí národně uvědomělých Velšanů o rozvoj jazyka jako praktického i symbolického prostředku zachování národní identity: byla obnovena celonárodní literární slavnost, tzv. *eisteddfod*, navazující na středověká bardská klání, vznikla národní hymna, rostl počet velšských knih a periodik, byla založena univerzita a národní knihovna. Úspěšnost těchto snah však byla oslabována velkým přílivem anglicky mluvících dělníků do průmyslových center na jihu země i cílevědomým úsilím anglické vlády o potlačení velštiny. Dřevěnou tabulku s nápisem: Velšsky ne! nosili ve škole na krku ti žáci, kteří mezi sebou promluvili velšsky. Ve 20. stol. navíc k neutěšeným ekonomickým poměrům prvních desetiletí, jež vedly mnohé Velšany k vystěhování, přistoupily i globální civilizační tlaky a zdálo se, že pokles počtu velšsky mluvících obyvatel nelze zastavit. První desetiletí po druhé světové válce přinesla velmi prudký úbytek uživatelů jazyka. Od 60. let však - do značné míry pod vlivem burcující rozhlasové přednášky Saunderse Lewise, přední postavy velšské literatury a politiky 20. století, nazvané *Osud jazyka* (1962, *Y Tyngedyr Iaith*) - sílí aktivity národně uvědomělých Velšanů, vzniká široká kampaň za prosazení velštiny do dvojjazyčných nápisů a úředního styku. Mezi významné úspěchy, kterých bylo těmito snahami dosaženo, patří bezesporu ustavení Ministerstva pro záležitosti Walesu v r. 1964, uznání velštiny za druhý úřední jazyk v r. 1967 a vybudování sítě základních a středních škol s velštinou jako vyučovacím jazykem. V roce 1982 byl vytvořen samostatný velšský televizní kanál *Sianel Pedwar Cymru* a podle sčítání lidu z r. 1991 byl poprvé prakticky zastaven pokles uživatelů velštiny - i když je třeba podotknout, že především díky nárůstu počtu školní

Cymru (Wales) v ranném středověku

mládeže, protože tradiční homogenní velšské komunity na severu a západě země jsou již výrazně narušeny a proces nezadržitelně postupuje.

* * *

Za jádro komplexu velšských mýtů a pověstí bývá tradičně považován svod těchto vyprávění nazývaný *Čtyři větve Mabinogi* (*Pedair Cainc y Mabinogi*). Je tvořen čtyřmi příběhy: Pwyll, vládce dyvedský (*Pwyll Pendefig Dyfed*), Branwen, dcera Llyrova (*Branwen ferch Llŷr*), Manawyddan, syn Llyrův (*Manawyddan fab Llŷr*) a Math, syn Matbomvyův (*Math fab Mathonuy*). Úplný text Čtyř větví Mabinogi, označovaných jako větve proto, že každý ze čtyř příběhů končí větou: *Ac felly y terfyna'r gainc hon o'r Mabinogi* - „*A tak se končí tato větev Mabinogi*“, se dochoval pouze ve dvou rukopisech. Jednak v tzv. *Bílé knize Rhydderchově* (*Llyfr Guyn Rhydderch*, kolem roku 1300), obsahující i Sen Maxena Wlediga, příběh o setkání Lluda a Llefelyse, o Kulbwchovi a Ohven, a dále v o století mladší *Červené knize hergestské* (*Llyfr Coch Hergest*), obsahující i tradiční velšské historické texty, jako velšsky psanou *Kroniku knížat* (*Bruty Tywysogion*) nebo latinskou *Historii králů Británie* (*Historia Regum Britaniae*) Geoffreyho z Monmouthu z 12. stol.; zlomky druhé a třetí větve pocházejí z peniarthského rukopisu z počátku 13. stol. i když se literární historikové shodují v tom, že vlastní dílo je mnohem starší a dochovaly se jen opisy, v přesnější dataci jeho vzniku se však značně liší a kladou ho do širokého rozmezí asi od poloviny 11. století až do konce 12. století. Vlastní tematická látka je možná ještě starší a zachycuje mytologické a hrdinské příběhy z raného pohanského období, kdy keltská společenství britonských kmenů jednolitě osídlila území přibližně dnešní Anglie, Walesu a jižního Skotska a přenesla sem vlastní osobitou kulturu, která v sobě obsahovala indoevropský základ společenských ideálů.

Proto je konečné zpracování celého vyprávění velmi složité a prolínání vedlejších příběhů, postav, motivů a odkazů je jedním z výrazných aspektů díla. Po celý středověk na dvorech velšských kmenových vůdců, později knížat a nižších šlechticů existovaly dvě významné společenské funkce - básník (*bardd*) a vypravěč (*cyfarwydd*). Básník byl členem jakéhosi cechu nebo hierarchie mistrů vázaného slova, které ve velšské tradici dodnes znamená velmi složité a vytříbené umění básnického „řemesla“, a jeho úkolem byl oslavný chvalozpěv, v tragických dobách pak žalozpěv na statečné činy a vlastnosti vládce a členů jeho družiny. Druhou významnou postavou byl vypravěč příběhů. Protože tradice vyprávění byla sdělována i předávána především v ústní podobě a škála příběhů a postav byla velmi široká, existovaly ve velšské, podobně jako i v irské tradici různé mnemotechnické pomůcky. Pokud jde o Irsko byl jimi tematický seznam (nájezdy, únosy, apod.), pokud jde o Wales, dochovaly se tzv. triády (*Trioedd Ynys Prydein*), rejstříky objektů uspořádaných do trojic a někdy vyjadřované trojverším. Některé triády, zaznamenané i ve výše zmíněných rukopisech, jsou často v Mabinogi citovány (například tři pohromy, které postihly ostrov, v příběhu o lluddovi). Zmínky o postavách z Mabinogi se naopak objevují v dalších dílech velšské středověké literatury, např. poukaz na Pwylla a Pryderiho v básni *Vyplenění Annwfnu - Podsvětí (Preiddau Annwfn)* z období před normanským dobytím Británie a další zmínky v básni připisované Taliesinovi a dochované až v rukopisu ze 16. století. Název díla -*Mabinogi* - obsažený v každé závěrečné větě všech čtyř částí byl nesrozumitelný již velšskému učenci Edwardu Lhuydovi (1660 -1709). Poprvé se o výklad pokusil Thomas Stephens (1821 -1875) v díle *Literatura Velšanů (The Literature of the Kymry, 1849)*, kde vycházel z etymologie prvního členu *mab* - dítě, chlapec, syn - a domníval se, že *mabinogi* jsou příběhy pro děti.

Nebyl přijat ani výklad Johna Rhýse (1840 -1915), který odvozoval *mabinogi* (žakovská slohová cvičení) od nedochovaného slova *mabinog* (žák, student literatury). Šířeji se ujala teprve interpretace, že termín je zřejmě užít ve významu příběhy o dětství hrdiny (lat. *infantia*). Podobně je ostatně i ve středověké francouzské literatuře užíváno slovo *enfances*, např. ve spojení s postavou Tristana. Četní badatelé dokládají, že hrdinou je v Mabinogi míněn Pryderi, syn Pwylla a Rhiannon. Existují však i teorie, že toto označení původně odkazovalo na keltské božstvo Mapona - Mabona a začalo se ho později užívat přeneseně k označení činů a života jakéhokoli hrdiny. První vyprávění Mabinogi lze tudíž chápat jako příběh o početí a narození Pryderiho, druhé jako příběh o jeho mládí, třetí o jeho zmizení a uvěznění a konečně čtvrté o jeho smrti. Tato základní osnova je bohatě doplněna a často zcela překryta příběhy o dětech Llyrových, Branovi (Bendigeidfran) a Branweně, kteří jsou hlavními postavami druhé větve, Manawyddanovi, který dominuje třetí větvi, a o dětech bohyně Dony, Gwydyonovi, Gilfaethwym, Aranrhodě a Gofannonovi ve čtvrté větvi, jež ovšem také obsahuje i příběh plavovlasého a rychlorukého Lleue Llaw Gyffese, syna Aranrhody. Vedle domácí látky se v celém cyklu samozřejmě objevují i drobnější epizody a motivy cizí provenience, např. vysvětlení irského původu Branweny, a řada celoevropských syžetů, kupř. nevěrná žena v příběhu o Lleuovi a Blodeuwedd nebo falešně obviněná manželka, když Rhiannon měla nosit příchozí od brány do hradu na vlastních zádech a činit tak pokání za údajné zabití novorozeného syna; spřízněné zvíře - hříbě a Pryderi v první větvi Mabinogi, kteří po narození mizejí a opět se objevují. Četné jsou také přesahy irské látky. Ale není nutné přeceňovat přímé vlivy a výpůjčky, spíše se jedná o motivické responze. Bohatství středověké irské literatury ve srovnání s velšskou svádí k dojmu jednostranných

kulturních pochodů, a přestože se např. v Kulhwchovi a Olwen objevují jména mytických irských heroů v povelštěné podobě, poslední bádání tíhne mnohem více k pochopení genetické autochtonnosti velšských textů. Ojedinelý velšský kotel znovuzrození (*peir dadeni*) ve druhé větvi Mabinogi a v Kulhwchovi je vlastně také irské provenience, ostatně u Irů je oblíbeným náčiním mytologické tvůrčí kuchyně a jako symbol i punc mimořádnosti se objevuje na počátku mnoha vyprávění. Tbeomorfními figurami bohatě zdobený stříbrný kotel z Gundestrupu v Jutsku, který má přes třičtvrtě metru v průměru a byl nejspíše před 1. stoletím př. Kr. keltskou zakázkou v Thrákii (!), dozajista dosvědčuje hlubší příslušnost k archetypálním rituálním nádobám, které se později ve vrcholném středověku koncentrovaly do artušovského grálu. Z komparativního hlediska je neméně zajímavou postavou samotný Bran (Bendigeidfran), bratr Branweny, který se v Irsku snad objevuje jako Bran ve velmi starém mýtu *Branova plavba (Immram Brain)*. Situaci zkomplikoval velšský badatel William John Gruffydd (1881-1954), který vyslovil domněnku, že Bran Blažený a Branwen (Bran Bílá/Svatá) jsou táž osoba. Tento názor rozvíjí současný americký keltolog Patrick K. Ford a přiřazuje Branwen (Bran znamená „vránu“) ke keltskému prototypu bohyně války a smrti, jakou byla například irská Mórrígan, která je nepochybně totožná s obecně slovanskou Moranou. S rostoucím poznáním složité konstrukce Mabinogi zjišťujeme, že textu rozumíme čím dál tím méně. I když vyprávění byla sepsána v prvních stoletích tohoto tisíciletí, hlavní hrdinové patří ještě do pohanského světa mytologií. Tři nejvýraznější postavy žen - Rhiannon, Aranrhod a Blodeuwedd - ztělesňují různé aspekty ženské božské postavy: Rhiannon jako vládkyně v dominantní ženské roli (sama si volí manžela, Pwyll ji pasivně následuje), nesmiřitelná Aranrhod a krásná, z květů stvořená, avšak nevěrná manželka Blodeuwedd v roli osudové ženy.

O tom, že se v případě Pwylla a Rhiannon jedná o známý motiv krále a bohyně, jsou keltologové vesměs zajedno. Josef Baudiš, inspirátor Vilikovského překladu, se této otázky letmo dotkl v souvislosti s českou pověstí o Přemyslovi a Libuši. Zarážející je zde především ta skutečnost, že jména Pwyll (rozum, důvtip) a Přemysl mají antroponomasticky (nebo theonomasticky?) stejný význam. Také Rhiannon má s Libuší srovnatelného nadpřirozeného koně. Jak Rhiannon (podle Gruffydda je galskou Rigantonou - „Velkou Královnou“), tak Libuše si samy volí manžela, což je prastarý intronizační motiv, zaznamenaný též u germánské Brunhildy nebo z irské literatury u nejčastěji citované mytické královny Medb. Volbou se rozumí obstat ve zkušebním rituálu, bez kterého se mužský adept nemůže stát králem. Lichá představa, že Přemysl je především Oráč, se drží houževnatě dodnes, přestože klasifikující označení, že je „veleprozíravý a přemoudrý“ a „přemýšlející a rozvažující“ (*prudentissimus* a *sagacissimus* u Kristiána; *praemeditans* a *superexcogitans* u Kosmy), má být zárukou jeho spravedlivé vlády. Na bezpodmínečnost vladařovy neposkvrněnosti upozornil Brinley Rees v souvislosti s Mabinogi a vypomáhá si z irského *Morannova odkazu* (*AudachtMorainn*) příznačnou terminologií-*fírfhlaith* (spravedlivá vláda) a *ciállfhlaith* (rozumná vláda, velšsky *pwyllwledig*). Srovnávací mytologie se snadným závěrům zpěčuje, přesto můžeme v obou mytických dvojicích indoevropskou instituci vidět bez obav.

1 přes místy značně epizodický charakter a četnost příběhů, z nichž je celé vyprávění zkomponováno, autor (nebo autoři) dosáhl zvláštní strukturní jednoty prostřednictvím působivého opakování a prolínání příběhů a motivů i odkazů na postavy a události předcházejících větví Manawyddan se například objeví již ve druhé větvi Mabinogi, je však hlavní postavou ve třetí větvi, kde mimo jiné s Pryderim, jeho ženou a vlastní ženou, Pryderibo ovdovělou matkou Rhiannon, jedou do Arberthu a slavnost,

již zde uspořádají, tvoří zvláštní paralelu k slavnosti, kterou tamtéž konal Pwyll v první větvi Mabinogi. Toto neustálé prolínání, které svým estetickým působením připomíná pletence keltských ornamentů, spolu s nezvyklými činy a motivy jednání hlavních postav jsou jedním z nejpůsobivějších aspektů celého díla. Stranou pozornosti, kromě mnoha jiného, nemohou zůstat ani sáhodlouhé výčty jmen, obzvláště v příběhu o Kulhwchovi a Olwen. V literatuře se nejstarší enumerace objevují již u Homéra, dosahují svého vrcholu v Rabelaisově *Garganluovi a Pantagruelovi* a pokračují v mistrovské rafinovanosti u Flauberta, Huysmanse a Joyce. Zatímco v sakrálních textech jsou invokace a litanie katalogem magických sil, enumerace v literatuře dosahují kontrastně parodistického účinku (někdy i bezděčně). Pokud bychom lépe rozuměli všem jménům, přídomkům a přezdívám v dlouhém výčtu osob v příběhu o Kulhwchovi, možná bychom i zde lépe pochopili, proč měl středověký vypravěč a později i opisovač ve jménech takovou zálibu. Ale i z toho mála je parodistický charakter zřejmý.

Mabinogi se spolu s nejstarší evropskou středověkou poezií velšských básníků Aneirina a Taliesina z přelomu 6. a 7. století a tvorbou renesančního básníka Dafydda ap Gwilyma bezpochyby řadí k tomu nejlepšímu, co bylo na našem kontinentu ve středověku vytvořeno. K šíření Mabinogi však došlo až díky prvnímu překladu do angličtiny, který pod názvem *The Mabinogion* v r. 1838/49 publikovala Charlotte Guestová. Označení *Mabinogion* vzniklo patrně mýlkou Guestové podle opisovačské chyby (*Mabynnogyon*), protože první čtyři příběhy jsou ve vlastním původním textu označovány jako *Mabinogi*. V současnosti se však tohoto „omylu“ využívá k označování souboru všech příběhů prvního překladu, i když však často bez mytologizujícího příběhu o zázračném zrození básníka v *Historii Taliesinově* (*Hanes Taliesin*), jehož vznik je velmi nejasný a jediný opis se dochoval až z 16. století (skutečný Taliesin je historicky doložen a jeho básně z konce 6. století rovněž).

Při překladu Guestová čerpala především z *Červené knihy hergestské* a patrně se spolupracovníky přeložila dvanáct příběhů, z nichž je prvních osm obsaženo i v českém překladu. Další příběhy zahrnují již zmíněnou *Historii Taliesina* a tři vyprávění: o Pereduovi, o Owvainovi a o Gereintovi, jež jsou spíše známa ze zpracování francouzského básníka Chrétiena de Troyes. Brzy, díky oživenému zájmu Evropy o keltské dědictví, následovaly překlady do francouzštiny (J. Loth: *Les Mabinogion*, Paříž 1889) a do němčiny (M. Buber. *Die vier Zweige des Mabinogi*, Lipsko 1914). Na domácí půdě Walesu je vliv tohoto vyprávění patrný dodnes a Četní autoři, ať již píšou velšsky nebo anglicky, začlenili postavy a děje z Mabinogi do své poezie, prózy i dramatu. Za všechny jmenujme alespoň drama ve verších o nevěrné Lleuově ženě ze čtvrté větve Mabinogi, nazvané *Blodeuwedd*, Saunderse Lewise z r. 1948. Objevily se samozřejmě i další překlady jak do angličtiny, tak do současné velštiny a rozvinula se i literárněvědná, literárně-historická a jazykovědná bádání.

Čtyři příběhy, které jsou vedle vlastních Čtyř větví Mabinogi obsaženy v českém výboru, zahrnují dvě pseudohistorická vyprávění o Lludovi (*Cyfranc Lludd a Llefelys*), králi Británie, krátce předtím, nezbyla dobyta Juliem Caesarem, a o Magnusovi Maximovi (*Breuddwyd Macsen Wledig*), kterého jeho římské vojsko v Británii prohlásilo v roce 383 za císaře. Pozoruhodné je vyprávění o tom, jak Kulhwch s pomocí přátel, nadaných nadpřirozenými schopnostmi, splnil úkoly obra Yspaddadena a získal tak ruku jeho dcery Olwen (*Culhuch ac Olwen*). I tento syžet patří k tradičním látkám obsaženým v dalších evropských literaturách, avšak zde se zdá být pouze určitým rámcem pro vyprávění o králi Artušovi a Členech jeho družiny (popis velice prostého Artušova dvora, dlouhý výčet rytířů, Artuš a jeho muži plní jeden z Kulhwchových úkolů -pronásledování divokého vepře Twrch Trwythe, atd.). Protože vznik dochovaného

příběhu je kladen do druhé poloviny 11. století, je spolu s pozdějším *Snem Rhonabwyho (Breuddwyd Rhonabwy)* a se zmínkami v několika dalších velšských středověkých příbězích vlastně předchůdcem bohaté artušovské tradice. Ta se stala součástí celé evropské kultury poté, kdy ji v roce 1136 uvedl ve známost Geoffrey z Monmouthu ve své *Historii králů Británie* a do romantizující podoby posléze rozvinul především Chrétien de Troyes v druhé polovině 12. století.

Artušovská látka se rychle rozrostla a rozběhla i do dalších zemí, kde fascinovala autory, čtenáře a posluchače i v dalších stoletích. Do české literatury se dostala kupříkladu v 15. století, kdy se staročeská veršovaná skladba o lásce Tristrama a Izaldy, skladba tradičně řazená k artušovskému okruhu, těšila velké oblibě (vydáno péčí Zdeňky Tiché roku 1980).

Kulturní vztahy mezi Walesem a našimi zeměmi nejsou nikterak bohaté a vyznačují se spíše nedostatkem vzájemných kontaktů a výměn. Nic na tom prozatím nemění zasněná zaklínání novodobých vyznavačů „keltských“ obřadů a hledačů „keltských kořenů“ - stop skutečného kmene keltských Bojů, kteří žili na našem území v posledních stoletích předcházejících vzniku našeho letopočtu a od nichž se odvozuje i latinské jméno *Bohemia (Boiohenum)*. Z velšské strany by snad bylo možno zmínit se o masarykovské studii Saunderse Lewise publikované ve sbírce esejů *Ve stopách Artuše (Canlyn Arthtir)* v roce 1938, o románu Johna Rowlandse *Rakev v Praze (Arch ym Mhrag)* s tématem politického dilematu mladých lidí v Praze za sovětské okupace v r. 1968 a některých dalších počinech. Na straně české literatury a vědy existují vlastně jen tři postavy, které se dosud keltskými jazyky a především literaturou a jazykem Walesu zabývaly - byli jimi především badatel Julius Pokorný (1887 -1970) a významný jazykovědec Josef Baudiš (1883-1933), který se věnoval i keltské filologii (gramatika staré velštiny) a folklóru.

Třetím byl Baudišův žák v oboru keltistiky, Jan Vilikovský (1904-1946), literární historik a autor českého překladu Mabinogi, jež dosud *zůstává* jediným velšsky psaným dílem přeloženým do češtiny. Poprvé byla kniha vydána v roce 1944 v Brně (Edice Atlantis), dále v roce 1949 (Edice Kladenský lis, Josef Cipra) a v roce 1965 v Praze (SNKLU). Je třeba podotknout, že Vilikovského činem patří čeština k jednomu z mála jazyků, do nichž byly tyto velšské pověsti převedeny.

Poznámka k překladu

Současné vydání Mabinogi vychází z prvního brněnského vydání z roku 1944. Vilikovského překlad odráží pravopisnou rozkolísanost a nejednotnost středověkých rukopisů. To především znamená, že pro vyslovovanou souhlásku [k] jsou v textu užívána písmena *k* i *c* (současná velština ponechává pouze *c*) a souhláska [v] je zapisována jako *v* nebo *u* (narozdíl od *f* podle dnešního úzu). V několika případech byl pravopis významonosných jmen upraven podle nejnovějších kritických vydání. Pro usnadnění četby byly provedeny zásahy do skloňování vlastních jmen, která Vilikovský uváděl vesměs v nominativu. Oproti tomu jsme ponechali nedotčený výraz *Anglie* (velšsky *Lloegr*), přestože se na mnoha místech jedná o ne zcela vhodný anachronismus - ve velšském textu se objevuje buď výraz *Británie* (*Prydein*), *Britský ostrov* (*Ynys Prydein*), nebo *Ostrov mocných* (*Ynysy Kedeirn*).

Vynechané enumerativní pasáže v příběhu Kulhwcha a Olwen byly naznačeny třemi tečkami (...) a jsou připojeny jako dodatek k této poznámce. Při sestavování jmenného rejstříku jsme alespoň u některých „mluvících“ jmen uvedli do závorky jejich překlad, především u přídomků.

Místo podrobných vysvětlivek, jež by si ovšem vyžádaly nový překlad, jsme pro vážnější zájemce sestavili přehled základní literatury.

Vladimíra Satavová, Štěpán Kosík

Doplňky ke str. 96-100

... a Greidawl Galldovyd a Gwythyr, syn Greidawlův, a Greid, syn Eribo, a Kynddelig Kyvarwydd a Tathal Twyll Goleu a Maelwys, syn Baeddanův, a Knychwr, syn Nesy, a Kubert, syn Daereův, a Fercos, syn Rochův, a Lluber Beutbach a Korvil Bervacb a Gwynn, syn Esnibo, a Gwynn, syn Nwyvreův, a Gwynn, syn Nuddův, a Edern, syn Nuddův, a Cadwy, syn Gereintův, a Fflewduur Fflam Gwledig a Ruawn Pebyr, syn Doratbův, a Bradwen, syn Morena Mynawga, a Moren Mynawg osobně a Dalldav, syn Cunyna Cova, a syn Aluna dyvedskébo a syn Saidi a syn Gwryona a Uchdryd Ardywad Kad a Kynwas Kwrr Vagyl a Gwrhwr Gwarthecvras a Ysbryr Ewingath a Gallgoid Govynynand a Duach a Bratbach a Nertbach, synové Gwawrddura Cyrvacba, kteří se vynořili ze samého pomezí pekla, a Killid Kanbastyr a Kanbastyr Kanllaw a Kwrs Kant Ewin a Esgeir Gulhwch Gonyr Cawn a Drwst Dwrnhaearn a Glewlwyd Gavaelwawr a Llwh Llawwynnawg a Anwas Adeinawg a Sinnocb, syn Seithvedův, [a Gwadu, syn Seithvedův, a Naw, syn Seithvedův] a Gwennwynwyn, syn Nawův, [syn Seithvedův] a Bedyw, syn Seithvedův, a Gobrwy, syn Echela Vorddwyda Twlla, a Ecbel Vorddwyd Twll osobně a Mael, syn Roycolův, a Dadweir Dallpenn a Garwyli, syn Gwýddawga Gwýra, a Gwýddawg Gwýr osobně a Gormant, syn Rikkův, a Menw, syn Teirgwaeddův, a Digon, syn Alarův, a Selyv, syn Sinoidův, a Gusg, syn Achenův, a Nerth, syn Kadarnův, a Drudwas, syn Tryffinův, a Twrcb, syn Peryvův, a Twrch, syn Anwasův, a Iona, král francouzský, a Sel, syn Selgiův, a Teregud, syn Iaenův, a Sulyen, syn Iaenův, a Bradwen, syn Iaenův, a Moren, syn Iaenův, a Siawn, syn Iaenův, a Kradawg, syn Iaenův- to byli muži z Kaer Dathylu, Artušovi příbuzní po otci, a Dirmyg, syn Kawův, a lustig, syn Kawův, a Edmyg, syn Kawův, a Angawdd, syn Kawův, a Govan, syn Kawův, a Kelyn, syn Kawův, a Konyn, syn Kawův,

a Mabsant, syn Kawûv, a Gwyngad, syn Kawûv, a Llwybyr, syn Kawûv, a Koch, syn Kawûv, a Meilyg, syn Kawûv, a Kynwal, syn Kawûv, a Ardwyad, syn Kawûv, a Ergyryad, syn Kawûv, a Neb, syn Kawûv, a Gildas, syn Kawûv, a Kalcbas, syn Kawûv, a ...

... a Samson Vinsych a ...

... a llar, syn Kasnara Wlediga, a Ysberin, syn Fflerganta, krále bretoňského, a Garanhon, syn Glytbvyrûv, a Llawr, syn Erwûv, a Anynnawg, syn Menwûv, syn Teirgwaeddûv a Gwynn, syn Nwyvreûv, a Fflam, syn Nwyvreûv...

... <a Ermid, syn Erbinûv> a Dywel, syn Erbinûv, a Gwynn, syn Ermidûv, a Kyndrwyn, syn Ermidûv, a Hyveydd Unllen a Eid-don Vawrvrydig a Rbeiddwn Arwy...

..., jeho otec byl předním mužem Comwallu, a Llawvrodedd Vary-vawg a Nodawl Varv Twrch a Berth, syn Cadoûv, a Rheiddwn, syn Beliho, a Ysgovan Hael a Ysgawyn, syn Panonûv, a...

... a Karnedyr, syn Govynyona Hena, a <Gwennwynwyn, syn Nawûv>, Artušûv přední válečník, a llygadrudd Emys a Gwrvoddw Hen, strýcové Artušovi po matce, a Kulvanawyd, syn Gwryonûv, Llenlleawg, Irčan ze země Gamon, a Dyvnwal Moel a Dunard, král Severu, Teimon Twryv Vliant [tam byli] a Tegvan Gloff a Tegyr Talgellawg, Gwrddywal, syn Evreiho, a Morgant Hael, Gwystyl [syn Nwytonûv] a Rbun, syn Nwythonûv, a Llwydeu, syn Nwythonûv, a...

... A Eiddoel, syn Nerûv, a ...

..., Garanwyn, syn Keie, a Amren, syn Bedwyrûv, a Eli, Myr a Rbeu Rbwydd Dyrys a Rbun Rbuddwern a ...

... a Llwyd, syn Kilkoadûv, a Huabwy, syn Gwryonûv, a Gwynn Godyvron a Gweir Datbar Gwennidawg a Gweir, syn Kadellina Tal Arwnta a Gweir Gwrhyd Ennwir a Gweir [Gwynn] <Paladr>, strýcové Artušovi po matce, synové Lwcha Llawwynnawga ze zámorí,...

... vznešený v Británii, a Cas, syn Seidi, Gwrvan Gwallt Avwyn
<a>...

... <a> Gwittart, syn Aedda, krále irského,...

... Panawr Penbagad a Fflendor, syn Nawûv,...

... Kelli a Cuel a...

... Gware Gwallt Euryn, dvě štěňata vlčice Rhymbi, Gwyddrud a
Gwydden Astrus,...

... A Dygyvlwng a Anoeth Veidawg a ...

... Elidyr Kyvarwydd,...

... Brys, syn Brysethachûv, z britského úbočí černých kapra-din a
Grudhryn Gorr,...

... tři zářivě bílé byly jejich tři štíty, tři špičaté bodce jejich tři
kopí, tři nabroušená ostří byly jejich tři meče,...

... Eheubryd, dcera Kyvwlchova, Gorasgwrn, dcera Nerthova,
Gwaeddan, dcera Kynvelyna Polodůvtipného. Dwnn Diessic
Unpenn, Eiladar, syn Penna Llarcana, Kynedyr Willt, syn Hettwna
Glavyrawga, Sawyl Pen Uchel,...

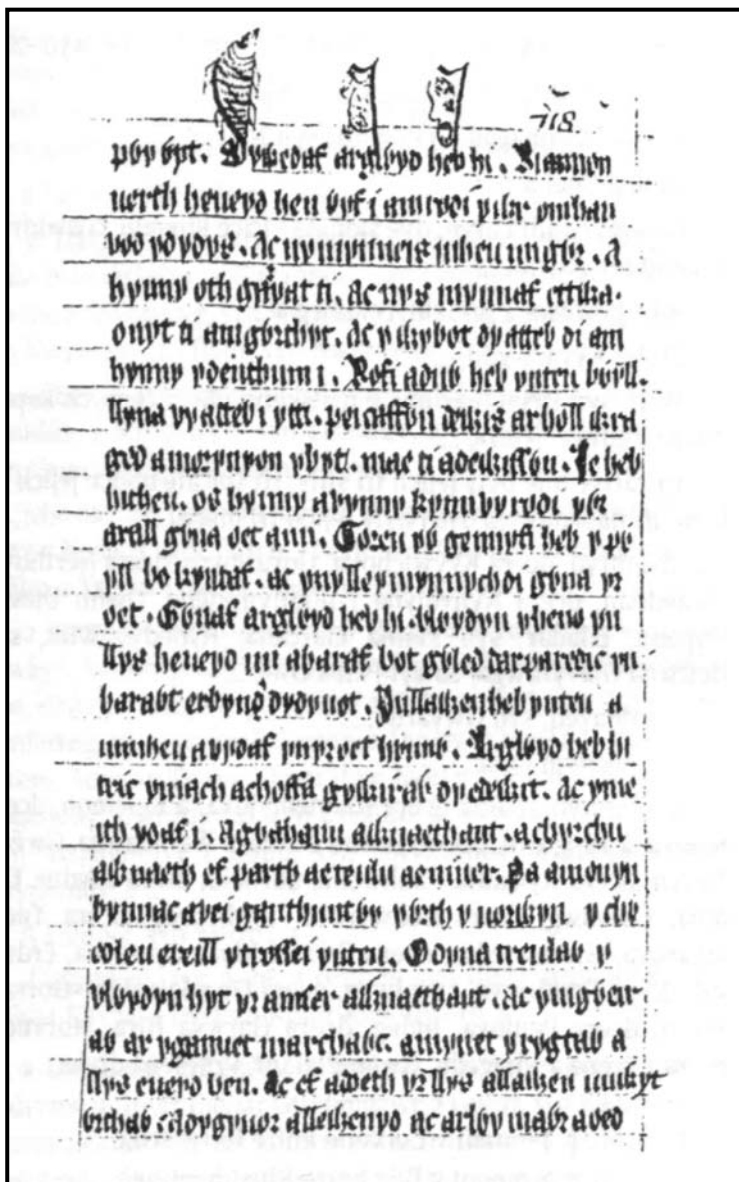
... Gwalhaved, syn Gwyarûv,...

... a Ketbtrwm kněz...

... a Rathtyen, jediná dcera Klememylova, a Kelemon, dcera
Keiova, a Tangwen, dcera Gweira Dathara Wenidawga, Gwenn
Alarch, dcera Kynwala Kanhwcha, Eumeid, dcera Klydno Eiddina,
Enevawg, dcera Bedwyrova, Enrhydreg, dcera Tuduatharova,
Gwenwledyr, dcera Gwawrddura Cyrvacha, Erdudvyl, dcera
Tryffinova, Eurolwyn, dcera Gwydolwyna <Gorra>, Teleri, dcera
Peulova, Indeg, dcera Garwya Hîra, Morvudd, dcera Uryena z
Rhegedu, Gwenn Lliant, vznešená dívka,...

[] = není v Červené knize Hergestské

< > = není v Bílé knize Rhydderchově

Ukázka z rukopisu Červené knihy hergestské - Llyfr Coch
Hergest
(kolem roku 1400), v tomto překladu strana 13

Pwyll, Prince of Dyved.

Plyma dechreu mabinogi.
Pwyll penndeuc dyuet a oed yn arglôyd ar feith cantref dyuet. A thzeigylgweith ydoed yn arberth priflys idaó. A dyuot yn yuryt ac nny vedól uynet y hela. ßef kyfeir oe gyuoeth a vynnei y hela glynn cuch. Ac ef agychwynnwys y nos honno o arberth. Ac adoeth hyt ympenn llwyn diarwya. Ac yno y bu y nos honno. A thzannoeth yn ßeuencit ydyd kyuodi aozuc adyuot ylynn cuch y ellóng y gón dan y coet. Achanu y gozn adechreu dygyuoz yz hela. Acherdet yn ol y cón ac ymgolli ae gedymdeithon. Ac ual ybyd yn ymwarandaó allef yz erchwys. ef aglywei ßef erchwys arall. Ac nyt oedynt vn ßef. a hynny yndyuot ynerbyn y erchwys ef. Ac ef awelei lannerch yny coet ouaes gwaftat. Ac ual ydoed y erchwys ef yn ymgael ac ystlys y llannerch. ef awelei caró ovlaen yz erchwys arall. A pharth apherued y llannerch plyma yz erchwys a oed yng ol yn ymozdiewef ac ef. Ac nny vóúó yz lláú. Ac yna edych ohonaó ef ar líó yz erchwys heb hanbóyllaó edych ar y caró. Ac oz awelsei ef ohelgón ybyt. ny welsei cón un líú ac bynt. ßef

B

Ukázka z Evansova diplomatického vydání z r. 1907
(začátek první větve Mabinogi)

Základní odlišnosti ve výslovnosti velštiny a češtiny:

Samohlásky:

- A, E, I, O - [a, á; e, é; i, í; o, ó]
U - [i, í] - Cymru [kəmri]
Y - 1/ [i, í] v koncové slabice - Pwyll [pui^{ch}l]
2/ [ə] v ost. pozicích - Llywelyn [ch^ləwelin]
W- 1/ [u, ú]-Kwrs [kurs]
2/ [w] jako souhláska (!), zaokrouhlené v
- samohlásky mohou být dlouhé nebo krátké, délka bývá někdy vyjádřena znakem ^ - Llŷr [ch^líyr]

Souhlásky:

- C [k] - Culhwch [kilhuch]
DD [jako angl. ð] - Blodeuwedd [blodeiweð]
F [v]-Dyfed [dəved]
FF [f] - Aberffraw [aberfrau]
GW 1/ [g + souhláska w] - Gwynedd [gwaneð]
2/ [g + u] - Gwri [guri]
LI [ch^l]-Lludd[ch^llíð]
RH [ch^r] neznělé [r] s přídechem - Rhiannon [ch^rrianon]
SI + samohláska - [š] - Siawn [šaun]
TH [jako angl. θ] - Math [máθ]

- ostatní písmena reprezentují téměř tytéž hlásky jako v češtině, včetně znělého kmitavého [r] a souhlásky [ch]
- přízvuk je na předposlední slabice

Ve velštině, podobně jako v dalších keltských jazycích, dochází u slov v určitém postavení ve větě ke změnám některých počátečních souhlásek. Tři typy změn (mutací) se označují jako znělostní, nazalizující, přídechová a vypadají následovně:

základní souhláska	znělostní varianta	nazalizující varianta	přídechová varianta
C	G	NGH	CH
P	B	MH	PH [f]
T	D	NH	TH
G	[zcela mizí]	NG	-
B	F	M	-
D	DD	N	-
M	F	-	-
LI	L	-	-
RH	R	-	-

například:

tad *ei dad e* *fy nhad i* *ei thad hi*
(otec) (jeho otec) (můj otec) (její otec)

K těmto změnám dochází i uprostřed složených slov, např. u jmen: *Pontardawe* - „most přes řeku *Tawe*“, *Bendigeidfran* - „Blažený *Bran*“, protože v těchto spojeních místní jméno *Tawe* i vlastní jméno *Bran* podléhají znělostní změně.

Vladimíra Šatavová

Obsah

Pwyll, vládce dyvedský	5
Branwen, dcera Llyrova	27
Manawyddan, syn Llyrův	43
Math, syn Mathonwyův	57
Tu je sen Maxena Wlediga	77
Tu je setkání Lluddovo s Llevelysem	85
Jak Kulhwch dostal Olwen	91
Sen Rhonabwyův	127
MABINOGI - pověsti z Walesu	142
Poznámka k překladu	154
Základní odlišnosti ve výslovnosti velštiny a češtiny:	160

MABINOGI

keltské pověsti

Vydalo nakladatelství „Zvláštní vydání...“

Čestmír Kocar, Údolní 21,602 00 Brno

Z velštiny přeložil Jan Vilikovský.

K vydání připravila Andrea Poláčková.

Autory všech doplňujících textů jsou

Vladimíra Šatavová a Štěpán Kosík.

Ilustroval Petr Štěpán.

Vlastním písmem Kynwal Kanhwch vysázel Čestmír Kocar

Vytiskla tiskárna v Rozstání (okres Prostějov).

Vazbu zhotovil Pavel Káňa.

L.P. 1995

Tuto knihu digitalizoval Anath Per.

Tuto, stejně jako ostatní knihy z nakladatelství „Zvláštní vydání...“ lze objednat u distribuční firmy MAŤA, Lublaňská 34,120 00 Praha 2

Oproti originálu chybí jmenný rejstřík a soupis srovnávací literatury. Pro vážné studium tedy doporučuji sehnat originál – nevěřím, že navzdory mé snaze se podařilo reprodukovat Mabinogi bez chyb, zejména v oblasti názvů a jmen.

Anath Per